

Begroting 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen	5
Aanbieding programmabegroting 2026	5
Inleiding financieel	8
Leeswijzer	10
Financieel perspectief 2026-2029	10
Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029	17
Programma 1: Dienstverlening en bestuur	21
1.1 Bestuur.....	23
1.2 Samenwerking	25
1.3 Openbare orde en veiligheid	26
1.4 Burgerzaken	27
1.5 Algemene dekkingsmiddelen	28
Investerings (projecten) programma 1	28
Wat mag programma 1 kosten?.....	30
Algemene dekkingsmiddelen	31
Overhead.....	31
Vennootschapsbelasting	32
Onvoorzien	32
Programma 2: Wonen, bedrijven en recreëren.....	33
2.1 Wonen en bouwen	37
2.2 Openbare ruimte	38
2.3 Ruimtelijke ordening	42
2.4 Milieu	43

2.5 Afval / Grondstoffen.....	45
2.6 Water	45
2.7 Economische zaken.....	47
2.8 Recreatie en toerisme.....	49
Investerings (projecten) programma 2	51
Wat mag programma 2 kosten?.....	53
Programma 3: Samen leven en participeren.....	54
3.1 Onderwijs.....	56
3.2 Jeugd	59
3.3 Maatschappelijke ondersteuning.....	61
3.4 Gezondheid	64
3.5 Participatie	65
3.6 Dorpshuizen	68
3.7 Sport.....	69
3.8 Cultuur	70
Investerings (projecten) programma 3	71
Wat mag programma 3 kosten?.....	72
Paragrafen.....	73
Paragraaf lokale heffingen	73
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.....	92
Paragraaf financiering	98
Paragraaf bedrijfsvoering	102
Paragraaf verbonden partijen.....	110
Paragraaf grondbeleid.....	129
Paragraaf Wet Open Overheid (WOO).....	135

Financiële begroting	138
Recapitulatie baten en lasten	138
Uitgangspunten	139
Overzicht incidentele baten en lasten	140
Overzicht structurele mutaties reserves	145
Overzicht en toelichting reserves	146
Overzicht en toelichting voorzieningen.....	155
Geprognosticeerde balans	158
Bijlagen	159
Onderliggende cijfers financiële kengetallen	159
Beleidsindicatoren	161
Specificatie baten en lasten per taakveld 2026-2029.....	162

Algemeen

Aanbieding programmabegroting 2026

Aanbieding programmabegroting 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de begroting 2026-2029. Hierin zijn uw ambities en opgaves vertaald die in het raadsprogramma 2022-2026, de Bestuurlijke visie 2030 en de Omgevingsvisie 2040 staan. In maart 2026 vinden nieuwe verkiezingen plaats en zal de nieuw te vormen gemeenteraad een coalitie- of een raadsprogramma opstellen. De begroting 2026 - 2029 is om deze reden een begroting die beleidsarm is opgesteld en reëel en structureel in evenwicht is voor 2026. Echter vanaf 2027 komen er forse tekorten op ons af. Dit zal tot gevolg hebben dat we ombuigingen moeten realiseren, willen we financieel gezond blijven. Dit zou mogelijk tot keuzes kunnen leiden die, vanuit maatschappelijk oogpunt, pijn kunnen doen. Ook de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college van B&W zullen met het realiseren van hun ambities en wensen, terdege rekening moeten houden met de beperkte, financiële mogelijkheden.

De raadsbesluiten die sinds november 2024 zijn genomen en de circulaire tot en met de meicirculaire 2025 zijn in deze begroting verwerkt. Ook de structurele effecten uit de Bestuursrapportage 2025 zijn voor de periode 2026-2029 meegenomen. De bijdragen aan de verbonden partijen stijgen fors, tot een bedrag ad € 11,0 miljoen, en dat trekt ook een behoorlijke wissel op onze begroting. Uw motie, om de basis van de gemeentelijke organisatie op orde te brengen, hebben we, financieel, vertaald in deze begroting.

De focus ligt op realisatie en afronding van uw raadsprogramma en voorstellen in deze begroting voldoen aan uw bestuurlijke visie 2030 en de Omgevingsvisie 2040. Omdat de thema's uit het raadsprogramma vaak meerdere programma's uit de begroting raken, treft u de te bereiken resultaten en de financiële vertaling daarvan, verdeeld over de programma's aan. Wel is bij elk programma, bij de inleiding van dat programma, expliciet verwezen naar uw raadsprogramma.

Speerpunten voor komend jaar

Dienstverlening en veiligheid

Na de evaluatie van de BOA pilot, is de capaciteitsruimte voor BOA's uitgebreid naar in totaal 2FTE. Door intensiever toezicht willen we o.a. vandalisme aanpakken en BOA's een duidelijke rol geven in de aanpak van ondermijning en duidelijk zichtbaar aanwezig zijn in de wijken.

Voldoende passende en betaalbare woningen

De focus ligt, net als de jaren hiervoor, op het op gang houden van de woningenbouw. Dit om voldoende en passende woningen voor onze inwoners te realiseren. Zo zal naar verwachting gestart kunnen worden met de bouw van deelgebied vier van de Bulders in Heeze en Breedvennen in Leende, uiteraard afhankelijk van de procedures die momenteel lopen. Ook de procedures van Wilhelminapark en Vlinderhoeve zijn in voorbereiding door de initiatiefnemers en, afhankelijk hiervan, behandeld worden in 2026. Daarnaast zijn er ook nog diverse kleinere projecten waaraan uitvoering gegeven kan worden. In alle gevallen geldt dat bezwaar en beroep tot flinke vertraging kan leiden.

Duurzaamheid, energietransitie en klimaatverandering

We starten met het ontwikkelen van een (innovatief) lokaal toekomstbestendig energiesysteem. De basis hiervoor leggen we vast in het Warmteprogramma (opvolger van de Transitievisie Warmte) dat we in 2026 gaan vaststellen. De resultaten van de pilot netbewuste wijk Leenderstrijp concretiseren we naar een lokaal toekomstbestendig energiesysteem voor Leenderstrijp en op basis hiervan ontwikkelen we een visie voor de andere wijken in de gemeente Heeze-Leende. Op gebied van duurzaamheid zetten we een belangrijke stap met het onderzoek van het gasloos maken van Leenderstrijp. Ook leggen we in 2026, gelijktijdig met de reconstructie een gescheiden rioolstelsel aan op Ginderover-Somerenseweg en koppelen we het regenwater af van sporthal De Pompenmaker en omgeving.

Transitie landelijk gebied

Als gemeente nemen we deel in Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Strabrechtse Heide, waarbinnen we werken aan een deelgebiedsvisie voor deelgebied de Sterkselsche Aa én GGA Grenscorridor Oost, daarnaast wordt gewerkt aan een gebiedsmemo voor de Vlaamseweg. Ook werken we aan herontwikkelingsplannen van deelnemers aan de Landelijke beëindigingsregeling Veehouderij locaties (LBV), waaronder herontwikkeling van Hazenhurk

Samen bouwen aan toekomstbestendige zorg

Het raadsprogramma richt zich op het welzijn en toekomst van de inwoners van Heeze-Leende. Toegankelijke/passende zorg en bestaanszekerheid voor onze inwoners zijn belangrijke speerpunten. In het meerjarig beleidsplan Sociaal Domein is een aantal ontwikkelingen geschetst die we zien en waar we vol mee aan de slag gaan. We zien zorgaanbieders die het op dit moment moeilijk hebben en dat bij een groeiende vraag naar zorg. We zien een grotere onzekerheid onder inwoners over hun financiële situatie. We zien een toename van de vergrijzing in onze gemeente. En we zien een groter gat tussen wat er nodig is en wat we met de kennis van nu beschikbaar hebben. De beweging van zorg naar preventie is een beweging van lange adem, maar cruciaal om onze inwoners ook op de langere termijn weerbaar en zelfredzaam te houden. En om de zorg op de langere termijn betaalbaar en beschikbaar te houden voor de meest kwetsbare inwoners in onze samenleving. Normalisatie, zelfredzaamheid en een sterke

sociale basis zijn belangrijke voorwaarden. In 2026 bouwen we samen met inwoners, maatschappelijke partners en professionals verder aan een stevige sociale verbinding. Dit doen we vanuit drie programmalijnen: Samen sociaal sterk, De beweging van positieve gezondheid en Samen kansen creëren.

Participatiewet

Per 1 januari 2026 gaat de Participatiewet in balans van kracht waar niet de regels, maar de mens centraal staat. De uitgangspunten zijn: menselijke maat, vertrouwen en eenvoud. Met 23 wetswijzigingen worden concrete stappen gezet om de door uitkeringsgerechtigden én uitvoerenden ervaren hardheden weg te nemen, de rechtszekerheid van uitkeringsgerechtigden te vergroten en de professionals voldoende ruimte te geven om hen daarbij te helpen.

Dorpshuizen

In 2026 blijven wij samen met de dorpshuizen in een interactief proces toewerken naar een bedrijfsvoering waarbinnen de maatschappelijke meerwaarde en kosten structureel in balans zijn. Voor de stichtingsbesturen ligt er voor 2026 een opgave om de bedrijfsvoering passend te maken binnen de middelen die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld.

Onderwijs

In 2026 zal gestart worden met de de nieuwbouw van de Berkenschutse. En het uitvoeringsprogramma voor het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg, gaan wij met inzet van capaciteit en externe expertise opstellen. Voor de basisschool Dirk Hezius geven we uitwerking aan het voorkeursscenario, dat door de raad is vastgesteld.

Sport

Voor de voetbal- en hockeyvereniging Heeze leggen we in 2026 een voorstel voor met (eventueel) een aantal scenario's passend binnen de vastgestelde kaders.

In goede samenwerking met uw raad, de ambtelijke organisatie, inwoners en via regionale samenwerking hebben wij de overtuiging dat gemeente Heeze-Leende erin blijft slagen om de beoogde doelen en resultaten te bereiken.

Het college van burgemeester en wethouders,

De secretaris,

De burgemeester,

M.C.I. Smits

T.M. Heldens

Inleiding financieel

Meerjarig financieel perspectief

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bedragen x € 1.000				
Saldo begroting en meerjarenraming exclusief mutatie reserves	-1.557	-988	-1.820	-1.613
Saldo mutatie reserves	1.647	292	298	350
Begrotingssaldo na bestemming	90	-696	-1.522	-1.263
Eliminatie saldo incidentele baten en lasten	177	199	303	109
Saldo begroting en meerjarenraming exclusief incidentele baten en lasten	267	-497	-1.219	-1.154

De begroting 2026 - 2029 is een begroting die beleidsarm is opgesteld en reëel en structureel in evenwicht is voor 2026. Echter vanaf 2027 komen er forse tekorten op ons af. Dit zal tot gevolg hebben dat we een ombuigingen moeten realiseren willen we financieel gezond blijven. Dit zou mogelijk tot keuzes kunnen leiden die, vanuit maatschappelijk oogpunt, pijn kunnen doen. Het zijn echter keuzes die onvermijdelijk zijn, willen we ook in de toekomst een gemeente zijn die duurzaam is en zich, flexibel, kan aanpassen aan maatschappelijke veranderingen en opgaven. In deze begroting zijn er een aantal verbeterlagen gemaakt om reëel te begroten. Daarbij is ook kritisch beoordeeld of dat bepaalde budgetten ook echt nodig zijn. Een traject van mogelijke ombuigingen zal nodig zijn om onze gemeente financieel gezond te houden.

In 2026 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats. De nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college van B&W zullen met het realiseren van hun ambities en wensen, ook terdege rekening moeten houden met de beperkte, financiële mogelijkheden.

Onze weerstandsratio is nu nog goed, maar ambitieuze investeringsplannen leggen een groot beslag op onze solvabiliteit voor de toekomst. En daarbij ook op de, toekomstige, ontwikkeling van ons weerstandsvermogen.

De financiële ontwikkelingen die opgenomen waren in de Kadernota, zoals de Voorjaarsnota en de ontwikkeling van het Btw-compensatiefonds hebben we, op basis van de Meicirculaire geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een forse bijstelling van onze beschikbare middelen voor de begroting. De Septembercirculaire 2025 is niet meegenomen in de begroting 2026- 2029.

Door het feit dat wij, voor de toekomst, forse investeringen voorzien, zijn we genoodzaakt om de kapitaalmarkt op te gaan. Als gevolg van het aantrekken van externe financiering stijgen ook onze rentelasten. Onze omslagrente stijgt van 1,5% naar 2,0% vanaf 2026. Een uitgebreide uitleg over de betekenis van de omslagrente verwijzen wij u naar de paragraaf financiering, waarin dit is opgenomen als onderdeel van de renteontwikkelingen. In onze begroting zien we dat geplande investeringen niet altijd volgens planning verlopen en vaak doorschuiven naar een later jaar. Ook op dit punt willen we volgend jaar een aantal verbeterlagen maken. De geplande investeringen en de daarbij aan te trekken externe financiering leggen een grote druk op de solvabiliteit. De toezichthouder heeft een grenswaarde van 20% en Heeze - Leende zit hieronder en bevindt zich inmiddels in de onveilige zone.

Basis op orde

In deze begroting reserveren wij incidentele middelen om de basis op orde te brengen. Dit is een essentiële stap om onze inwoners en de raad goed te kunnen bedienen, en om onze medewerkers een gezonde werkomgeving te bieden waarin kwaliteit centraal staat.

In lijn met de motie is, samen met een externe partner, een eerste aanzet gemaakt voor het opstellen van een plan van aanpak. Er is bewust gekozen voor samenwerking met een externe partij om objectiviteit en deskundigheid te waarborgen. De eerste contouren van het plan zijn op maandag 21 september 2025 gepresenteerd. Deze bevatten een organisatiebrede analyse en een voorstel voor de structuur en invulling van de benodigde doorontwikkeling.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Ontwikkelingen investeringen

Voor de periode 2026 -2029 zullen we een aantal grote investeringen realiseren volgens planning. Denk hierbij aan de nieuwbouw van "De Berkenschutse", de reconstructie van "Ginderover", "Samen mee naar de A2", de huisvesting van de "Dirk Heziusschool", de herinrichting van de "Weibossen" en de verbinding "Randweg-Poortmannen". Deze leggen een grote claim op de beschikbare capaciteit van onze ambtelijke organisatie en onze, toekomstige, financiële mogelijkheden. Gevolg hiervan is dat we genoodzaakt zijn om externe financiering aan te trekken om de investeringen te kunnen realiseren.

Ontwikkelingen personeel

Binnen de ambtelijk organisatie hebben wij een aantal vacatures die lastig vervulbaar zijn. Reden hiervoor is de beperkte capaciteit die op de arbeidsmarkt aanwezig is. We hebben inmiddels ook extra ingezet op alternatieven om het tekort aan mensen, structureel, op te kunnen lossen. Als gevolg van het tekort aan personeel is de druk op het huidige personeelsbestand hoog. We hebben aandacht voor het feit dat de druk binnen de perken blijft zodat mensen niet langdurig uitvallen in het arbeidsproces. Een ander aspect is dat de politieke wensen en ambities beperkt gerealiseerd kunnen worden en dat er keuzes gemaakt moeten worden. In de begroting is hier rekening mee gehouden. We hebben in de begroting 2026 - 2029 een realistische inschatting gemaakt welke ambities en wensen wij voor deze periode kunnen uitvoeren op basis van de capaciteitsplanning. Zo wordt de voorspelbaarheid van de begroting verhoogd.

Leeswijzer

Leeswijzer

Achtereenvolgens komt in het algemene gedeelte de begroting 2026 en de meerjarenraming aan bod. Vervolgens de verplichte paragrafen en de financiële begroting.

In gezamenlijkheid bestaat de begroting uit vier hoofdstukken en vier bijlagen:

1. Algemeen

In het hoofdstuk 'algemeen' is naast de aanbidding van de begroting een toelichting op de financiële hoofdlijnen van de begroting opgenomen.

2. Programmaplan

In het programmaplan zijn de programma's beschreven. Het omvat de inhoudelijke keuzes om de ambities te realiseren. Vervolgens staat in het programmaplan aangegeven wat gemeente Heeze-Leende wil bereiken door het benoemen van de hoofddoelstellingen uit het raadsprogramma en de beantwoording van de vragen 'wat willen we bereiken?' en 'wat gaan we daarvoor doen?'.

De programma's zijn evenals in voorgaande jaren verdeeld in thema's en per thema wordt aangegeven wat de kosten en opbrengsten zijn. Per programma zijn de te realiseren doelen zo concreet mogelijk beschreven. Binnen de programma's zijn hierdoor inhoudelijke kaders helder en duidelijk.

Er zijn drie programma's: 'Dienstverlening en bestuur', 'Wonen, bedrijven en recreëren', 'Samen leven en participeren'. Onder programma Dienstverlening en bestuur is ook de verplichte informatie over de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien opgenomen.

3. Paragrafen

Hier wordt ingegaan op de verplichte paragrafen over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, Wet Open Overheid, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

4. Financiële begroting

In het hoofdstuk Financiële begroting is een recapitulatie van de begroting weergegeven. De informatie over de gehanteerde uitgangspunten, de incidentele baten en lasten, reserves en voorzieningen en de geprognosticeerde balans vormen het sluitstuk van deze begroting.

De drie bijlagen bevatten de:

1. Onderliggende cijfers financiële kengetallen
2. Beleidsindicatoren
3. Specificatie baten en lasten per taakveld 2026-2029

Financieel perspectief 2026-2029

Financieel perspectief 2026-2029

Het financieel perspectief start met de meerjarenraming 2026-2028 uit de Begroting 2025. Vervolgens worden alle raadsbesluiten die effect op het begrotingssaldo 2026-2029 opgenomen, zoals de Kadernota en de structurele effecten van de Bestuursrapportage 2025. Ten slotte vindt er een inventarisatie plaats van de laatste ontwikkelingen die effect hebben op de Meerjarenbegroting 2026-2029. Het resultaat leidt tot een sluitende begroting voor 2026. In de jaren daarna is de begroting niet sluitend. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2026 door minder uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026.

Tabel 1.0 Saldo begroting 2026 en meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x €1.000

Nr.	Begroting 2026 Meerjarenraming 2027 - 2029	2026	2027	2028	2029
	Boekwerk 2025-2028 (Rv24.53)	-521	251	371	371
	Amendement Kleine ergenissen (Rv24.53)	-100	-100	-100	-100
1	Saldo Begroting 2025 Meerjarenraming 2026 - 2028	-621	151	271	271
	<i>Effect eerste begrotingswijziging:</i>				
	Septemercirculaire 2024 (Rv25.12)	870	1.225	1.481	1.481
	Decemercirculaire (Rv25.12)	66	111	156	156
	Overige wijzigingen 1e begrotingswijziging 2025 (Rv25.12)	-643	-643	-642	-642
2	Saldo begroting per 30-06-2025	-328	844	1266	1266
	Kadernota:				
	Autonome ontwikkelingen kadernota	1.102	174	-220	-143
	Beleidsontwikkelingen	-733	-699	-699	-513
3	Saldo begroting na kadernota 2026-2029	41	319	347	610
4	Bestuursrapportage 2025 structurele effecten	-573	-573	-573	-573
5	Voorjaarsnota Rijk actualisatie na Meicirculaire 2025	-344	-1.016	-1.255	-209
6	Indexering en salarisbegroting	349	261	-130	-513
7	<i>Basis op orde incidentele lasten</i>	-1.455			
	<i>Onttrekking algemene reserve voor Basis op Orde</i>	1.200			
8	Versterken Ruimtelijke ontwikkeling en vergunningen		-110	-185	-185
9	Afval en kostendekkendheid afval	221	277	245	293
10	Vermindering kapitaallasten Mariahoeve	768			
	Terugdraaien onttrekking reserve Mariahoeve door vermindering kapitaallasten	-765			
11	Bijstelling rente- en kapitaallasten naar aanleiding van eerdere P&C producten en actualisatie meerjareninvesteringsplanning	120	-223	-74	-434
	Onttrekking reserve voorbereiding verkabeling nieuwe hoeve				52
	Onttrekking reserve renovatie onderwijs (nieuw) t.b.v. kapitaallasten structureel		4	4	4
12	Collectief vervoer	50	50	50	50
13	Systematiek indexering Jeugd	-25	-128	-239	-416
14	Systematiek WMO Dagbesteding, begeleiding en huishoudelijk hulp	140	-14	-229	-454
15	Verkiezingen	-20	-19	-19	-19
16	Paspoortpiek legesopbrengsten en afdracht Rijksleges	130	147	122	
17	Economische impuls centrum (PM Post in KN2026)	-66	-66		
18	W&I	-115	-115	-115	-115
19	Onderhoudsbijdrage buitensport (PM Post in KN2026)	15	19	24	24
20	Integraal Huisvesting Plan (IHP)	-50			
21	Bouwleges	200	200	200	200
22	Bestuursrapportage GRSA2	149	149	149	149
23	Toeristenbelasting	53	63	66	77
24	Vrijval reserves ten gunste van de Algemene reserve	534			
	Dotatie Algemene reserve	-534			
25	Overige aanpassingen begroting 2026-2029	68	78	89	194
	Saldo begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029	90	-696	-1.522	-1.263
	Incidenteel begrotingsresultaat	-177	-199	-303	-109
	Structureel Begrotingsresultaat	267	-497	-1.219	-1.154
* De Provincie beoordeelt een structureel sluitende begroting voor minimaal 2026. Incidentele resultaten, zoals SPUK Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne dienen uit het structurele saldo te worden gehaald					

Toelichting op hoofdlijnen

Bij de afzonderlijke programma's worden de ontwikkelingen van de begrotingscijfers 2026 ten opzichte van de actuele begroting 2025 toegelicht. In onderstaande passages lichten we de overige mutaties toe zoals de ontwikkelingen over de uitkering van het gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2025 en maatregelen om de begroting 2026 sluitend te krijgen.

1. Saldo Begroting 2025 Meerjarenraming 2026 - 2028

In dit hoofdstuk is het verloop van het financieel perspectief 2026-2029 op hoofdlijn weergegeven vanaf de stand in de begroting 2025-2028 die in november 2024 door uw raad is vastgesteld.

2. Saldo begroting per 30-06-2025

Dit is de ontwikkeling van het begrotingssaldo 2026 en gecommuniceerd in de raadsvergadering van 30 juni 2025. De saldi betroffen het startpunt van de Kadernota 2026-2029.

3. Saldo begroting na kadernota 2026-2029

Dit zijn de bedragen die als financieel perspectief zijn opgenomen na vaststellen van de Kadernota 2026 -2029.

4. Bestuursrapportage 2025 structurele effecten

Het effect uit de bestuursrapportage 2025 was voor het jaar 2025 € 140.000 positief. De structurele effecten uit de bestuursrapportage 2025 zijn echter € 573.000 negatief. Een aantal negatieve effecten zijn structureel verwerkt in de volgende jaren, terwijl de reden van het gepresenteerd positieve saldo in 2025 voornamelijk gelegen was in een incidentele meevaller.

5. Voorjaarsnota Rijk actualisatie na Meicirculaire 2025

De voorjaarsnota van het Rijk en de ontwikkeling van de ruimte onder het Btw-Compensatiefonds waren fors negatiever dan de conceptdoorrekening die was opgenomen in de Kadernota. Dit bleek bij publicatie van de Meicirculaire 2025. Het begrotingsjaar 2026 stond en staat te boek als het Ravijnjaar. De miljarden korting op het gemeentefonds in de Voorjaarsnota van het Rijk was gedeeltelijk teruggedraaid. Maar gezien het negatief effect van de meicirculaire lijkt het erop dat het voorgenomen terugdraaien van deze negatieve effecten helaas niet het gewenste effect hebben. Redenen hiervoor zijn dat de middelen van de jeugdzorg meerjarig gekort worden, de effecten BTW compensatiefonds negatief waren en er een aantal maatstaven geactualiseerd zijn wat negatief uitpakt voor onze gemeente.

6. Indexering en salarisbegroting

De indexering is gebaseerd op de uitgangspunten die benoemd zijn in de paragraaf uitgangspunten van de financiële begroting. Daarnaast worden de personele kosten bijgewerkt volgens de laatste stand van zaken. Per 1 januari 2026 is er een loonstijging nominaal van 35 euro. Per 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25% en tot slot per 1 januari 2027 een loonstijging van 1,6%. De personele lasten worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

7. Basis op orde

Voor de basis op orde, vragen wij een incidenteel budget van € 1,455 miljoen. Via dit traject gaan we de financiële functie versterken voor een kwaliteitsimpuls op het gebied van financiële informatievoorziening (kwaliteit, actualiteit en tijdigheid).

8. Versterken ruimtelijke ontwikkeling en vergunningen

We zetten extra personeel in ter versterking van de ruimtelijke ontwikkelingen (leges, verhaal en vergunningen). Hierdoor zullen extra inkomsten worden verkregen en zal het extra personeel zich (deels) terugverdienen.

9. Afval en kostendekkendheid afval

De kosten voor de verwerking van afval zijn fors gestegen, met name voor het storten en verbranden van afval. In combinatie met de gestegen personeelslasten, is de afvalstoffenheffing gestegen. De afvalstoffenheffing is 99% kostendekkend in 2026.

10. Opvang locatie Mariahoeve

In de afgelopen jaarrekening 2024 zijn er mutaties verwerkt die hebben geleid tot het vervallen van de kapitaallasten opvang locatie Mariahoeve. Het voordeel op de kapitaallasten dient in relatie gezien te worden met het vervallen van de reserve locatie Mariahoeve.

11. Bijstelling rente- en kapitaallasten

Voor 2026 hebben we een voordeel op de kapitaallasten als gevolg van het doorschuiven van investeringen. We zien ons echter genoodzaakt externe financiering aan te trekken voor de realisatie van de meerjarige investeringen. Hierdoor stijgt het rente-omslagpercentage vanaf 2026 en zien wij vanaf 2027 hogere kapitaallasten.

12. Collectief vervoer

De voorgestelde structurele aframing van € 50.000 is gebaseerd op de nieuwe tarieven in de nieuwe aanbesteding Taxbus. Ook de vervoervolumes in Heeze-Leende blijven iets achter bij de eerdere ramingen, wat bij gelijkblijvende volumes leidt tot lagere kosten.

13. Systematiek indexering Jeugd

De indexatie van de jeugdbudgetten is in de begroting cumulatief verwerkt in de meerjarenraming, wat leidt tot een realistisch beeld van de structurele uitgaven. Op deze manier proberen we te voorkomen dat in de toekomst aanvullende bijstellingen noodzakelijk zijn.

14. Systematiek WMO Dagbesteding, begeleiding en huishoudelijk hulp

Op de maatwerkvoorzieningen Huishoudelijke Ondersteuning, Individuele begeleiding en Dagbesteding zien we verschuivingen. Bij huishoudelijke ondersteuning wordt in 2026 de maatregel 1 keer per 2 weken verder ingebed, welke financiële voordelen heeft. Daarnaast is er een hoger tarief in de huidige overeenkomst opgenomen waardoor de kosten verder verhoogd worden, er is ook een groei van het aantal cliënten omdat er sprake is van een vergrijzende samenleving.

Bij begeleiding en dagbesteding zien we een afname (uitstroom naar de Wet Langdurige Zorg) van cliënten die vooraf geprognostiseerd zijn, waardoor hier juist een financieel voordeel ontstaat. In totaal komt het in 2026 tot een voordeel van 180.000 euro. Hiermee hebben we de taakstelling bij Begeleiding behaald en komen op een effectieve besparing in 2026 van € 140.000. Echter uitgaande van een voorspelmodel voor het aantal verwachte cliënten en de verwachte indexeringen is er voor de structurele begroting meer gereserveerd.

15. Verkiezingen

Gezien de recente ontwikkelingen van een demissionair kabinet en aankomende verkiezingen verwachten we structureel meer nodig te hebben.

16. Paspoortpiek legesopbrengsten en afdracht Rijksleges

De eerder in de bestuursrapportage 2025 gemelde ontwikkeling is structureel opgenomen in de begroting 2026.

17. Economische impuls centrum

In de Kadernota 2026 is onder de noemer "Economische impuls centrum" aangekondigd dat de intensivering van bedrijfscontacten doorgaat. In de memorie van toelichting bij de Kadernota 2026 is al benodigd budget € 66.000,- voor 2026 en € 66.000,- voor 2027 genoemd.

In de begroting 2026 intensiveren wij de samenwerking met bedrijven op bedrijventerrein De Poortmannen verder. Dit heeft als doel de inrichting van een structuur voor parkmanagement. Daarnaast starten wij een gegevensproject met winkeliers in Heeze met als doel hieruit een nieuwe en nauwere samenwerking te krijgen. In 2026 en 2027 financieren wij die genoemde inspanningen met het genoemde jaarlijkse budget van €66.000. Die twee jaren gebruiken wij om een besluit te nemen over een structurele samenwerking, met de benodigde invulling en financiering. Over de vorderingen en besluitvorming bericht het college, zodat in de begroting 2028 een besluit over benodigde structurele financiering aan bod komt.

18. W&I - Inburgering en Bijzondere bijstand/minimavoorzieningen

Inburgeraars die reiskosten maken krijgen deze vergoed, net zoals personen die een re-integratietraject volgen. Tot 2024 werden deze reiskosten ten laste gebracht van de SPUK-inburgering. Bij de controle voor de jaarrekening 2024 is door de nieuwe accountant geadviseerd dat deze kosten niet meer via de SPUK-inburgering gedeclareerd mogen worden bij het Rijk. Dit betekent dat de reiskosten ten laste komen van de algemene middelen van de gemeente. De financiële consequentie vanuit de jaarrekening 2024 is in de begroting 2026 structureel meegenomen.

Middels de kadernota is al € 11.580 structureel beschikbaar gesteld. De kosten voor het Breed Minimabeleid 2028-2027 scenario 1 bedragen € 43.350.

In de Kadernota 2026 is al rekening gehouden met € 11.580 structureel dit was op basis van een inschatting, door het vergroten van het bereik van onze minimaregelingen. Met de verwachte toename van het bereik van de minimaregelingen nemen ook de uitgaven toe. Een vergroting van de begroting met 10% zorgt ervoor dat meer inwoners de minimaregelingen weten te vinden. Hierdoor zal de begroting structureel met € 31.770 structureel toenemen.

19. Onderhoudsbijdrage buitensport

De MOP-bijdragen worden per 1 juli 2025 geïndexeerd met het consumenten prijsindex (CPI), conform de afspraken in de gebruikersovereenkomsten. Daarnaast zijn de begrotingsbudgetten kritisch geanalyseerd in vergelijking tot de werkelijke uitgaven. Dit heeft geleid tot een structureel voordelig financieel effect in de begroting 2026.

20. Integraal Huisvesting Plan (IHP)

In 2026 inventariseren wij welke opgaven er nog liggen vanuit het Integraal Huisvesting Plan en de acties die hierin gewenst zijn. Op basis van deze inventarisatie bepalen wij in hoeverre deze nog een vertaling dient te krijgen in een uitvoeringsprogramma. Voor het uitvoeren van de inventarisatie en eventuele vervolgacties verwachten wij een uitvoeringsbudget nodig te hebben ter hoogte van € 50.000,-

21. Bouwleges

Het aantal aanvragen, de aard en de omvang daarvan en/of het moment van indienen, laat zich niet exact, op voorhand, plannen. Op basis van de ervaringen die we tot nu toe onder de Omgevingswet hebben opgedaan verwachten we conform de huidige trend vanaf 2026 € 200.000,- structureel meer bouwleges te ontvangen.

22. Bestuursrapportage GRSA2

Het structurele positieve saldo uit de bestuursrapportage van de GRSA2 ontstaat voornamelijk, doordat de indexering ad 6,7% dat in 2025 is toegepast aanzienlijk hoger is dan de uitkomsten van de nieuwe CAO. De indexering van 2025 was meerjarig verwerkt in de daaropvolgende begrotingsjaren en dit wordt met deze aanpassing weer teruggedraaid.

23. Toeristenbelasting

Voor hotelovernachtingen zijn de tarieven van de toeristenbelasting verhoogd.

24. Vrijval reserves Duurzaamheid, HSL NET en Volkshuisvesting ten gunste van de Algemene reserve

Voorgesteld is om de reserves kwaliteitsimpuls personeel, organisatieontwikkeling, HSL-net, duurzaamheid en volkshuisvesting vrij te laten vallen ten gunste van de algemeen reserve.

25. Overige aanpassingen begroting 2026-2029

De overige aanpassingen hebben betrekking op diverse kleine aanpassingen in het kader van reëel ramen. De aanpassingen hebben een positief effect op het saldo.

Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029

Tabel 12.0 Meerjarig investeringsplanning 2026-2029

Bedragen x €1.000

Kredietnummer	Beschikbaar gesteld investerings budget	Begrotings wijzigingen 2026 **	Beschikbaar gesteld investeringsbudget na wijziging	Verwachte bestedingen t/m 2025 (indicatie)	Restant Krediet	Verwacht jaar gereedmelding
Sportvoorzieningen						
Multifunctionele accommodatie Lambrek (75020501)	762		762	20	742	2026
Sporthal de Pompenmaker GO 2026	270	100	370		370	2026
Sporthal de Pompenmaker GO 2026	190		190		190	2026
Sporthal de Pompenmaker GO 2026*		154	154		154	2026
Gymzaal Leenderstrijp Duurzaamheidsinvestering	85	12	97		97	2026
Gymzaal Leenderstrijp GO		38	38		38	2026
Gemeentelijke gebouwen						
Brandweergarage Leende GO 2026	90	31	121		121	2026
Brandweergarage Leende GO 2027*		68	68		68	2027
Brandweergarage Leende GO 2026*		31	31		31	2026
Brandweergarage Leende Duurzaamheidsinvestering	166	139	305		305	2026
Gemeentehuis GO*		139	139		139	2026
Gemeentehuis GO*		40	40		40	2028
Gemeentehuis GO*		64	64		64	2026
Gemeentehuis GO*		13	13		13	2028
Nieuwbouw De Berkenschutse	6.859		6.859	120	6.739	2029
Huisvesting Dirk Heziusschool			50		50	2026
Huisvesting Dirk Heziusschool	3.624		3.624		3.624	2028
Klaslokalen basisschool Trumakkers*		110	110		110	2026
Aanpassing Valentijn	26		26		-145	2028
Werf GO*		15	15		15	2026
Werf GO*		78	78		78	2026
Duurzaamheidsinvestering en Werf 2027	157	43	200		200	2027
Duurzaamheidsinvestering en Werf 2028		40	40		40	2028
MFA Leende (dorpshuis) GO*	63		63		63	2026
Schammert gebouwaanpassing tbv spreekurenplein*		20	20		20	2026

Kredietnummer	Beschikbaar gesteld investerings budget	Begrotings wijzigingen 2026 **	Beschikbaar gesteld investeringsbudget na wijziging	Verwachte bestedingen t/m 2025 (indicatie)	Restant Krediet	Verwacht jaar gereedmelding
Maartenshuis*		100	100		100	2026
Maartenshuis*		2.000	2.000		2.000	2029
Openbare ruimte						
Reconstructie Ginderover	1.610		1.610	94	1.516	2026
Investeringsbudget 2026	400		400		400	2026
Investeringsbudget 2027	400		400		400	2027
Investeringsbudget 2028	400		400		400	2028
Investeringsbudget 2029*		400	400		400	2029
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2026		35	35		35	2026
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2026	70	-35	35		35	2026
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2027		41	41		41	2027
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2027	175	-41	134		134	2027
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2028		43	43		43	2028
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2028	339	-43	296		296	2028
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2029		31	31		31	2029
Uitvoering openbaar verlichtingsplan 2029	329	-35	294		294	2029
Riolering (diverse nummers) 2026	1.412	244	1.656		1.656	2026
Riolering (diverse nummers) 2027	1.452	536	1.988		1.988	2027
Riolering (diverse nummers) 2028	1.288	125	1.413		1.413	2028
Riolering (diverse nummers) 2029*		1.496	1.496		1.496	2029
Herinrichting Oudemolen	919		919	785	134	2026
Reconstructie Leenderweg (72100122)	50		50		50	2026
Reconstructie Leenderweg (72100122)	584		584		584	2028
Herinrichting Geldropseweg	182		182	77	105	2026
Herinrichting Geldropseweg	731	-50	681		681	2027
Herinrichting Geldropseweg		50	50		50	2026
Kapelstraat-Jan Deckerstraat flankerende maatregelen	150		150	15	135	2027
Rotonde Geldropseweg	800		800	29	771	>2029
Verharden Kloosterlaan	1.200		1.200	169	1.031	2028
Voetpad Valkenswaardseweg	85		85		85	>2029
Centrumontwikkeling Heeze	1.200	-918	282		282	2027
Centrumontwikkeling Heeze	200	918	1.118	218	900	2026
Fietspad Leende-Sterksel	2.300		2.300		2.300	>2029

Kredietnummer	Beschikbaar gesteld investerings budget	Begrotings wijzigingen 2026 **	Beschikbaar gesteld investeringsbudget na wijziging	Verwachte bestedingen t/m 2025 (indicatie)	Restant Krediet	Verwacht jaar gereedmelding
Gemeentehuisplein Heeze (plein en tuin)	200		200		200	2026
Gemeentehuisplein Heeze (plein en tuin)	200	-50	150		150	2027
Verbeteren fietspaden Leenderweg	225		225	208	17	2026
Samen mee naar de A2	2.000		2.000		2.000	2026
Herinrichting openbare ruimte Weibossen wijk 1	3.760		3.760		3.760	>2029
Herinrichting openbare ruimte (Engelse tuin en Broekkackers)	590		590		590	>2029
Verkabeling Nieuwe Hoeve	260		260		260	2028
Dorpsplein Leende	750		750		750	>2029
Fietspad Geldropseweg	750		750		750	2.029
Verbinding Randweg-Poortmannen	150	700	850	21	829	2029
Verbinding Randweg-Poortmannen	3.850	150	4.000		4.000	>2029
Verbinding Somerenseweg-Industrieweg	540		540		540	2.026
BOR applicatie aanschaffen*	-	120	120	-	120	2026
Middelen en diversen						
Diversen 2026	39	-18	21		21	2026
Diversen 2027	189	-93	96		96	2027
Diversen 2028*		314	314		314	2028
Diversen 2029*		23	23		23	2029
* Nieuw aan te vragen krediet						

* Nieuw aan te vragen krediet

** Wijziging van het totale krediet in 2026

Nadere toelichting op de investeringen in 2026

Het Meerjarig Investeringsplan geeft een overzicht van de geplande investering voor de jaren 2026 tot en met 2029. In deze begroting zijn diverse aanpassingen doorgevoerd in het investeringsprogramma, zowel qua omvang als in tijdsplanning. Per investering wordt in kolom "begrotingswijzigingen 2026" aangegeven welke mutatie heeft plaatsgevonden ten opzichte van vorige begrotingsstand.

Wij geven hieronder een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen en keuzes:

Nieuw aan te vragen krediet

Meerjarig onderhoudsplan 2026

Op basis van het geactualiseerde Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) is gebleken dat voor diverse gemeentelijke gebouwen op korte en middellange termijn investeringen noodzakelijk zijn om de kwaliteit, veiligheid en functionaliteit te waarborgen. De Meerjarig Onderhoudsplan 2026 wordt middels een apart raadsvoorstel ter vaststelling gesteld.

Klaslokalen basisschool Trumakkers

Het realiseren van 2 klaslokalen middels interne verbouwing, waarmee een onbenutte ruimte functioneel geschikt wordt gemaakt om de leerlingengroei van basisschool de Trumakkers te kunnen faciliteren.

Schammert gebouwaanpassing tbv spreekurenplein

Op basis van de nieuwe subsidierelatie neemt de gemeente investeringen in het gebouw voor haar rekening, mits deze bijdragen aan het maatschappelijk nut en een verbetering van het gebruik en de maatschappelijke functie faciliteren.

Maartenshuis

Na de aankoop van de Rafaelschool eind 2024 voeren we in 2025 een herbestemmingsonderzoek uit voor de Rafaelschool, samen met het St. Maartenshuis. In 2026 werken we het voorkeursscenario verder uit. Hiervoor is een voorbereidingskrediet van € 100.000,- opgenomen. Er is nog geen raming voor de herontwikkeling van de beide panden. Als uitgegaan wordt van het minimale scenario van renoveren/verduurzamen, moet rekening worden gehouden met kosten van 2 tot 3 miljoen in 2029.

Bijstelling van bestaande ramingen

Wegens prijsontwikkelingen en actualisatie van programma's zijn kredieten bijgesteld.

Tijdelijke verschuivingen in uitvoering

Verschillende projecten zijn in de tijd verschoven. Dit komt door vertragingen in de voorbereiding en/of afhankelijkheid van externe partijen.

Programma 1: Dienstverlening en bestuur

Welke ontwikkelingen willen we realiseren (raadsprogramma)

Hieronder staan achtereenvolgens de ontwikkelingen vanuit het raadsprogramma die de continue aandacht hebben in deze raadsperiode.

Thema bestuur

We werken samen met de raad, het college en de ambtelijke organisatie aan een gemeente die onze inwoners goed van dienst is. Vanuit vertrouwen gaat de raad op een constructieve manier te werk, voert met elkaar de dialoog op steeds meer strategische onderwerpen om vanuit die dialoog de juiste besluiten te nemen. De afstand tussen gemeente en inwoners is klein en laagdrempelig door middel van een open en mensgerichte bestuurscultuur. We zorgen voor transparantie en open informatievoorziening en we nemen inwoners en bedrijven vroeg in het traject mee en vragen actief om participatie, we verwerken feedback en geven duidelijkheid. Daar waar mogelijk zetten we in onze dienstverlening nét dat stapje extra. Daarbij nemen we de volgende aandachtspunten uit het raadsprogramma in acht:

- **Verbinding politiek – inwoners:** De inwoners komen vaak alleen vraag- of voorval gestuurd in aanraking met de gemeente. In verkiezingstijd lukt het beter, en op andere manieren om met hen in contact te komen. In het raadsprogramma staat een aantal ideeën om belangstelling te wekken, en van daaruit verder te bouwen.
- **Participatie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties:** De rolverdeling tussen overheid en gemeenschap verandert en dat gebeurt al decennialang. Steeds meer inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties willen invloed hebben op en een bijdrage leveren aan de kwaliteit van hun fysieke of sociale leefomgeving. Dit vraagt ook om aanpassing in processen en werkwijzen van de gemeente.

Bestuurlijke en regionale samenwerking en de samenwerking met inwoners, instellingen en bedrijven vormen de basis voor de uitvoering van ons beleid. Dit is een belangrijke pijler van onze bestuurskracht waardoor we goed in staat zijn om te voldoen aan de opgaves waar de gemeente voor staat. We hebben een eigen identiteit en zijn zelfstandig. Dit klinkt door in onze stem in de samenwerkingsverbanden die we zijn aangegaan of nog aangaan.

Thema openbare orde en veiligheid

Door preventieve maatregelen en een handhaving zijn we een relatief veilige gemeente (70 misdrijven per 10.000 inwoners tegen een landelijk gemiddelde van 109 misdrijven per 10.000 inwoners (bron: Waarstaatjegemeente.nl)). Ook het gemeentebestuur kan op een veilige en integere wijze zijn functie uitoefenen. We werken samen met diverse veiligheidspartners en onze inwoners en we hebben daarbij zowel oog voor objectieve (cijfers) als subjectieve (gevoelsmatige) veiligheid. Daarbij willen we qua veiligheid de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van toezicht (intensiever monitoren) en handhaving (actief ingrijpen) met een focus op weren van vrachtverkeer uit de kernen, goed functioneren straatinrichting en aanpakken risicosituaties criminaliteit;
- Autoluw en verkeersveilig maken van de centra (zie programma 2);

- Aandacht voor de bewustwording van onze inwoners voor ondermijning en alert zijn op en voorkomen van de vele vormen van ondermijning en dit aanpakken waar mogelijk;
- Aanpak en preventie van vandalisme.

Thema algemene dekkingsmiddelen

De gemeente voert een gezond financieel beleid. Er is een goede balans tussen inkomsten en uitgaven en financiële voordelen zetten we in voor de gemeenschap. Daarbij zijn de financiële uitgangspunten benoemd in het raadsprogramma:

- Betere transparantie en keuzemogelijkheden in alle stukken van de P&C cyclus;
- In samenspraak met de raad, toevoegen van een infographic, begroting in één oogopslag, voor inzicht in de 'financiële gezondheid' van de gemeente en de meerjarige ontwikkeling daarvan.
- Hanteren van een gedegen en realistische begroting en bij raadsvoorstellen de financiële impact expliciet in beeld brengen, zodat de raad een keuze kan afzetten tegen het grotere geheel van de meerjarige begroting. Onderzoek naar de herziening van de huidige opzet van de gemeentelijke lasten en de verdeling tussen rioolrechten, afvalstoffenheffing en OZB.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard blijven we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren. Onder programma 1 zijn dat bijvoorbeeld deelnemen aan het intergemeentelijke Dommelstroom Interventie Team (DIT), Kwaliteitscontroles van onze persoons- en adresgegevens, het uitgeven van reisdocumenten en rijbewijzen en het tegengaan van fraude. Deze taken staan verder niet expliciet in de begroting benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze begroting.

1.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

Een verrassende en klantvriendelijke dienstverlening

Wat gaan we ervoor doen?

Inzet van de podcastserie om de inwoners meer duidelijkheid te geven waar de gemeente voor staat en wat die kan betekenen voor hen.

In 2026 wordt een nieuwe serie podcastafleveringen gemaakt, Hierin wordt ruimte geboden om actualiteit te delen met de inwoners en tevens gelegenheid geboden aan inwoners om hun kijk en ervaring op actualiteiten te uiten. We werken in deze serie van buiten naar binnen: inwoners geven hun kijk/mening op zaken en de vak-ambtenaar reageert. Dit loopt het hele jaar door.

Basis op orde

Wij investeren in een stevige basis van betrouwbare processen, goede gegevenshuishouding en toegankelijke dienstverlening. Zo kunnen inwoners rekenen op tijdige en zorgvuldige ondersteuning. In 2026 geven we uitvoering aan het plan basis op orde, dat naar alle waarschijnlijkheid wordt vastgesteld in Q4 2025.

Begrijpelijke taal

Het doel van dit project is om op een duidelijke en begrijpelijke manier te communiceren met inwoners en andere belanghebbenden uit onze gemeenten. Dit zodat iedereen, ongeacht achtergrond, opleidingsniveau of leesvaardigheid, onze informatie gemakkelijk kan begrijpen en toepassen. Om dit te kunnen bereiken worden medewerkers hierop getraind. We besteden hier in 2026 doorlopend aandacht aan.

Kwaliteitseisen voor de basisregistratie personen

We voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen voor de basisregistratie personen die worden gesteld door het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties. Dit wordt jaarlijks gemeten in de zelfevaluatie. Gedurende het jaar geven we hier doorlopend aandacht aan.

Metten is weten

In Q2 is een plan klaar om structureel onze dienstverlening te meten en te kunnen benchmarken.

Vervolg invoering WMEBV

De wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen digitaal kunnen afhandelen. In vervolg op het wettelijk deel waaraan we per januari 2026 moesten voldoen, ronden we in 2026 het project af met dat deel dat voor 2027 klaar moet zijn. Dan bepalen we ook het vervolgtraject (Q4).

Wat willen we bereiken?

Verbinding politiek en inwoners

Wat gaan we ervoor doen?

De ideeën uit het raadsprogramma samen met de raad verder uitdiepen en een aantal daarvan in de praktijk brengen

Wat willen we bereiken?

De raad faciliteren om zijn kader stellende en controlerende rol uit te voeren

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van het raadsprogramma en het college uitvoeringsprogramma zoals opgenomen in de meerjarige begroting.

In 2026 ronden we nog een aantal werkzaamheden uit het raadsprogramma af. Ook gaan we op basis van het nieuwe raadsprogramma of coalitieprogramma 2026-2030, aan de slag om dit te vertalen in projecten en activiteiten/maatregelen die we vervolgens weer laten landen in onze Planning & Control producten.

Taskforce Kleine Griffies

Gerichte aanbevelingen van de Taskforce Kleine Griffies wat een samenwerkingsverband is van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, worden opgepakt en nader uitgewerkt in 2025.

1.2 Samenwerking

Wat willen we bereiken?

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de gemeente en de gemeenschap vormgeven.

Daarbij zijn communicatie, participatie en verbinding belangrijke thema's

Wat gaan we ervoor doen?

Participatie als vast onderdeel toevoegen aan processen en werkwijzen. Hiervoor voldoende tijd reserveren om inwoners te kunnen betrekken en de terugkoppeling naar de inwoners en andere partijen te regelen.

Ingevolg het opstellen van het plan van aanpak inzake participatie, de ambities, de visie en de participatieverordening, volgt in 2026 het implementatie-/uitvoeringsplan dat daaruit voortvloeit. In Q2 2026 starten we met het stapsgewijs implementeren van de nieuwe werkwijzen en de daarbij behorende processen. Het uitvoeringsplan weerspiegelt de conclusies uit de gesprekken met inwoners en organisaties die in najaar 2025 hebben plaatsgevonden. In 2026 wordt een nieuwe werkwijze van kracht voor de ambtelijke organisatie richting de inwoners. Daarbij staat samenwerking en betrokkenheid bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van projecten centraal. Het is ontwikkelen van goed werkende participatie gaat gepaard met leren, trainen, evalueren en bespreken. Met als doel samen de beste resultaten voor Heeze-Leende realiseren.

Wat willen we bereiken?

Versterken sturing op samenwerking

Wat gaan we ervoor doen?

Acteren op nieuwe taken voor de komende jaren.

Daarbij nemen we als uitgangspunt de behoeftes van onze inwoners, de bestuurlijke ambities uit het raadsprogramma, de bestuurlijke visie 2030 en de Omgevingsvisie 2040, dit alles voor zover daar de benodigde middelen voor beschikbaar zijn.

Anticiperen en inzicht op de ontwikkelingen in de regio door strategisch te acteren in samenwerkingen.

Conform het raadsbesluit van 20 oktober 2025 'vanuit lokaal perspectief anticiperen op de regionale schaa sprong' en conform het nieuw op te stellen raadsprogramma of coalitieprogramma, zetten we de benodigde strategische acties uit, binnen de gemeente en in onze diverse samenwerkingen.

Acteren op de schaa sprong die gaande is binnen de Metropoolregio Eindhoven

Hierbij oog houden voor de brede welvaart door de benodigde basisvoorzieningen op peil te houden. Dit conform het raadsbesluit van 20 oktober 2025.

1.3 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Waardering van de openbare orde en veiligheid door de inwoners van de gemeente

De waardering van de subjectieve veiligheid door de inwoners van onze gemeente (gevoelsmatige veiligheid) en de objectieve veiligheid (harde cijfers) minimaal op hetzelfde niveau houden en waar mogelijk verbeteren.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026

- Aandacht geven aan de bewustwording van onze inwoners voor ondermijning/georganiseerde criminaliteit, sociale veiligheid, leefbaarheid en digitale veiligheid via communicatie.
- Aanpak en preventie van vandalisme door meer voorlichting en intensiever toezicht.
- Objectieve en subjectieve veiligheid jaarlijks monitoren.
- Het toepassen van het instrument gebiedsontzeggingen.
- Het toepassen van exploitatievergunningen voor vakantieparken
- Het in voorkomende gevallen inzetten van de Wet Damocles en, waar nodig, gebruik maken van de Wet Victoria ter herstel van de openbare orde en de veiligheid in de getroffen buurt.
- Deelname aan de Lokale Stuurtafel Ondermijning (LSO), een gezamenlijk overleg van gemeente, politie, OM en andere partijen om beleid en acties tegen ondermijnende criminaliteit af te stemmen.
- Het Dommelstroom Interventie Team (DIT) inzetten om casussen rondom ondermijning en georganiseerde criminaliteit te onderzoeken.
- Stimuleren van de meldingsbereidheid van inwoners zodat signalen van ondermijning sneller worden opgepakt.
- BOA's een duidelijke rol geven in de aanpak van ondermijning en ervoor zorgen dat wijkagenten zichtbaar aanwezig zijn in de wijken.
- Organiseren van jaarlijkse voorlichtingsbijeenkomsten om inwoners en ondernemers te leren signalen van ondermijning te herkennen en te melden.

1.4 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Inwoners kunnen hun stem uitbrengen.

Wat gaan we ervoor doen?

Verkiezingen

Op 18 maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Samen met de maatschappelijke partners zetten we in op een zo hoog mogelijke opkomst met als doel om in de top 3 opkomstpercentage van onze provincie uit te komen.

1.5 Algemene dekkingsmiddelen

Wat willen we bereiken?

Een financieel gezonde gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanbieden van een sluitende Meerjarenbegroting

De gemeentelijke organisatie biedt, jaarlijks, een begroting aan die minimaal het eerste begrotingsjaar reëel en structureel sluitend of, als dit niet lukt, het laatste begrotingsjaar.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen is een belangrijk financieel kengetal dat aangeeft in hoeverre een organisatie, zoals een gemeente, calamiteiten of onverwachte financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat het beleid gewijzigd dient te worden. We streven naar een ratio van minimaal 1,5. Een weerstandsratio van 1,5 geldt als uitstekend voor een gemeente. Anders geformuleerd heeft een gemeente met een ratio van 1,5 of hoger een zeer sterke financiële positie.

Kengetallen financiële positie

Om een beter inzicht te krijgen over de financiële positie van de gemeente heeft het BBV een standaard set van vijf financiële kengetallen voorgeschreven.

Wat willen we bereiken?

Professionalisering

Wat gaan we ervoor doen?

Onderzoeken hoe we de planning & control documenten kunnen verbeteren.

In samenspraak met GRSA2 en (een afvaardiging van) de raad (auditcommissie) onderzoeken hoe we de planning & control documenten verder kunnen verbeteren. We kijken daarbij onder andere naar aspecten als transparantie, keuzemogelijkheden en financiële impact. Tevens wordt de bedrijfsvoering om te komen tot planning & control producten geprofessionaliseerd.

Investerings (projecten) programma

Tabel 2.0 Investerings (projecten) en kapitaallasten
 Bedragen x €1.000

Thema	Omschrijving	Jaar afronding project	Investerings bedrag	Afschrijvings termijn in jaren	Kapitaallasten			
					Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.3	Brandweergarage levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	211	25		13	12	12
1.3	Brandweergarage levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	246	15		21	21	21
1.6	Gemeentehuis levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	64	25		4	4	4
1.6	Gemeentehuis levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	139	15		12	12	12
1.6	Gemeentewerf levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	15	25		1	1	1
1.6	Gemeentewerf levensduurverlengen de groot onderhoud	2026	78	15		7	7	7
1.6	Tractiemiddelen en machines	2026	21	10		3	2	2
	Totaal 2026		774			60	59	58
1.3	Brandweergarage levensduurverlengen de groot onderhoud	2027	68	25			4	4
1.6	Tractiemiddelen en machines	2027	96	10			12	11
1.6	Gemeentewerf levensduurverlengen de groot onderhoud	2027	200	15			17	17
	Totaal 2027		364				33	32
1.6	Tractiemiddelen en machines	2028	314	10				38
1.6	Gemeentewerf levensduurverlengen de groot onderhoud	2028	40	15				3
1.6	Gemeentewerf levensduurverlengen de groot onderhoud	2028	13	25				1
	Totaal 2028		367					42
1.6	Tractiemiddelen en machines	2029	23	10				
	Totaal 2029		23					

Een totaaloverzicht van de te activeren investeringen treft u aan in de Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029.

Wat mag programma 1 kosten?

Thema	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1 Bestuur	1.573	1.797	1.774	1.817	1.876	1.883
1.2 Samenwerking	235	254	264	265	267	268
1.3 Openbare orde en veiligheid	1.674	2.042	2.171	2.269	2.324	2.351
1.4 Burgerzaken	942	869	1.010	1.068	1.070	965
1.5 Algemene dekkingsmiddelen	457	102	87	114	24	-45
1.6 Overhead	8.711	8.586	9.488	8.274	8.383	8.524
1.7 Overige baten en lasten	3	72	73	75	76	77
1.8 Vennootschapsbelasting	-13	47	47	47	47	47
Totaal lasten	13.582	13.770	14.914	13.929	14.067	14.070
1.1 Bestuur	28					
1.2 Samenwerking						
1.3 Openbare orde en veiligheid	215	338	359	366	375	383
1.4 Burgerzaken	381	177	464	505	453	193
1.5 Algemene dekkingsmiddelen	35.321	35.789	36.706	37.584	37.950	39.271
1.6 Overhead	11	28	28	28	28	29
1.7 Overige baten en lasten	25					
1.8 Vennootschapsbelasting						
Totaal baten	35.981	36.332	37.557	38.484	38.806	39.876
Saldo voor bestemming	22.398	22.561	22.643	24.555	24.738	25.806
1.0 Toevoegingen aan reserves	552	174	638	211	65	65
1.0 Onttrekkingen aan reserves	589	602	1.676	295	158	158
Saldo mutatie reserves	36	428	1.038	84	93	93
Saldo na bestemming programma 1	22.435	22.989	23.681	24.640	24.832	25.899

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen (per saldo een bate) zijn in het volgende overzicht gespecificeerd.

Tabel 2.2 Saldo algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	4.524	4.720	4.896	5.004	5.114	5.230
Algemene uitkering	30.322	30.954	31.700	32.475	32.734	33.942
Dividend	22	20	20	20	20	20
Saldo financieringsfunctie	-12	-8	3	-28	58	123
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Saldo algemene dekkingsmiddelen	34.855	35.686	36.619	37.470	37.926	39.316

Overhead

Overhead

In het volgende overzicht is de opbouw van de overhead opgenomen.

Tabel 2.3 Saldo overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bedrijfsvoering (niet via GRSA2)	303	233	289	296	302	309
Bedrijfsvoering GRSA2	5.400	5.433	5.158	5.017	5.016	5.016
Gemeentehuis Heeze	632	669	634	658	658	674
Organisatieontwikkeling	16	30	31	31	32	33
Personeel en organisatie	2.035	1.843	1.544	1.613	1.674	2.034
Vervoermiddelen/tractie	126	147	136	140	152	184
Voorlichting	28	56	57	58	59	61
Werkplaats Heeze	171	175	184	192	210	214
Doorontwikkeling: Basis op Orde	0	0	1.455	268	279	0
Totaal lasten	8.711	8.586	9.488	8.274	8.383	8.524
Bedrijfsvoering (niet via GRSA2)	2	5	5	5	6	6
Gemeentehuis Heeze	-9	3	3	3	3	3
Personeel en organisatie	1	20	20	20	20	20
Bedrijfsvoering GRSA2	84	0	0	0	0	0
Totaal baten	79	28	28	28	28	29
Saldo overhead	8.632	8.559	9.460	8.245	8.355	8.495

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

De gemeenten zijn verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de (fiscale) winst die wordt behaald op activiteiten waarbij de gemeente wordt aangemerkt als overheidsonderneming. De gemeente is alleen overheidsonderneming op het gebied van de grondexploitatie en voor de opbrengst van de verkoop van reststromen afval. Op basis van berekeningen gebaseerd op realisatie en de prognoses van de exploitaties is de verwachte belastinglast bepaald.

Onvoorzien

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks een bedrag van € 32.000 in onze begroting opgenomen. Om een beroep te kunnen doen op de post onvoorziene uitgaven moet aan een aantal criteria worden voldaan, te weten:

- Onvoorzienbaar ten tijde van de samenstelling van de kaderbrief en/of meerjarenbegroting;
- Onontkoombaar op basis van wetgeving, contract of overeenkomst of een zwaarwegende politieke toezegging of belang;
- Niet uit te stellen tot een volgend begrotingsjaar.

Inzet van de post onvoorzien kan slechts via afzonderlijke besluitvorming door het college van B&W.

Programma 2: Wonen, bedrijven en recreëren

Welke ontwikkelingen willen we realiseren (raadsprogramma)

Hieronder staan achtereenvolgens de ontwikkelingen vanuit het raadsprogramma die de continue aandacht hebben in deze raadsperiode in gemeente Heeze-Leende.

Thema wonen en bouwen

Binnen gemeente Heeze-Leende is een grote behoefte aan woningen voor starters, singles/alleenstaanden en senioren vanuit Heeze-Leende. Heeze-Leende levert een beperkte bijdrage aan het invullen van de woningbehoefte voor nieuwkomers n.a.v. de schaa sprong van Brainport Eindhoven. Uitdaging is om een balans te vinden tussen het realiseren van nieuwe woningen én het behouden van de dorpsse karakters.

Daarbij willen we op het gebied van wonen de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Voldoende passende en betaalbare woningen;
- Ruimte bieden aan beperkte groei van het aantal woningen in Heeze, Leende, Sterksel en Leenderstrijp door inbreiding;
- Kleinschalige uitbreiding van de bebouwde kom in de kernen is bespreekbaar, indien nodig voor autonome groei en onder voorwaarden van het behoud van dorpsse karakter en centrumbinding;
- Actief sturen op doelgroepgerichte bouw om de doelstelling te behalen zoals beschreven in de Woonvisie 2020-2025, met name ten behoeve van senioren en starters met wortels in Heeze-Leende en specifieke aandacht voor zorgwoningen;
- Een actieve rol van de gemeente wat betreft grondverwerving en woningbouw.

Thema openbare ruimte

We vinden leefbare kernen in onze gemeente belangrijk. Het moet 'fijn wonen' zijn met voldoende voorzieningen in gemeente Heeze-Leende voor alle doelgroepen. Belangrijk daarvoor is dat we het doorgaand verkeer zoveel als mogelijk ontmoedigen uit alle kernen en dat we ons meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer.

Daarbij willen we qua mobiliteit en leefbare kernen de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van het netwerk, kwaliteit en veiligheid van fiets- en wandelpaden, met het oog op de recreatiefunctie van gemeente Heeze-Leende in de regio. Meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer. Realiseren tracé randweg – Poortmannen (o.a. door realiseren van de financiële middelen hiervoor) als tussentijdse doelstelling voor het realiseren van de voorgenomen Centrale As tot aan de Somerenseweg en een toekomstige oplossing voor de verkeersontlasting van de dorpskern Leende;
- Aansluiten op regionale (snel)fietsstracé 's: doorfietsroutes tussen onze kernen de regio;
- Voldoende financiën en duidelijke planning voor onderhoud wegen, trottoirs en wandel- en fietspaden, op korte en lange termijn;
- Beleid en plannen voor een goede ontsluiting voor de fiets van kernen onderling en naar omliggende gemeentes;
- Vastleggen van cultuurhistorische elementen, beeldbepalende objecten en waardevolle dorpsgezichten en hiermee controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan;
- Centra autoluwer en verkeersveiliger maken (fietser en voetganger centraal);
- Samenhang, uitstraling, behoud historische en beeldbepalende elementen, elke kern is uniek;
- Groen in de centra en wijken – duidelijke plek groenstructuur in omgevingsvisie en -plan (incl. financiën);

Het klimaat eist dat we aan de slag gaan met duurzaamheid. Wij dragen daaraan bij door initiatieven te ondersteunen en aan te dragen en werken samen met de regio. Het veranderende klimaat vereist dat we een aanpak ontwikkelen voor risicoplekken ten aanzien van wateroverlast en dat we waterberging realiseren in samenwerking met waterschap.

Vanuit het klimaatakkoord hebben wij de verantwoordelijkheid om de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) te verlagen door energie te besparen, alle woningen en bedrijfspanden aardgas loos te maken en duurzame energie op te wekken. In de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) zijn hiervoor doelstellingen opgenomen. Samen met 20 andere gemeenten, de Provincie en de Waterschappen dragen wij de verantwoordelijkheid om gezamenlijk de doelstellingen van RES 1.0 te gaan halen.

Daarbij willen we qua klimaatverandering en energietransitie de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Focus leggen op gedragsverandering, besparen, isoleren en verduurzamen eigen energieopwekking inwoners en bedrijven, met extra aandacht voor inwoners met een laag inkomen en mensen in beperkt geïsoleerde huizen (o.a. in afstemming met woningcorporaties);
- We richten ons eerst maximaal op 'Zon op Dak' en houden alternatieve vormen van duurzame opwekking ook in beeld;
- Actualiseren duurzaamheidsbeleid waarin ook concrete doelstellingen worden opgenomen voor de energietransitie met betrekking tot besparing;
- Maak de voorgenomen ambities en doelstellingen op termijn veel explicieter en meetbaarder.
- Klimaatadaptatie: aanpak risicoplekken wateroverlast/ realiseren waterberging in samenwerking met waterschap;
- Invulling geven aan de verantwoordelijkheden die volgen uit de energietransitie in het algemeen en de afspraken in de RES 1.0.

Thema milieu

Voor het verder verduurzamen van de voedselproductie, inpassen van klimaatadaptatie en opwekken van duurzame energie en het versterken van de biodiversiteit zijn we aangewezen op ons buitengebied. Al deze aspecten vragen om een samenhangende gebiedsgerichte benadering van onder meer landbouw, natuur, milieu, kwaliteit van leefomgeving en water.

Daarbij willen we qua transitie van het landelijk gebied de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Inzetten op een integraal en lange termijnperspectief rondom verduurzamen voedselproductie, inpassen klimaatadaptatie, opwek duurzame energie, versterken van biodiversiteit en economische kracht in het landelijk gebied. Ga en blijf met de bewoners van het buiten gebied (clusters) in gesprek. Er zit veel expertise bij hen en andere betrokkenen, maak daar maximaal gebruik van;
- Sturen op balans tussen het groene karakter (natuur en landschap) en functies zoals wonen, werken (waaronder landbouw) en recreatie;
- Strategisch omgaan met vrijkomende erven en toekomstige invulling daarvan. Met benutting voor het toetsingskader voor initiatieven toekomstbestendige landbouwlocaties borgen.

Thema economische zaken

Een vitale economie zorgt voor een vitale gemeenschap. Bedrijvigheid en recreatie zorgen voor werkgelegenheid, inkomsten en levendige dorpskernen.

Daarbij willen we qua lokale economie de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Aantrekkelijk houden van onze kernen = voldoende gevarieerd winkel- & horeca-aanbod;
- Zorgen voor een bedrijvenprogrammering bedrijventerreinen (incl. Poort 43), passend binnen de ambities, structuur en cultuur van Heeze-Leende en aansluitend bij de regionale strategie;
- Onderzoeken of – en in welke mate nieuwe economische dragers in het buitengebied mogelijk- en/of wenselijk zijn;
- Realiseren bedrijfsverzamelgebouwen voor kleine ondernemers (startups);
- Verbeteren van het aanzien van de dorpsentrees (waaronder als eerste de aankleding van rotondes);
- Inzetten op natuur gerelateerde recreatie en toerisme als primaire driver voor de lokale economie, met een aansluiting van de middenstand in de kernen (bijvoorbeeld horeca);
- Stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen de ondernemers.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard blijven we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren. Onder programma 2 zijn dat bijvoorbeeld de uitvoerings- en handhavingsstrategie en het uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht & Handhaving, het uitvoeren van onderhoud aan wegen, civiele kunstwerken en verlichting, de aanleg van invalideparkeerplaatsen en verkeersmaatregelen, uitvoering geven aan het groenstructuurplan, vervangen en verduurzamen (LED) van armaturen en masten, deelnemen aan regionale overleggen en samenwerken in de regio wat betreft het vitaal buitengebied, het onderhouden en ontwikkelen van natuur gerelateerde beleving voor toeristen en recreanten, het bezoeken en controleren van het bestaande toeristische areaal, voldoen aan de leveringsafspraken met De Groote Heide. Deze taken staan verder niet expliciet in de begroting benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze begroting.

2.1 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

Voldoende passende woningen in alle kernen voor de autonome groei en met behoud van het dorpse karakter en centrumverbinding.

Wat gaan we ervoor doen?

Woningbouwstrategie in uitvoering nemen

Nu er een woningbouwstrategie is vastgesteld en er een Woondeal gesloten is, geven we verder uitvoering aan de lopende woningbouwprojecten. Nieuwe woningbouwprojecten toetsen we aan deze woningbouwstrategie en de Woondeal waarin is opgenomen dat 2/3 van de woningen in het betaalbaar moeten zijn.

We streven hierbij naar realisatie van circa 60 woningen per jaar maar het tempo wordt bepaald door initiatiefnemers en is ook afhankelijk van (bezwaren)procedures.

De voortgang kan continu worden gevolgd op onze woningbouwmonitor op onze website.

Beter benutten van de bestaande woningvoorraad

Naast het vastgestelde splitsings- en pré-mantelzorgwoningbeleid onderzoeken we in 2026 de mogelijkheid voor hospitaoverhuur en zogenaamde 'friendswoningen'.

Actieve(re) rol in grondverwerving.

De afgelopen jaren zijn er diverse (strategische) aankopen gedaan zoals bijvoorbeeld de aankoop van de Rafaelschool.

De Omgevingswet, toenemende druk op de woningmarkt, veranderende regionale samenwerking en grondspeculatie vragen echter om herijking van ons gemeentelijk grondbeleid. Daarnaast is er behoefte aan duidelijkere kaders rondom strategische grondaankopen en gronduitgifte. We actualiseren daarom het bestaande grondbeleid, brengen het in lijn met nieuwe regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen en bieden richting voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Hierin zullen onder andere de instrumenten van grondbeleid aan bod komen en zullen toetsingscriteria worden opgenomen voor strategische grondaankopen. Indien de gemeente geen actieve rol heeft omdat grondeigenaren/ontwikkelaars zelf het bouwplan realiseren kunnen de kosten verhaald worden en kan een financiële bijdrage worden gevraagd voor de begeleiding van het plan, de verbetering van de fysieke leefomgeving en voor het bereiken van een evenwichtige samenstelling van de woningvoorraad.

2.2 Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Beleid en plannen voor een goede ontsluiting voor de fiets van kernen onderling en naar omliggende gemeentes.

Wat gaan we ervoor doen?

Vervangen fietspaden Leenderweg tussen Heeze en Leende

Het vervangen van de fietspaden naast de Leenderweg staat al geruime tijd in de planning voor uitvoering. Belangrijkste reden voor het doorschuiven van de werkzaamheden is het afstemmingstraject met netbeheerders van NUTS voorzieningen onder het fietspad. Dit traject vraagt veel tijd maar begin 2026 wordt dit traject afgerond. In 2026 wordt de elementenverharding van de fietspaden aan beide zijden van de weg alsnog vervangen. De financiële middelen zoals in de begroting opgenomen lijken vooralsnog toereikend om het werk af te kunnen ronden. Uitvoering van de werkzaamheden zal zijde voor zijde uitgevoerd worden om de overlast voor de fietser tijdens de werkzaamheden te beperken.

Definitieve financiering voor de regionale fietsprojecten zoals opgenomen in het KTM2 en de A67 Restbudgetten.

We streven ernaar om in 2026 duidelijke afspraken te maken over de projectscope en financiering van de in het KTM2 en A67 restbudget benoemde fietsprojecten. Voor Heeze -Leende betreft het hierin de doortraproute incl. fietsroute Heeze-Aalst en de aanpassingen aan de fietsinfrastructuur op de Geldropseweg richting de aansluiting A67.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen biodiversiteit in het buitengebied

We werken aan een impuls in de natuurontwikkeling, waarbij we kijken waar kansen liggen om het landschap te versterken en dit om te zetten naar projecten. Specifiek werkten we bijvoorbeeld aan de realisatie van maatregelen ter ontsnippering van de Somerenseweg. Dit project is in 2025 afgerond. In 2026 worden de middelen ingezet voor nieuwe projecten voor natuurontwikkeling in het buitengebied. Dit zal steeds worden afgestemd met de provincie.

Wat gaan we ervoor doen?

Biodiversiteit vergroten dmv STILA en Ervenplus

Wij zijn als gemeente aangesloten bij de provinciale regeling Stimuleringsregeling Landschap (STILA) en Erven Plus. Vanuit deze regelingen kunnen grondeigenaren een vergoeding aanvragen voor de aanleg- en beheer van landschaps- en waterelementen, wandelpaden over boerenland en randen inzaaien. Daarbij horen ook de vergoedingen als tegemoetkoming voor de inbreng van landbouwgrond bij de aanleg van nieuwe landschapselementen. Deze projecten zorgen voor een impuls aan natuurontwikkeling in het buitengebied.

In 2025 hebben we de faunapassages ter hoogte van de Somerenseweg gerealiseerd. De laatste afwikkeling daarvan vindt plaats in 2026.

Wat willen we bereiken?

Creëren van prettige en veilige leef- en verblijfsgebieden in de centra.

Wat gaan we ervoor doen?

Opstellen van een centrumvisie Heeze en integraal verkeersplan om gericht te sturen en maatregelen uit te voeren

Met de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie in de hand, stellen we een centrumvisie op voor Heeze. Wat voor centrum willen we zijn en wat is nodig om dit te bereiken? Op deze visie laten we een integraal verkeersplan aansluiten zodat er maatregelen worden uitgevoerd die bijdragen aan het creëren van een prettig en veilig leef- en verblijfsgebied.

In 2026 stellen we dit verkeersplan op en onderzoeken we de mogelijkheden van de inrichting van de rijbanen en het groen.

Uitvoeren beleidsplan openbare verlichting 2024-2029 (OVL)

De gemeente beheert circa 4700 lichtmasten. Beheer en onderhoud vindt plaats op basis van het in 2024 vastgestelde beleidsplan openbare verlichting 2024-2029. Onderdeel van het plan is het 'verledden' van de openbare verlichting om uiteindelijk te voldoen aan de energiereductie volgens de doelstelling in het klimaatakkoord. Het 'verledden' overlapt gedeeltelijk met het cyclisch vervangen van armaturen. In 2026 worden er conform beleidsplan 93 armaturen vervangen en voorzien van LED verlichting.

Afronden voorbereidingsfase Samen mee naar de A2 en uitwerken financieringsvoorstel

Er zijn nieuwe keuzes voorgesteld qua verhardingen. In 2026 zal de voorbereiding worden voortgezet en wordt in samenspraak met de betrokken gemeenteraden en stakeholders verder verkend hoe het project Samen mee naar de A2 gerealiseerd kan worden incl een nieuwe verdeling van de kosten voor realisatie als gevolg van keuzes en prijsstijgingen door de jaren heen.

Reconstructie Ginderover/Somerenseweg binnen de bebouwde kom.

In samenspraak met de omgeving is het definitief ontwerp opgesteld. Na de uitvoering van de benodigde onderzoeken en het uitwerken van de contractstukken kan er in 2026 via een aanbesteding een aannemer worden geselecteerd en het werk in uitvoering worden genomen. Het werk wordt in verband met vergunningseisen en in lijn met de eigen duurzaamheidsambities, emissiearm uitgevoerd. Tijdens het gehele traject wordt de omgeving nadrukkelijk meegenomen en geïnformeerd over de voortgang en impact.

Aansluiting Somerenseweg - Industrieweg.

Er is een verkenning uitgevoerd voor een verbinding van de Somerenseweg en de Industrieweg over het perceel aan de Ginderover (voormalig 58). De middelen hiervoor worden doorgezet naar 2026. We streven ernaar om uitvoering te combineren met de herinrichting van de Somerenseweg en de Ginderover om overlast en extra kosten tot een minimum te beperken.

Verbinding Randweg - Poortmannen.

In 2026 wordt verder gewerkt aan de voorbereiding van het doortrekken van de Randweg. We brengen de verkeerseffecten hiervoor voor het centrum in beeld en stellen we de ontwerpuitgangspunten op. In overleg met stakeholders bespreken we deze uitgangspunten en werken we verder een voorlopig ontwerp en we voeren verdere gesprekken met grondeigenaren.

Wat willen we bereiken?

Meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer.

Wat gaan we ervoor doen?

Nader uitwerken van de doortraproute Weert-Eindhoven en de daaraan gekoppelde voedende fietsroutes waaronder de fietsroute Heeze- Aalst.

In 2025 is reeds gestart met de verder uitwerking van de doortraproute Weert-Eindhoven. Vertrekpunt is hierin het reeds vastgestelde tracé. Op basis van een nadere uitwerking wordt in 2026 inzichtelijk hoe deze doortraproute in te passen in de bestaande openbare ruimte.

(betreft een van de regionale projecten uit de deelregionale mobiliteitsagenda en maakt vooralsnog onderdeel uit van het KTM2 maatregelenpakket)

Wat willen we bereiken?

Verbeteren bereikbaarheid Brainportregio.

Wat gaan we ervoor doen?

Invulling geven aan diverse regionale projecten

In 2026 leveren we een inhoudelijke bijdrage aan: Project Bus op Vluchtstrook en de Doortraproute Weert-Eindhoven. Daarnaast dragen we in MRE verband bij aan de projecten ten behoeve van de versterking van het daily urban system van de MRE.

Wat willen we bereiken?

Verkeersveiligheid vergroten en verkeershinder beperken.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanleggen wegversmallingen Geldropseweg, afgewaardeerd naar 30 km/h.

De maatregelen zijn uitgevoerd. In 2026 zal bekeken worden wat het resultaat na gewenning door de gebruikers. De resultaten van de evaluatie worden meegenomen als input voor een toekomstige herinrichting.

Uniforme inrichting schoolzones

In 2026 gaan we middels een integrale aanpak alle schoolzones in de kernen van Heeze-Leende uniform en herkenbaar inrichten. De keuze voor materiaal en bebording sluit aan bij eerder gerealiseerde schoolzones.

2.3 Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

Een duurzamer en vitaler buitengebied op het gebied van voedselproductie, klimaatadaptatie, opwek energie, biodiversiteit en economie.

Wat gaan we ervoor doen?

Het borgen van de gebiedsvisie Paaldijk-Renheide binnen de samenwerking GGA Grenscorridor Oost

De gebiedsvisie fungeert als belangrijke input voor de GGA Grenscorridor Oost. Zo zorgen we dat ontwikkelingen binnen de GGA in lijn zijn met onze visie en werken we samen aan een uitvoeringsplan. Binnen deze samenwerking met de GGA zal de gebiedsvisie worden geborgd in het omgevingsplan. In 2026 wordt hiervoor het kader uitgewerkt, dit kader kan in de tussentijd als afsprakenkader gebruikt worden.

Deelnemen aan de GGA Strabrechtse Heide en het gebiedsproces deelstroomgebied Sterkselsche Aa

Binnen de deelname aan de GGA Strabrechtse Heide werken we in 2026 aan het gebiedsproces omgeving Vlaamseweg.

We houden regie op de ontwikkeling van Hazenhurk in samenwerking met Ruimte voor Ruimte

Ruimte voor Ruimte stelt een gebiedsvisie op voor de ontwikkeling van Hazenhurk waar we als gemeente nauw bij betrokken zijn.

Samen met provincie en Rijksoverheid agrariërs faciliteren waar mogelijk om zo de keuze voor verduurzaamde landbouw te stimuleren.

Samen met provincie en rijksoverheid agrariërs faciliteren om zo de keuze voor een verduurzaamde landbouw te stimuleren. Bijvoorbeeld kunnen we faciliteren dat agrariërs eventueel vrijkomende agrarische grond kunnen inzetten voor extensivering van blijvende agrarische bedrijven, dit kan o.a. in de vorm van grondruil

Uitwerken Basis Ontwerp verkabelen Nieuwe Hoeve

In 2025 is de opdracht verleend aan TenneT voor het uitwerken van een basisontwerp verkabelen nieuwe Hoeve. De eerste aanbesteding heeft plaatsgevonden bij de start en de eindafrekening zal bij oplevering BO plaats vinden. Dit zal naar verwachting 2027 of 2028 zijn.

2.4 Milieu

Wat willen we bereiken?

Bodemtaken

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering wettelijke bodemtaken door omgevingsdienst

Deze werkzaamheden zijn structureel van aard en worden door de Omgevingsdienst uitgevoerd. Het betreft onder andere deelname aan voor plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen, Bouwplantoetsing op het deel bodem, het afhandelen van makelaarsvragen (bodeminformatie bij vastgoedtransacties, en het ontsluiten, invoeren en beheren van bodemgegevens in relatie tot de omgevingswet en de overdracht van taken van provincie naar gemeente.

Wat willen we bereiken?

Het tegengaan en beperken van het veranderen van het klimaat en het beperken van de gevolgen van het veranderen van het klimaat voor de leefomgeving.

Wij willen zorgen voor een toekomstbestendig leef- en werkomgeving voor inwoners en ondernemers door:

- het beperken van het veranderen van het klimaat;
- het beperken van de gevolgen van de het veranderen van het klimaat;
- te zorgen voor een goede grondwater-, bodem- en luchtkwaliteit;
- het beperken van geluidshinder.

Wat gaan we ervoor doen?

Bewustwording duurzaamheid bij inwoners en ondernemers

Wij werken verder aan het realiseren van een toekomstbestendige leefomgeving op basis van het Duurzaamheidsbeleid 2024. In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2025-2028 nemen wij concrete acties op. De resultaten van deze acties worden weergegeven in het monitoringsdashboard onderdeel van bij het SDG-platform (Sustainable Development Goals).

In 2026 leggen wij de focus op:

Algemeen

- het versterken van samenwerking door het integreren van duurzaamheid in beleidsontwikkeling en uitvoering.

Communicatie

- het verder doorzetten van onze duurzaamheidscampagne om de bewustwording te verhogen en inwoners en ondernemers te blijven stimuleren om aan de slag te gaan met verduurzaming van woningen en bedrijfs- en kantoorpanden;
- het verder ontwikkelen van het SDG-platform om een community te creëren ter ondersteuning van inwoners en ondernemers bij het de verduurzamingsopgave;

We werken aan de energietransitie en stellen een warmteprogramma op

We faciliteren woningeigenaren, samen met de Energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende (OHL) conform gemaakte afspraken, bij het verduurzamen van hun woning; (webinars, spreekuren i.s.m. Bibliotheek en energiecafés, voorlichtingsgesprekken energiecoaches en het gezamenlijk evenement)

We starten met het ontwikkelen van een (innovatieve) lokaal toekomstbestendig energiesysteem op basis van o.a. proces 'Regionale Energie Strategie 2.0 toekomstig energiesysteem' (vaststelling 2026/2027). De basis hiervoor leggen we vast in het Warmteprogramma (opvolger van de Transitievisie Warmte) (vaststelling in 2026); De resultaten van de pilot netbewuste wijk Leenderstrijp concretiseren we naar een lokaal toekomstbestendig energiesysteem voor Leenderstrijp en op basis hiervan een visie te ontwikkelen voor de andere wijken in de gemeente Heeze-Leende en de visie op te nemen in het Warmteprogramma;

We gaan verder met het opstellen en uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen en de resultaten meenemen bij de actualisatie van het Warmteprogramma (2031 of eerder).

Biodiversiteit krijgt een nadrukkelijke plek in ontwikkelingen

We blijven de ontwikkelingen volgen rondom het onderwerp Soortenmanagementplan (SMP) en maken afwegingen over de (financiële) haalbaarheid van het opstellen van een SMP voor (een gedeelte van) onze gemeente.

We werken aan het realiseren van vergroening en klimaatadaptief maken van de leefomgeving door de 3-30-300 regel en het beleidskader Natuur inclusief Ontwikkelen toe te gaan passen als richtlijn bij ruimtelijke ontwikkelingen;

We gaan samen met het IVN de schoolpleinen verder vergroenen;

2.5 Afval / Grondstoffen

Wat willen we bereiken?

Beperking restafval tot 5% van de totale afvalstroom (cf. regionale afspraken).

Het rijksbeleid is erop gericht om in 2050 volledig circulair te zijn. In 2030 wordt gestreefd naar 50% minder gebruik van primaire grondstoffen.

Wat gaan we ervoor doen?

Continueren van dienstverlening en service voor inwoners

2026 staat in het teken van de continuering van de dienstverlening naast de ontwikkeling van een nieuwe locatie en nieuwbouw voor de vestiging van Blink. "Tijdens de verbouwing blijft de winkel open". Ook de adviesrol voor Blink wordt verder ontwikkeld.

Materialentransitie/ circulaire economie

In 2026 starten we met een bewustwordingscampagne gericht op de circulaire textielketen. We gaan aan de slag met andere BLINK-gemeenten om gebruikt textiel hoogwaardiger te hergebruiken met regionale partners en met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

2.6 Water

Wat willen we bereiken?

Aanpak risicoplekken wateroverlast

Wat gaan we ervoor doen?

De top 5 wateroverlast- locaties oplossen voor 2030.

De wateroverlast locaties zijn nader onderzocht. Op basis van dit onderzoek is gebleken dat op 3 grote locaties maatregelen nodig zijn om de wateroverlast aan te pakken. Dit zijn de locaties De Leuren, Nieuwendijk en De Wever. Daarnaast worden op de locaties De Ambachten, Kruis en Schoolstraat/ Emmerikstraat kleine maatregelen getroffen om wateroverlast te voorkomen. Uw gemeenteraad is hierover met een Raadsinformatiebrief geïnformeerd. Begin 2026 worden de wateroverlast maatregelen afgerond.

Wat willen we bereiken?

Doelmatig en efficiënt beheren van het rioolsysteem voor afvalwater en zorgen voor de inzameling en verwerking van hemelwater. Het beheren en onderhouden van de gemeentelijke sloten en beheer van het grondwater.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van het Plan Stedelijk Water (PSW) 2023-2027.

Het PSW is afgestemd op de nieuwe wetgeving van de Omgevingswet en het Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie. In het PSW zijn acties opgenomen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater. In 2026 wordt het onderstaande uitgevoerd:

- Afkoppelen regenwater sporthal Pompenmaker en omgeving;
- Gelijktijdig met de reconstructie leggen we een gescheiden rioolsysteem aan op de Ginderover en Somerenseweg;
- Voorbereiding rioolvervanging Weibossen;
- Onder de naam Kallisto nemen we in de samenwerking Waterportaal Zuidoost Brabant, een pakket maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren. Hiermee wordt voldaan aan de Kaderrichtlijn Water (KRW).

2.7 Economische zaken

Wat willen we bereiken?

Behouden en uitbreiden van de levendigheid in de centra.

Wat gaan we ervoor doen?

Vaststellen welke hoofdfunctie onze centra moeten vervullen

Wij intensiveren contacten met ondernemers en vastgoedeigenaren. In 2026 organiseren we structureel overleg met ondernemers en vastgoedeigenaren. Hierin halen we input op voor de ontwikkeling van het winkel- en horeca-aanbod. Dit helpt om concreet het doel te bepalen voor toekomstig detailhandelsbeleid.

Faciliteren van voldoende winkel- en horeca-aanbod.

In 2026 zetten we extra in op het faciliteren van ondernemers die een winkel- of horecafunctie willen inrichten vanuit de centrumvisie gedachte.

Wat willen we bereiken?

Economische groei en vitaliteit in de gemeente bevorderen

Wat gaan we ervoor doen?

Project bezoekersgegevens centrum Heeze

De behoeften voor centrummanagement in Heeze zijn niet algemeen en niet éénduidig. Voor het opbouwen van de benodigde samenwerking tussen ondernemers onderling en die met de gemeente starten wij in 2026 met ondernemers een project voor het verzamelen en analyseren van bezoekersgegevens in de kern Heeze. Deze gegevens helpen ondernemers bij de bedrijfsvoering en de gemeente bij het ontwikkelen van beleid voor het centrum. Wij ondersteunen dit project met inzet van uren voor procesbegeleiding en analyse van gegevens.

Bevorderen en structureren van de samenwerking tussen bedrijven en bedrijven en de gemeente.

In 2025 startten wij gesprekken met ondernemers van bedrijventerrein de Poortmannen en centrum Heeze. Dit bouwen wij verder uit. Doelen hiervan zijn: inzichten krijgen in de randvoorwaarden en het vestigingsklimaat voor ondernemers in de gemeente en de ontwikkeling van een ondernemersklimaat dat werkgelegenheid en winstgevendheid bevordert. Dit doen we met inzet van uren op bedrijvencontact en het organiseren van een ondernemersevent.

Voor de Poortmannen werken wij met de bedrijven toe naar een vorm van Parkmanagement. Een achterliggend doel is verduurzaming van het bedrijventerrein. VNO-NCW ondersteunt ons in dat proces. In 2026 leren wij samen met de bedrijven welke inrichting van parkmanagement voor ons de best passende is en hoe dit te financieren. Voor de procesvoering over 2026 rekenen wij met een investering van maximaal €100.000. Wij onderzoeken of bekostiging kan plaatsvinden uit CDOKE middelen. Omdat nog niet duidelijk is of deze activiteit past bij de voorwaarden van CDOKE is deze financiering een risico.

Wat willen we bereiken?

Faciliteren en uitbreiden van midden- en kleinbedrijf (MKB).

Wat gaan we ervoor doen?

Wij maken profielkeuzes voor onze bedrijventerreinen

Aan de hand van de afspraken in de regio stellen wij in 2026 beleid vast voor onze bedrijventerreinen. De Poortmannen breiden wij niet uit voordat een duurzame ontsluiting in realisatie is. Wij onderzoeken in 2026 de toekomstige ruimtebehoefte van op de Poortmannen gevestigde bedrijven. Met de eigenaar van Poort 43 spreken wij in 2026 over de circulaire economie-functie van Poort 43 voor de gemeente en omgeving met als doel afspraken te maken die wij in of bij het beleid voor bedrijventerreinen opnemen.

Bedrijfsverzamelgebouwen faciliteren wij mits op de juiste plaats en passend in beleid en regionale afspraken.

In 2025 verleenden wij vergunning voor de ontwikkeling van 20 nieuwe bedrijfsunits in een bedrijfsverzamelgebouwconstructie. In 2026 besluiten we alleen over nieuwe soortgelijke aanvragen als de aanvrager ook de gebruikers kan aantonen bij zijn aanvraag om leegstand te voorkomen. Kansen voor VAB-locaties beoordelen wij alleen voor die aanvragen die volgens de afspraken in de regio geen plaats kunnen vinden op een bedrijventerrein.

Wat willen we bereiken?

Versterken economische kracht in het landelijk gebied.

2.8 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

Een sterke toeristisch recreatieve sector die aansluit bij het groene karakter van onze gemeente en daarmee bijdraagt aan een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.

Wat gaan we ervoor doen?

Het aanleggen van een vlonderpad in de Bulders en het realiseren van een nieuwe fietsverbinding tussen bestaande fietsstructuur tussen Someren en Sterksel die het natuurgebied ontsluit.

Voor Natuurgrenspark De Groote Heide ligt tot en met maart 2027 de nadruk op het uitvoeren van de projecten ten behoeve van de toegekende Interreg VI subsidie. Voor Heeze-Leende betekent dit onder andere het aanleggen van een vlonderpad in de Bulders en het realiseren van een nieuwe fietsverbinding tussen bestaande fietsstructuur tussen Someren en Sterksel die het natuurgebied ontsluit (zie ook investeringen). Er wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme.

Brabantsedag:

Uitvoering geven aan het met De Brabantesedag gesloten vierjarig convenant, dat in 2024 opnieuw is vastgesteld. In dit convenant zijn wederzijds meerjarenafspraken vastgelegd.

Uitvoering geven aan de motie van de gemeenteraad om alles in het werk te stellen om de wagenbouwlocaties te handhaven in de kern van Heeze. Om hier uitvoering aan te kunnen geven is een budget voor het verplaatsen en inrichten van de bouwterreinen opgenomen.

Carnaval

Voor Leende zal onderzocht worden of het mogelijk is om enkele wagenbouwlocaties toe te voegen.

De samenwerking met Recreatief Heeze-Leende wordt verder doorontwikkeld

We onderzoeken de begroting en de werkzaamheden die verricht worden door RHL. Ter versterking van de samenwerking binnen toeristische ondernemers in Heeze-Leende onderzoeken we de rol van RHL. Daarnaast bekijken we welke werkzaamheden RHL kan verrichten t.b.v. de ambities van de gemeente op het gebied van recreatie en toerisme.

Onderzoek van de begroting is afgerond Q4 2025.

In de samenwerking Natuurgrenspark De Groote Heide wordt onderzocht hoe we invulling kunnen geven aan het drinkwaterlandschap

In het Ambitieplan van De Groote Heide, welke in 2026 wordt vastgesteld, beschrijven we de wensen voor het realiseren van nieuwe projectinitiatieven. Met het Ambitieplan willen wij nieuwe financiële inkomsten genereren waarmee projecten zoals het Drinkwaterlandschap gerealiseerd kunnen worden. Voor het Drinkwaterlandschap doen we dit in samenwerking met Brabantwater en het Waterschap.

Investerings (projecten) programma 2

Tabel 3.0 Investerings (projecten) en kapitaallasten

Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Jaar afronding project	Bedrag	Afschrijvingstermijn in jaren	Kapitaallasten			
					Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.2	Vorbereiding Herinrichting Geldropseweg	2026	50	5		11	11	11
2.2	Herinrichting Geldropseweg	2026	137	50	1	5	5	5
2.2	Centrumontwikkeling Heeze	2026	1.118	50	4	45	44	44
2.2	Samen naar de A2	2026	2.000	50		80	79	78
2.2	Investeringsbudget wegen 2026	2026	400	50		16	16	16
2.2	Ginderover en Somerenseweg	2026	1.526	50	2	61	60	60
2.2	Vorbereiding Reconstructie Leenderweg	2026	50	5		11	11	10
2.2	Herinrichting Oudenmolen	2026	834	50	16	33	33	33
2.2	Verbeteren fietspaden Leenderweg	2026	225	50		9	9	9
2.2	Gemeentehuisplein Heeze	2026	200	20		13	13	13
2.2	Armatuuren 2026	2026	35	25		2	2	2
2.2	Masten 2026	2026	35	50		1	1	1
2.2	BOR applicatie aanschaffen	2026	120	8		17	17	17
2.7	Maartenshuis	2026	100	5		22	22	21
Totaal 2026			6.541		23	327	324	320
2.2	Kapelstr-Jan Deckerstr flankerende maatregelen	2027	150	15	0	2	13	13
2.2	Investeringsbudget 2027	2027	400	50			16	16
2.2	Armatuuren 2027	2027	134	25			8	8
2.2	Masten 2027	2027	41	50			2	2
Totaal 2027			725		0	2	39	38
2.2	Investeringsbudget 2028	2028	400	50				16
2.2	Verkabeling Nieuwe Hoeve	2028	260	5	1	1	1	57
2.2	Reconstructie Leenderweg	2028	584	50				
2.2	Armatuuren 2028	2028	296	25			3	18
2.2	Masten 2028	2028	43	50			1	2
Totaal 2028			1.583		1	1	5	93

					Kapitaallasten			
2.2	Investeringsbudget 2029	2029	400	50				
2.2	Armaturen 2029	2029	294	25				
2.2	Masten 2029	2029	31	50				
2.2	Fietspad Geldropseweg (2029-2040)	2029	750	50				
2.2	Herinrichting openbare ruimte Weibossen wijk 1	2029	3.760	10		14	28	42
Totaal 2029			1.475			14	28	42

Een totaaloverzicht van de te activeren investeringen treft u aan in de Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029.

Wat mag programma 2 kosten?

Thema	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.1 Wonen en bouwen	2.312	2.196	2.912	2.626	2.680	2188
2.2 Openbare ruimte	2.997	3.073	3.288	3.656	3.843	4067
2.3 Ruimtelijke ordening	613	444	1.093	1.059	1.186	1212
2.4 Milieu	1.239	1.377	1.209	1.202	1.148	1181
2.5 Afval	1.675	1.722	1.770	1.820	1.871	1923
2.6 Water	2.205	2.506	2.150	2.203	2.278	2339
2.7 Economische zaken	586	237	363	396	339	350
2.8 Recreatie en toerisme	1.744	1.530	1.635	1.626	1.674	1728
Totaal lasten	13.371	13.086	14.420	14.589	15.019	14.987
2.1 Wonen en bouwen	1.003	562	1.209	931	901	529
2.2 Openbare ruimte	287	102	94	95	63	64
2.3 Ruimtelijke ordening	32	43	384	385	413	415
2.4 Milieu	434	815	565	523	440	440
2.5 Afval	1.900	2.045	2.254	2.328	2.376	2435
2.6 Water	2.838	3.071	2.753	2.820	2.882	2942
2.7 Economische zaken	162	35	36	36	37	38
2.8 Recreatie en toerisme	405	448	566	516	527	539
Totaal baten	7.061	7.122	7.860	7.634	7.641	7.403
Saldo voor bestemming	-6.310	-5.965	-6.560	-6.955	-7.378	-7.584
2.0 Toevoegingen aan reserves	2.997	1.460				
2.0 Onttrekkingen aan reserves	2.979	1.558	530	126	123	175
Saldo mutatie reserves	-18	98	530	126	123	175
Saldo na bestemming programma 2	-6.329	-5.866	-6.030	-6.829	-7.255	-7.409

Financiële impact

Tabel 3.2 Specifieke uitkeringen programma 2

Bedragen x € 1.000

Specifieke uitkeringen	Thema	2026	2027	2028	2029
C94 Regeling SPUK Lokale aanpak isolatie	2.1 Wonen en bouwen	372	372	372	0
E3 (100151) Geluidsanering Oostrikkerstr, Langstraat	2.4 Milieu	83	83	0	0
J55 Aanpak energie armoede	2.4 Milieu	42	0	0	0
J6B Woningbouwproject gemeente Heeze-Leende	2.1 Wonen en bouwen	38	0	0	0
Prov 24-26 Herstelmaatregelen Natura 2000 Meerven	2.6 Water	61	0	0	0
Specifieke uitkeringen programma 2		596	455	372	0

Programma 3: Samen leven en participeren

Welke ontwikkelingen willen we realiseren (raadsprogramma)

Samen met inwoners en organisaties ontwikkelen wij een duurzaam leefbare samenleving. Een sociale leefomgeving waarin we ontmoeting stimuleren en ondersteunen en waar iedereen naar vermogen mee kan doen en inwoners betrokken zijn bij elkaar. Daarbij benutten we de creativiteit en de krachten die er in de verschillende dorpskernen of wijken (samenkracht) zijn en sluiten we aan bij wat er speelt en nodig is. We pakken onze rol als verbinder en ondersteuner en nodigen inwoners uit om samen met ons te werken aan leefbare kernen. De rol van de gemeente is aanvullend op dat wat inwoners zelf kunnen. Daarbij denken we vanuit kansen en mogelijkheden.

Ten aanzien van het bestendigen van de sociale cohesie en levendige kernen willen we de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van ontmoeting met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners;
- Borgen/uitbreiden van sportfaciliteiten in Heeze, Leende, Leenderstrip en Sterksel waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar daarbij kunnen ontmoeten;
- Laagdrempelig signaleren van eenzaamheidsproblematiek;
- Zorgen voor inclusiviteit van mensen met een beperking: toegankelijkheid, gelijkheid, zelfstandigheid (uitvoeren VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap);
- Vastleggen cultuurhistorische en beeldbepalende elementen en dorpsgezichten en controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan;
- Versterken van programmering van activiteiten (o.a. in de dorpshuizen) voor jongere doelgroepen;
- Jongerenwerk een definitieve en passende plek geven;
- Aandacht voor een gezonde duurzame leeftijdsopbouw van inwoners in de kernen.

We willen dat inwoners volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Het ontwikkelen, behouden en versterken van de eigen regie staat daarbij altijd centraal. We willen naar een samenleving waar inwoners verantwoordelijk zijn voor de inrichting van hun leven en het heft in eigen handen nemen. Wanneer een inwoner niet zelf, of met hulp van zijn omgeving of netwerk en algemene voorzieningen kan meedoen, kan hij rekenen op passende ondersteuning en waardering. Als het gaat om maatwerk en integraliteit, doen we wat nodig is. We werken aan een duurzame oplossing en sluiten altijd aan bij de mogelijkheden van de inwoner. Onze professionals geven samen met de inwoner vorm aan de ondersteuning, waarbij de inwoner de regie houdt.

Ten aanzien van gezondheid, onderwijs en ontwikkeling willen we de volgende opgaves realiseren uit het raadsprogramma:

- Zorgdragen voor toegankelijke zorg;
- Waardering (div. uitingsvormen + €) en positionering mantelzorgers;
- Inclusiviteit van inwoners, accenten op doelgroepen:
 - Fysieke en mentale ontwikkeling ouderen;
 - Iedereen kan meedoen (minima); organiseer dat als gemeente.
- Versterken digitale vaardigheden (verschillende doelgroep, verschillende aanpak), voorkomen isolatie en digitale tweedeling;
- Zorgen dat iedereen kan meedoen (deel kan uitmaken van de samenleving ondanks eventuele beperkingen/ bijzonderheden);
- Aanpakken van situaties waar kinderen in armoede opgroeien en zorgen dat ze blijven meedoen door een actief monitorende rol aan te nemen en vrijwilligers(organisaties) op dit thema op alle mogelijke wijzen ondersteunen;
- Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding, etc.);
- Breng de vrijwilligersorganisaties in een goede positie; versterk de effectiviteit en efficiëntie door samenwerking mede gemeente & organiseer vooral ook de eigen kracht van inwoners;
- Jongerenwerk preventiever inzetten, met oog voor mentale ontwikkeling jongeren 13-17jr;
- Kansen zoeken om voortijdige schoolverlaters zich te laten ontwikkelen in sectoren waar de behoefte aan arbeidskrachten groot is, zoals in de zorg of binnen Brainport;
- Versterken van de digitale vaardigheden van ouderen, eventueel door hier jongeren voor te vragen en zo direct de ontmoeting tussen jong en oud te bevorderen;
- Ondersteunen van de ingezette lijn om onderwijsaccommodaties (waaronder de Berkenschutse te verduurzamen en te onderzoeken wat er nodig is om de Dirk Heziusschool, op te knappen, te renoveren of nieuwbouw op een andere locatie;
- Vroegtijdige schoolverlaters worden geholpen om alsnog een goede startkwalificatie te behalen, zodat ze een goede start voor hun zelfstandige leven hebben;
- Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren;
- Aandacht voor laaggeletterdheid bij inwoners.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard blijven we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren, zoals o.a.: maatwerkvoorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd, leerlingenvervoer, uitvoering participatiewet, inburgering, minimabeleid, subsidies, het ondersteunen van vrijwilligers en organisaties via de Vrijwilligerscentrale. Deze taken staan verder niet expliciet in de begroting benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze begroting.

Achtergrond en ontwikkelingen

Op 15 januari 2024 heeft de gemeenteraad het beleidsplan sociaal domein 2024 – 2027 vastgesteld. Dit beleidsplan sluit aan bij de doelstellingen uit het raadsprogramma en vormt het strategisch kader voor de (toekomstige) ontwikkelingen en uitdagingen binnen het sociaal domein.

Het maatschappelijk effect dat we met het voorgestelde beleid beogen is dat inwoners zich goed op hun plek voelen in de gemeente Heeze-Leende. Wij streven ernaar dat alle inwoners opgroeien en leven in een kansrijke en inclusieve samenleving. Dit willen we realiseren op basis van drie programmalijnen:

1. Samen sociaal sterk
2. De beweging van Positieve Gezondheid
3. Samen kansen creëren.

Elke programmalijn draagt op eigen wijze bij aan het beoogd effect, en samen vormen ze een integrale aanpak om de gewenste maatschappelijke resultaten te bereiken.

3.1 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Als gemeente betekenisvol zijn voor het onderwijs, passend bij de rol van de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda 2024-2027

In samenwerking met het onderwijs, kinderopvang, bibliotheek, jongerenwerk en JGZ geven we uitvoering aan de meerjarige Lokaal Educatieve Agenda. Onze visie ten aanzien van opgroeien en opvoeden (Opgroeikracht) vormt hierbinnen de basis. Samen werken we aan het versterken van de opgroei van de jeugdigen in onze gemeente. Doel is dat in 2028 meer jeugdigen (4-21 jaar) voldoende mentaal weerbaar zijn, meer ouders in staat zijn hun opvoeduitdagingen zelf op te lossen binnen het eigen sociale netwerk of met behulp van voorzieningen sociale basis, en dat in 2028 een hoger percentage van de inwoners (4-11 jarigen) voldoet aan de beweegrichtlijnen. Hiervoor zetten we diverse acties uit.

Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid, anderstalige leerlingen extra kansen bieden door middel van aanvullende (taal)ondersteuning op scholen

Wanneer taal een belemmering vormt om te kunnen ontwikkelen, ontplooit de leerling niet de talenten en capaciteiten die het in zich heeft. Een goede taalvaardigheid geeft meer kansen in de schoolloopbaan en is helpend bij de integratie. Het aantal anderstalige kinderen in Heeze-Leende is de afgelopen jaren gestegen.

Wat willen we bereiken?

Combinatiefunctionarissen breed inzetten in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2026 continueren we de inzet van de cultuurcoach en beweegcoach

De inzet van de cultuurcoach is gekoppeld aan de uitvoering van de Cultuur met Kwaliteit regeling 4 (CMK 4) in het basisonderwijs.

De beweegcoaches richten zich op doelgroepen die achterblijven in sport en bewegen. Met betrekking tot de combinatiefunctionarissen sport in het onderwijs is een afbouwregeling vastgesteld. In 2026 bouwen we deze inzet af en vanaf 2027 zijn de scholen volledig verantwoordelijk voor het gymonderwijs en de bekostiging daarvan.

Wat willen we bereiken?

Digitale vaardigheden ouderen/ volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. En laaggeletterde inwoners ondersteunen zodat zij mee kunnen doen in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren en (mede) mogelijk maken dat diverse lokale organisaties waaronder de KBO, trainingen digitale vaardigheid aanbieden.

Aanbieden van volwasseneducatie voor inwoners

Het taalnetwerk Heeze-Leende biedt ondersteuning aan inwoners bij het verbeteren van taal- en digitale vaardigheden. Taalkracht biedt de formele volwasseneducatie aan, de bibliotheek de non-formele. Non-formeel onderwijs is georganiseerd leren, maar wat minder gestructureerd en systematisch in vergelijking met formeel leren. Het is een vorm van leren die zich geheel buiten de schoolmuren afspeelt.

Wat willen we bereiken?

Inwoners blijven zich een leven lang ontwikkelen.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanbieden van volwasseneducatie voor inwoners die niet inburgering plichtig zijn

Via Taalkracht bieden wij diverse cursussen aan voor inwoners die meerderjarig en niet inburgeringsplichtig zijn om Nederlands te leren, digitaal vaardiger te worden en om te leren rekenen. Deze basisvaardigheden zijn van belang om sterk te staan in de samenleving, Regionaal wordt dit vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs-middelen gefinancierd.

Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren van doelgroepen waar de gemeente een rol heeft.

De bibliotheek heeft hierbinnen een sleutelrol. In 2026 versterken we het bibliotheekprogramma op dit vlak. Een voorbeeld is de ontwikkeling van een spreekurenplein in zowel Leende als Heeze.

Daarnaast stellen we een concept meerjarenplan voor de bibliotheek op (wat onderdeel is van de nieuwe bibliotheekwet).

Wat willen we bereiken?

Verduurzaming onderwijsaccommodaties.

Wat gaan we ervoor doen?

Toekomstbestendige huisvesting Dirk Hezius

Voor de basisschool Dirk Hezius geven we uitwerking aan het voorkeursscenario, dat op basis van het haalbaarheidsonderzoek door de raad is vastgesteld. Hiervoor wordt een projectstructuur ingericht.

Op basis van het accommodatiebeleid komen tot een uitvoeringsprogramma voor het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg.

In het accommodatiebeleid is opgenomen dat er een uitvoeringsprogramma dient te komen voor het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg. Wij gaan dit uitvoeringsprogramma met inzet van capaciteit en externe expertise opstellen.

Wat willen we bereiken?

Voorkomen van voortijdig schoolverlaters (vsv) en het bieden van een kansrijke start.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering geven aan het regionaal uitvoeringsprogramma Voortijdig School Verlaters (vsv)

Uitvoering geven aan het regionaal uitvoeringsprogramma Voortijdig School Verlaters (vsv), zodat vsv'ers alsnog een startkwalificatie halen of op een passende zorg- of arbeidsplek terechtkomen. Vanuit het Doorstroompunt krijgen jongeren tussen 18 en 23 jaar, die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, begeleiding van doorstroomcoaches naar school, werk, een combinatie van beide of hulpverlening. Een startkwalificatie is een mbo-diploma op tenminste niveau 2, of een havo- of vwo-diploma. Jongeren worden pro-actief benaderd en gevolgd zolang ze kwalificatie plichtig zijn.

3.2 Jeugd

Wat willen we bereiken?

Inzetten op versterken mentale gezondheid van jongeren.

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich het beste als ze lekker in hun vel zitten, zichzelf kunnen zijn, en gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving.

Kortom: als zij een hoge mate van welbevinden ervaren. Vanuit Opgroeikracht werken we samen met onze maatschappelijke partners aan het versterken van de mentale kracht van jeugdigen van 10-14 jaar en jongeren van 14 jaar en ouder. We hebben hierbij de vroege signalen ten aanzien van de mentale kracht van onze jeugdigen in beeld en werken toe naar een passend preventief aanbod ter versterking hiervan. Hierbij maken we onderscheid in universele, selectieve en individuele preventie: het bevorderen van een positieve mentale ontwikkeling van alle kinderen en jongeren, een specifieke groep jongeren waarvan de mentale ontwikkeling gevaar loopt of een individueel preventief aanbod als er sprake is van individuele psychosociale problematiek.

Samen met het basisonderwijs en onze maatschappelijke partners richten we ons vanuit Opgroeikracht op een preventief aanbod gericht op het versterken van de weerbaarheid van groep 7/8 leerlingen met als doel de jeugdigen zo weerbaar als mogelijk aan de overgang van groep 8 naar de middelbare school te laten starten.

Voor de jongeren van 14-23 richten we ons vanuit Opgroeikracht op aansluitende inlooptmogelijkheden in het jongerencentrum en werkt het jongerenwerk outreachend om de groep van jongeren die steun nodig hebben bij het volwassen worden. Daarnaast werken we op basis van de vroege signalen samen met de maatschappelijke partners en het verenigingsleven aan een passend preventief aanbod voor deze groep jeugdigen.

Onze maatschappelijke partners bieden in de week van de mentale gezondheid, vanuit en gericht op de leefwereld van jongeren, een aanbod gericht op het versterken van de mentale kracht. Hierin heeft de gemeente een coördinerende rol.

Wat gaan we ervoor doen?

Herijking speeltuinenbeleid

Buitenspelen is van essentieel belang voor de fysieke, sociale en mentale ontwikkeling van kinderen. Het draagt bij aan gezondheid en beweging en verbinding in de buurt. Speelplekken zijn ontmoetingsplekken voor jong en oud en dragen bij aan sociale cohesie. De buitenspeelmiddagen die in 2025 zijn georganiseerd in de kernen zijn positief ontvangen. Wij willen het huidige speeltuinenbeleid herijken en laten onderzoeken hoe we komen tot een toekomstbestendig speeltuinenbeleid en bereiden een advies voor nieuw speeltuinenbeleid.

Starten meerjarencampagne 'doorbreken taboes mentale gezondheid ' onder jongeren

We willen in samenwerking met huisartsen een meerjarige campagne opzetten gericht op het bespreekbaar maken van mentale gezondheid of kwetsbaarheid onder jongvolwassenen (16-25).

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Toegankelijke zorg voor inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering geven aan het meerjarenplan 2026 - 2028 Samen voor Jeugd

Doel van deze meerjarenopgaven is de jeugdzorg en de samenwerking in de keten te verbeteren zodat het jeugdzorgstelsel financieel beheersbaar wordt. Het meerjarenplan is in de lijn met de hervormingsagenda Jeugd. In 2026 stellen we in samenwerking met de regiogemeenten de uitvoeringsplannen op en voeren we deze (meerjarig) uit.

Vanuit het netwerk Opgroeikracht trainingen en ouderbijeenkomsten organiseren met betrekking tot opvoeden en opgroeien

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'Samen kansen creëren' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Verkennen mogelijkheden tot implementatie JIM

De JIM-aanpak staat voor **Jouw Ingebrachte Mentor** en is een innovatieve werkwijze binnen de jeugdhulp en het sociaal domein. Het idee is dat een jongere zelf een vertrouwenspersoon kiest uit zijn of haar eigen netwerk — bijvoorbeeld een tante, buurman, sportcoach of vriend van de familie — die als mentor optreedt in het hulpverleningstraject. Dit ter versterking van het netwerk en meer regie voor jongeren.

3.3 Maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Digitale vaardigheden van inwoners versterken, zodat isolatie en een digitale tweedeling wordt voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

Digitale vaardigheden van ouderen/volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. Zie thema onderwijs.

Wat willen we bereiken?

Het voorkomen en verminderen van eenzaamheidsproblematiek.

Wat gaan we ervoor doen?

Samen met inwoners uit alle kernen en maatschappelijke partners ontwikkelen we initiatieven die de nadruk leggen op ontmoeting in plaats van eenzaamheid.

Een goed voorbeeld hiervan is de Week van de Ontmoeting, waarin in alle kernen activiteiten worden georganiseerd die gericht zijn op het bevorderen van contact en verbinding.

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Iedereen kan (blijven) meedoen.

Wat gaan we ervoor doen?

Van Bewustwording naar Beleid: Inclusie in Actie

In 2026 continueren we de uitvoering aan de lokale inclusie agenda. We richten ons met name op digitale toegankelijkheid en op bewustwording met betrekking tot mensen met een lichamelijke beperking. Maar inclusie is breder dan dat. Daarom maken we in 2026 ook een plan voor de toekomst. We gaan dan ook kijken naar andere belangrijke onderwerpen, zoals:

- Mensen met een verstandelijke beperking
- Geestelijke gezondheid
- Stigmatisering en discriminatie
- Genderneutraliteit
- Acceptatie van LHBTQIA+ personen

Deze bredere blik is de voorbereiding op een nieuwe Inclusie Agenda vanaf 2027. Deze activiteiten vallen onder het programma 'Samen kansen creëren' uit het beleidsplan Sociaal Domein 2024-2027.

Versterken van de mentale en fysieke gezondheid van inwoners, via passende preventieve interventies in samenwerking met maatschappelijke organisaties:

Voor verschillende doelgroepen ontmoeting organiseren gericht op lotgenotencontact, advies en informatie zoals het geheugenhuis, het mantelzorgcafé en Psy-salon (voor inwoners met GGZ problematiek).

Uitvoering van pilot(s) samenlevingsopbouw

We zetten in op pilots die voortkomen uit inwonersinitiatieven. Ook zetten we in op een pilot Woonleefcirkel in Leende. Deze initiatieven dragen bij aan het versterken van de sociale samenhang, het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van inwoners in de eigen buurt.

Inrichten van de Ketenaanpak Valpreventie voor ouderen van 65 jaar en ouder met een valrisico.

In samenwerking met de lokale fysiotherapiepraktijken het aanbod valpreventie versterken. Hierbij zetten we in op vroegtijdig signaleren van risico's en het aanbieden van gerichte interventies zoals voorlichting en beweegprogramma's. Deze aanpak draagt bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid van ouderen en het voorkomen van valincidenten.

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Uitvoeren van het uitvoeringsplan Woonzorgvisie 2024 - 2028

In 2026 zetten we de uitrol van het uitvoeringsplan Woonzorgvisie voort. Dit doen we door het oppakken van diverse acties zoals een pilot woonleefcirkel, het stimuleren van bewustwording bij (toekomstige) ouderen voor het maken van tijdige en passende keuzes met het oog op ouder worden, inzetten op nultredenwoningen, met name nabij (zorg)voorzieningen (in toekomstige woonleefcirkels), het versterken van de samenwerking tussen welzijn- en zorgorganisaties en woningcorporaties.

Wat willen we bereiken?

Toegankelijke zorg voor inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Thuis in de Samenleving, de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis

De visie op beschermd wonen en beschermd thuisblijft richtinggevend voor de lokale uitvoering en regionale samenwerking. De Regiovisie Doordecentralisatie Beschermd Wonen 2022-2026 schetst een toekomstbestendig landschap waarin zorg en ondersteuning geleidelijk evolueren richting begeleid zelfstandig thuis wonen. Daarbij staan opschalen en afschalen in de eigen leefomgeving centraal, evenals volwaardige participatie van inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Voor 2026 staan belangrijke stappen gepland:

- Integratie van dagbesteding beschermd wonen in bestaande Wmo-overeenkomsten per 1 januari 2026.
- Vaststellen van de Regionale Subsidieregeling Innovatie Beschermd Wonen tot eind 2027, inclusief een aangepast beoordelingskader. Eindhoven als centrum gemeente bereidt dit voor.

De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel per 1 januari 2026 is opnieuw uitgesteld.

Wat willen we bereiken?

Waardering en positionering van mantelzorgers.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van de aanbevelingen uit de adviesnotitie Mantelzorg

- Implementeren van een mantelzorgtest
- Doorontwikkeling van het mantelzorgsteunpunt
- (Extra) aandacht voor jonge mantelzorgers
- Inzet van professionele ondersteuning
- Aandacht voor de werkende mantelzorger

3.4 Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Bevorderen en stimuleren van een gezonde leefstijl.

Wat gaan we ervoor doen?

Pilot Fitcoins

De uitvoering van de tweejarige pilot Fitcoins heeft vertraging opgelopen en uitgesteld naar begin 2026. Het doel is het stimuleren van gezond gedrag (wandelen en/of fietsen) via een beloningssysteem in samenwerking met lokale partners.

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027.

Wat willen we bereiken?

Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding).

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren van motorische ontwikkeling onder basisschoolkinderen.

Valt binnen het uitvoeringsprogramma sociaal domein binnen 'de beweging van Positieve Gezondheid'.

Uitvoeren meerjaren campagne denormalisatie middelengebruik

Deze activiteiten vallen onder de Programmalijn 'De beweging van Positieve Gezondheid' van het beleidsplan sociaal domein 2024-2027

3.5 Participatie

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid voor iedereen.

In Heeze -Leende willen we dat iedereen voldoende inkomen heeft om rond te komen.

Wat gaan we ervoor doen?

Inkomensondersteuning; er is (tijdelijk) ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben.

De gemeente biedt (tijdelijke) inkomensondersteuning aan inwoners die financieel kwetsbaar zijn en moeite hebben om rond te komen. Deze ondersteuning is bedoeld om bestaanszekerheid te waarborgen en om te voorkomen dat mensen in problematische schulden terechtkomen.

Inwoners die door omstandigheden, zoals werkloosheid, ziekte of een plotselinge inkomensdaling, tijdelijk niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, kunnen een beroep doen op diverse regelingen. Denk hierbij aan algemene of bijzondere bijstand, bijstandverlening zelfstandigen, de inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers of zelfstandigen.

Geldzorgen; inwoners welke terecht (dreigen) te komen in schuldenproblematiek krijgen ondersteuning.

Vroegtijdige signalering en begeleiding zijn essentieel om financiële problemen beheersbaar te houden en erger te voorkomen. Via externe partners, zoals woningbouwcorporaties, zorgverzekeringen en energieleveranciers, worden signalen ontvangen over het niet betalen van rekeningen. Zo kan al in een vroeg stadium met inwoners welke (beginnende) betalingsachterstanden hebben contact worden gezocht en hulp worden aangeboden. In 2026 gaan we resultaten meten m.b.t. de instroom van inwoners met financiële zorgen en problematische schulden.

De ondersteuning varieert van advies en budgetcoaching tot schuldhulpverlening en saneringstrajecten. Het doel is om inwoners weer grip te geven op hun financiële situatie en perspectief te bieden op een schuldenvrije toekomst.

In 2026 vormt de gemeente met de partners in de keten van geldzorgen een sluitend geheel door ketenpartnerregie. In het derde kwartaal 2026 zal gestart worden met het beleidsplan schuldverlening 2028-2031, deze zal in 2027 aangeboden worden aan de Raad.

Minimabeleid; voor inwoners verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde minimabeleid.

Voor inwoners met een laag inkomen verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde minimabeleid. Dit beleid richt zich op het bieden van financiële ondersteuning en het vergroten van de participatiemogelijkheden van mensen die rond of onder het sociaal minimum leven.

Door het inzetten van gerichte regelingen en voorzieningen helpen we inwoners om volwaardig mee te doen in de samenleving en voorkomen we dat financiële problemen verergeren. Daarbij streven we naar maximale benutting van de regelingen en een toegankelijke uitvoering.

Hiervoor is eind 2025 een uitvoeringsplan opgesteld, met maatregelen om het bereik en de toegankelijkheid van onze minimaregelingen de komende jaren te vergroten.

Participatiewet in balans; de afdeling Werk en Inkomen geeft uitvoering aan de wetswijziging 'Participatiewet in balans'.

De gemeente geeft uitvoering aan de wetswijziging Participatiewet in balans, waarmee het Rijk de Participatiewet eenvoudiger, mensgerichter en effectiever wil maken. Deze wijziging bevat ruim twintig maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de kans op werk, het verbeteren van de dienstverlening en het versterken van de menselijke maat.

De wetswijziging biedt gemeenten meer ruimte om maatwerk te leveren, bijvoorbeeld door soepeler om te gaan met terugwerkende kracht bij aanvragen of door het aantrekkelijker te maken om (deeltijd) te werken naast een uitkering. Ook wordt het aanvraagproces vereenvoudigd en krijgen mensen meer financiële zekerheid bij wisselende inkomsten.

De gemeente bereidt zich voor op een gefaseerde invoering van de maatregelen, waarvan de eerste per 1 januari 2026 van kracht kunnen worden.

Wat willen we bereiken?

Een inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee, naar eigen kracht en kunnen. Eenieder werkt (naar vermogen) en heeft de nodige middelen van bestaan.

Afgelopen tijd hebben we middels het project 'Klant in beeld' onze uitkeringsgerechtigden in kaart gebracht. Hierdoor hebben we de ontwikkelbehoefte per uitkeringsgerechtigde goed in beeld zodat we gericht dienstverlening kunnen inzetten om de ontwikkeling te bevorderen.

Wat gaan we ervoor doen?

Re-integratie; waar mogelijk bieden wij hulp aan via trajecten gericht op arbeid of maatschappelijke participatie.

Waar mogelijk biedt de gemeentehulp aan inwoners via trajecten gericht op arbeid of maatschappelijke participatie. Hierbij maken wij gebruik van onze partners als Ergon en diverse gespecialiseerde re-integratiebureaus. Deze trajecten zijn bedoeld om mensen te ondersteunen bij hun terugkeer naar de arbeidsmarkt of bij het vinden van een zinvolle bijdrage aan de maatschappij.

Afhankelijk van de persoonlijke situatie kan het gaan om begeleiding naar werk, scholing, vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie. Het doel is om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten en hun kansen op duurzame deelname aan de samenleving te versterken.

Wat willen we bereiken?

Iedere nieuwkomer een goede basis bieden zodat er een onafhankelijk toekomstperspectief is.

In 2025 bieden we een duaal traject aan waarbij leren en participeren wordt gecombineerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Inburgering; nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen mee in de samenleving.

Nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen actief mee in de samenleving. De gemeente biedt iedere nieuwkomer een goede basis, zodat zij kunnen bouwen aan een onafhankelijk toekomstperspectief.

We zetten in op duale trajecten, waarbij inburgering en participatie hand in hand gaan. Leren en meedoen worden gecombineerd, zodat nieuwkomers niet alleen de taal leren, maar ook ervaring opdoen in de praktijk, bijvoorbeeld via (vrijwilligers)werk, stages of werkervaringsplekken.

De begeleiding vindt plaats in samenwerking met partners die expertise hebben op het gebied van taal, werk en maatschappelijke ondersteuning. De voortgang van iedere deelnemer wordt periodiek gemonitord, zodat tijdig kan worden bijgestuurd en maatwerk mogelijk blijft.

Met deze aanpak willen we nieuwkomers niet alleen ondersteunen bij hun inburgering, maar hen ook de kans geven om volwaardig en zelfstandig deel te nemen aan onze samenleving.

Inburgeraars die reiskosten maken krijgen deze vergoed, net zoals personen die een re-integratietraject volgen. Tot 2024 werden deze reiskosten ten laste gebracht van de SPUK-inburgering. Bij de controle voor de jaarrekening 2024 is door de nieuwe accountant besloten dat deze kosten niet meer via de SPUK-inburgering gedeclareerd mogen worden bij het Rijk. Dit betekent dat de reiskosten ten laste komen van de algemene middelen van de gemeente.

Opvang ontheemden

Samen met inwoners en ketenpartners zetten we ons in om (nieuwe) inwoners op de opvangplekken Mariahoeve en de Boelakkers zo goed mogelijk te laten meedoen. Daarbij zetten we actief in op begeleiding naar werk en het leren van de Nederlandse taal. Op de Mariahoeve werken we aan een nog meer efficiënte en duurzame opvanglocatie door o.a. te investeren in de energievoorziening, met als doel lagere uitgaven op de energielasten. Bekostiging vanuit de Rijksoverheid is altijd minimaal budgetneutraal voor onze gemeente en beide opvanglocaties zijn dan ook budgetneutraal verwerkt in deze begroting conform regels vanuit de BBV. Het is echter aannemelijk dat er bij ongewijzigde omstandigheden, net als in 2025, een aanzienlijk overschot gerapporteerd kan worden op de opvanglocatie Mariahoeve. Hier kunnen en mogen we echter nog niet op vooruitlopen en daarom zullen we hierover in de 1e berap aan uw raad rapporteren.

3.6 Dorpshuizen

Wat willen we bereiken?

Versterken van ontmoeting, met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Concretiseren ondernemingsplannen en realiseren van een toekomstbestendige exploitatie, waarbinnen maatschappelijke meerwaarde en kosten in balans zijn.

In 2026 blijven wij samen met de dorpshuizen in een interactief proces toewerken naar een bedrijfsvoering waarbinnen de maatschappelijke meerwaarde en kosten structureel in balans zijn. De inhoudelijke kaders die in april 2025 door de raad zijn vastgesteld worden als onderlegger gebruikt. Voor de stichtingsbesturen ligt er voor 2026 een opgave om de bedrijfsvoering passend te maken binnen de middelen die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld.

3.7 Sport

Wat willen we bereiken?

Borgen/uitbreiden van faciliteiten in de kernen waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar kunnen ontmoeten.

Wat gaan we ervoor doen?

Sportaccommodatie voor de hockey- en de voetbalvereniging in Heeze

In 2026 bereiden we een voorstel voor ten aanzien van de sportaccommodaties voor de voetbal- en hockeyvereniging met (eventueel) een aantal scenario's passend binnen de vastgestelde kaders.

Nieuwe website & ondersteuningsloket realiseren

In 2026 is de nieuwe website met het volledige sport- en beweegaanbod actief. Hieraan gekoppeld is een digitaal ondersteuningsloket voor verenigingen, waar ook de Sportraad een plek krijgt.

Kennismakingsprogramma lokale sport- en beweegaanbod

In de eerste helft van 2026 wordt een kennismakingsprogramma uitgerold voor alle sportaanbieders. Hiermee krijgen inwoners de kans laagdrempelig kennis te maken met het lokale sport- en beweegaanbod.

3.8 Cultuur

Wat willen we bereiken?

Versterken van samenhang, uitstraling en behoud van cultuurhistorische elementen, beeldbepalende objecten en waardevolle dorpsgezichten.

Wat gaan we ervoor doen?

Waardering en bescherming cultuurhistorisch waardevolle objecten

Uit de inventarisatie van cultuurhistorisch waardevol bebouwd erfgoed en de actualisatie van de erfgoedkaart blijken cultuurhistorisch waardevolle objecten (bebouwd erfgoed, archeologisch erfgoed, cultuurlandschappen en/of historische ensembles) vaak niet beschermd te zijn in het Omgevingsplan. De gemeente heeft een wettelijke plicht om zorgvuldig met haar cultuurhistorische waarden om te gaan. Bescherming via het Omgevingsplan laat naar verwachting nog minstens 5 jaar op zich wachten. Om in de tussenliggende jaren grip te houden op behoud en waar mogelijk versterking van de cultuurhistorische waarden is een extra paragraaf ingevoegd in de Verordening Fysieke Leefomgeving. In deze paragraaf zijn regels opgesteld ter bescherming van cultuurhistorische objecten. Enkele zeer hooggewaardeerde objecten kunnen mogelijk een monumentenstatus of een minder strenge vorm van bescherming toebedeeld krijgen. Voor het toekennen van een bepaald type beschermde status is een waarderingsrapportage per cultuurhistorisch waardevol object nodig. In zo'n rapport staat het cultuurhistorisch object omschreven en volgt een waardering naar de in het erfgoedbeleid vastgestelde erfgoedcriteria. Voor de waardering van in totaal 100 cultuurhistorisch waardevolle objecten is een incidenteel bedrag van 33.000 euro nodig.

Opstellen uitvoeringsplan Erfgoed

In 2025 starten we met het opstellen van de beleidsnota erfgoed, deze ronden we in 2026 af. Hierin worden een aantal voorstellen gedaan die in de komende jaren opgepakt kunnen worden. Deze voorstellen komen in het uitvoeringsplan Erfgoed te staan voorzien van een globale planning en een voorzichtige inschatting van de kosten om dit te bewerkstelligen. Doel is om zorgvuldig en op de juiste wijze met het cultureel erfgoed om te gaan.

Investerings (projecten) programma 3

Tabel 4.0 Investerings (projecten) en kapitaallasten
Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Jaar afronding project	Bedrag	Afschrijvingstermijn in jaren	Kapitaallasten			
					Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1	Huisvesting Dirk Heziusschool (onderzoek)	2026	50	5		11	11	6
3.1	klaslokalen basisschool Trumakkers	2026	110	25		7	7	6
3.6	MFA Leende (dorpshuis) GO	2026	63	25				
3.6	Schammert	2026	20	15		2	2	2
3.7	Pompenmaker PO 2026	2026	370	25		22	22	22
3.7	Pompenmaker PO levensduur verl	2026	190	15		16	16	16
3.7	Sporthal de Pompenmaker GO 2026*	2026	154	15		13	13	13
3.7	Multifunctioneel clubgebouw 2026	2026	762	25	0	46	45	44
3.7	Gymzaal Leenderstrip Duurzaamheidsinvestering	2026	12	25		1	1	1
3.7	Gymzaal Leenderstrip GO	2026	38	25		2	2	2
3.7	Gymzaal Leenderstrip Duurzaamheidsinvestering	2026	85	25		5	5	5
	Totaal 2026		1.854	-	0	125	123	117
			-					
3.1	Huisvesting Dirk Heziusschool	2028	3.624	40			72	163
3.1	Nieuwbouw de Berkenschutse	2028	6.800	40	2	45	120	310
	Totaal 2028		10.424	80	2	45	193	473

Een totaaloverzicht van de te activeren investeringen treft u aan in de Meerjareninvesteringsplanning 2026-2029.

Wat mag programma 3 kosten?

Thema	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1 Onderwijs	3.450	1.839	1.995	1.967	2.154	2.474
3.2 Jeugd	4.542	4.689	4.909	5.216	5.429	5.355
3.3 Maatschappelijke ondersteuning	4.336	4.892	4.773	4.961	5.238	5.569
3.4 Gezondheid	791	927	938	909	931	955
3.5 Participatie	12.622	10.175	9.762	7.247	5.493	5.533
3.6 Dorpshuizen	971	1.454	1.439	1.345	1.249	1.255
3.7 Sport	1.194	1.335	1.341	1.378	1.386	1.395
3.8 Cultuur	737	888	759	668	676	685
Totaal lasten	28.643	26.199	25.916	23.690	22.556	23.221
3.1 Onderwijs	481	450	393	346	351	357
3.2 Jeugd	20	0	0	0	0	0
3.3 Maatschappelijke ondersteuning	108	97	156	88	53	54
3.4 Gezondheid	54	85	64	0	0	0
3.5 Participatie	10.464	7.137	7.232	4.298	2.597	2.599
3.6 Dorpshuizen	130	200	204	208	213	218
3.7 Sport	283	214	207	141	142	138
3.8 Cultuur	120	130	21	21	21	21
Totaal baten	11.660	8.313	8.276	5.101	3.377	3.386
Saldo voor bestemming	-16.983	-17.886	-17.640	-18.588	-19.180	-19.834
3.0 Toevoegingen aan reserves	538	0	93	0	0	0
3.0 Onttrekkingen aan reserves	713	994	172	82	82	82
Saldo mutatie reserves	176	994	78	82	82	82
Saldo na bestemming programma 3	-16.808	-16.893	-17.562	-18.506	-19.098	-19.752

Financiële impact

Tabel 4.2 Specifieke uitkeringen programma 3

Bedragen x € 1.000

Specifieke uitkeringen	Thema	2026	2027	2028	2029
D8 Onderwijsachterstandenbeleid	3.1 Onderwijs	82			
H30 Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)	meerdere thema's	169			
M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	3.5 Participatie	2444			
DGO Opvang asielzoekers	3.5 Participatie	2278	1704		
C92 Informatiepunten Digitale Overheid	3.8 Cultuur	16	16	16	16
Specifieke uitkeringen programma 3		4989	1720	16	16

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. We gaan in deze paragraaf in op de lokale heffingen en lichten het kwijtscheldingsbeleid toe. We bieden de belastingverordeningen gelijktijdig met de begroting aan bij de raad.

Er wordt bij de lokale heffingen onderscheid gemaakt tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

- De zuivere belastingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en dienen ter uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening, maar ook individuele vormen van dienstverlening zonder een duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting.
- De heffingen dienen ter dekking van de kosten voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Dat houdt in dat de burger ook moet betalen als hij de dienst niet wenst. Voorbeelden van heffingen zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De opbrengst van de heffingen mag niet meer bedragen dan de kosten die de gemeente hiervoor maakt.
- De retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

Uitgangspunten (beleid)

De beleidsuitgangspunten met betrekking tot de lokale heffingen zijn:

- Indien mogelijk geen lastenverhoging voor inwoners en bedrijven.

Opbrengstenraming belastingen en heffingen

In het volgende overzicht zijn de ramingen van de belastingopbrengsten en heffingen voor 2025 weergegeven.

Tabel 5.0 Gemeentelijke belastingheffing

Bedragen x € 1.000

Gemeentelijke belastingheffing	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Onroerendezaakbelastingen (OZB)	4.548	4.738	4.913
Afvalstoffenheffing	1.697	1.845	2.049
Rioolheffing	2.607	2.733	2.748
Leges	1.108	597	1.184
Lijkbezorgingsrechten	3	2	2
Toeristenbelasting	275	395	450
Totaal	10.238	10.309	11.347

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onroerendezaakbelastingen worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking (WOZ: waardering onroerende zaken). Voor het belastingjaar 2026 geldt de waarde van de onroerende zaak per 1 januari 2025.

Voor de waardeontwikkeling van onroerend goed verwachten we een gemiddelde waardestijging van woningen van 12% en houden we rekening met een waardestijging van 2% bij niet-woningen.

Omdat de waarde van de woningen naar verwachting stijgt, betekent dit dat de tarieven van de onroerendezaakbelasting voor woningen naar beneden worden bijgesteld.

In de volgende tabel volgen de tarieven voor de verschillende categorieën. Het tarief wordt bepaald op basis van de totale te verwachten WOZ-waarde per categorie in relatie tot geraamde opbrengst per categorie. Aangezien de verwachte WOZ-waardeontwikkeling per categorie verschilt zien we dit ook terug in de procentuele mutaties.

Tabel 5.1 Tarieven onroerendezaakbelastingen

Tarief	Rekentarief algemene uitkering *	Gemeentetarief 2025	Gemeentetarief 2026	Procentuele mutatie
Woningen eigenaren	0,0862%	0,0928%	0,0838%	-9,70%
Niet-woningen eigenaren	0,3145%	0,2051%	0,1990%	-2,97%
Niet-woningen gebruikers	0,2393%	0,1717%	0,1703%	-0,82%

**Meicirculaire gemeentefonds 2025*

De opbrengsten uit onroerendezaakbelastingen zijn als volgt opgebouwd:

Tabel 5.2 Opbrengsten onroerendezaakbelastingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Woningen eigenaren	3.185	3.337	3.337	3.462
Niet-woningen eigenaren	790	813	813	851
Niet-woningen gebruikers	573	587	587	600
Totaal	4.548	4.738	4.738	4.913

De opbrengsten zijn ten opzichte van de primitieve begroting 2025 toegenomen. Deze toename wordt verklaard door de indexering met 3% en de te verwachten areaaluitbreiding. De huizenprijzen in Heeze-Leende zijn harder gestegen dan de toegepaste index van 3%, wat wij gecompenseerd hebben met een verlaging van het heffingstarief. Van 0,0928% in 2025 naar 0,0838% in 2026.

In het gemeentefonds zal mogelijk vanaf 2026 een hogere uitname van WOZ-waarden voor Heeze-Leende plaatsvinden. Dit leidt tot een lagere bijdrage vanuit de algemene uitkering. Als we dit willen compenseren zal in de toekomst het OZB-tarief moeten stijgen. In de meerjarenraming 2027-2029 is dit nog niet meegenomen.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De afvalstoffenheffing is een vergoeding van het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval. Reinigingsrechten worden in rekening gebracht voor het ophalen en verwerken van bedrijfsafval dat naar aard, omvang en samenstelling gelijk is te stellen aan huishoudelijke afvalstoffen. Uitgangspunt bij de bepaling van de tarieven is een kostendekkendheid van 100%. De opbrengsten mogen op begrotingsbasis niet hoger zijn dan de kosten. Zoals uit de volgende opstelling blijkt wordt dit uitgangspunt met een begrote kostendekkendheid van 99% gehaald. De afvalstoffenheffing is een gesloten boekhouding die losstaat van de gemeentelijke begroting.

Tabel 5.3 Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.3 afval 100%	1.675	1.722	1.770
Inkomsten taakveld 7.3 afval (excl. heffingen)	398	200	205
Netto kosten taakveld	1.277	1.522	1.565
Aanvullend toe te rekenen kosten:	0	0	0
Overhead	102	108	159
BTW exploitatie	290	331	342
Totale kosten	1.667	1.960	2.066
Opbrengst heffing	1.697	1.845	2.049
Dekking	102%	94%	99%

De lasten van het ophalen en verwerken van afval door de verbonden partij Blink nemen toe. Deze ontwikkelingen leiden tot een stijging in de lasten van € 103.503 ofwel 4,9%. Verder laat het overheadpercentage een incidentele stijging zien in 2026, waardoor de toegerekende overheadlasten in 2026 significant toenemen. Gecorrigeerd met deze incidentele stijging stellen we voor om het vastrecht vast te laten stellen op €15,34 per maand. Hierdoor bereiken we een kostendekkendheid van 99%.

Bij de berekening van de tarieven voor deze heffing is gekozen voor tariefdifferentiatie (diftar). Degene die meer afval laat ophalen, moet ook meer betalen. Het tarief is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel, het vastrecht, is voor iedereen gelijk. Het tweede deel is variabel. In de volgende tabel zijn de tarieven vermeld.

Tabel 5.4 Tarieven afvalstoffenheffing

Bedragen x € 1

Tarief	Begroting 2025	Begroting 2026
Vastrecht per maand	€ 13,25	€ 15,34
Container van 40 liter restafval per lediging	€ 5,05	€ 5,05
Container van 140 liter restafval per lediging	€ 12,65	€ 12,65
Container van 240 liter restafval per lediging	€ 22,75	€ 22,75
Container van 25 liter gft-afval per lediging	€ 1,90	€ 1,90
Container van 140 liter gft-afval per lediging	€ 1,90	€ 1,90
Container van 240 liter gft-afval per lediging	€ 3,00	€ 3,00
Ondergronds	€ 1,90	€ 1,90

Rioolheffing

Perceel eigenaren en gebruikers die (afval)water lozen moeten bijdragen aan de kosten van de gemeentelijke riolering. Het maakt hierbij niet uit of men direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Met de opbrengsten van de rioolheffing worden de kosten betaald voor de inzameling en het transport van afvalwater en hemelwater. Uitgangspunt bij de bepaling van de rioolheffing is een 100% kostendekkend tarief.

Kosten die direct of indirect te maken hebben met de riolering kunnen via de rioolheffing worden verhaald. De kosten bestaan uit kapitaallasten, de directe en indirecte exploitatiekosten zoals reiniging, inspecties en reparaties. Ook toekomstige uitgaven zoals vervangingen worden bij de bepaling van de te dekken kosten betrokken.

Het Plan Stedelijk Water 2023-2027 (PSW), met voorkeurscenario "klimaatadaptief en robuust", is met bijbehorend investeringsprogramma in 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Tegelijkertijd is besloten om een alternatieve aanpak voor bepaling van de rioolheffing in beeld te brengen en de tarieven daarop te baseren.

Voor de alternatieve aanpak zijn 3 heffing methodes onderzocht:

1. Huidige heffingssystematiek van waterverbruik handhaven;
2. Verbeterde heffingssystematiek van waterverbruik;
3. Heffing op basis van WOZ-waarde.

De gemeenteraad heeft heffingsmethode 2 "optimaliseren van de bestaande heffingssystematiek waterverbruik" gekozen, omdat deze het meest realistisch is en het beste aansluit bij de uitgangspunten "de sterke schouders dragen de zwaarste lasten", "de vervuiler betaalt" en het spaarzaam omgaan met drinkwater.

De optimalisatie heeft geresulteerd in meer staffels.

In de volgende tabel zijn de staffels en tarieven vermeld.

Tabel 5.5 Tarieven per jaar

Bedragen x € 1

Tarief per jaar	Begroting 2025	Begroting 2026	Procentuele mutatie
Tarief bij een waterverbruik van minder dan 50 m3 per jaar	€ 257,64	€ 263,04	2,10%
Tarief bij een waterverbruik van 51 m3 tot 100 m3 per jaar	€ 302,28	€ 308,52	2,10%
Tarief bij een waterverbruik van 101 m3 tot 150 m3 per jaar	€ 382,56	€ 390,60	2,10%
Tarief bij een waterverbruik van 151 m3 tot 200 m3 per jaar	€ 443,16	€ 452,40	2,10%
Tarief bij een waterverbruik van 201 m3 tot 500 m3 per jaar *	€ 487,20	€ 497,40	2,10%

• Indien in een belastingtijdvak meer dan 500 m3 wordt afgevoerd, is boven het in de tabel genoemde verschuldigde bedrag bij een waterverbruik tot 500 m3 een recht verschuldigd van € 39,80 per maand van het belastingtijdvak, voor elke hoeveelheid van 500 m3 of gedeelte daarvan waarmee de hoeveelheid van 500 m3 wordt overschreden.

Zoals uit de volgende opstelling blijkt wordt op begrotingsbasis een kostendekkendheid van 100% gehaald.

Tabel 5.6 Kostendekkendheid rioolheffing

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid rioolheffing	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.2 riolering 100%	2.205	2.506	2.150
Inkomsten taakveld 7.2. riolering (excl. heffingen)	231	339	5
Netto kosten taakveld	1.975	2.167	2.144
Aanvullend toe te rekenen kosten:	0	0	0
Overhead	292	363	351
BTW exploitatie	109	127	116
BTW investeringen	285	89	348
Totale kosten	2.660	2.746	2.959
Opbrengst heffing	2.607	2.733	2.748
Dekking	98%	100%	93%

Leges

Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het leveren van een dienst worden leges geheven. De legestarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de legesverordening. De tarieventabel is in de volgende titels verdeeld:

- Algemene dienstverlening.
- Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
- Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Per titel mogen de gezamenlijke baten uit de te heffen leges niet hoger zijn dan de geraamde lasten van alle onder de betreffende titel benoemde activiteiten.

Algemene dienstverlening (titel 1)

Bij aanvragen voor producten vallende onder deze titel moet worden gedacht aan huwelijken, rijbewijzen, uittreksels burgerlijke stand etc. De berekening van de kostendekkendheid van de tarieven is in het volgende overzicht opgenomen.

Tabel 5.7 Kostendekkendheid Algemene dienstverlening (leges titel 1)

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid Algemene dienstverlening (leges titel 1)	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Kosten taakveld 0.2 burgerzaken (excl. Incidentele lasten)	820	866	1.007
Inkomsten taakveld 0.2 burgerzaken (excl. heffingen)	1	0	0
Netto kosten taakveld	820	866	1.007
Aanvullend toe te rekenen kosten:	0	0	0
Overhead	566	637	719
Totale kosten	1.386	1.504	1.726
Opbrengst heffingen taakveld burgerzaken	377	175	463
Dekking	27%	12%	27%

Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (titel 2)

Onder deze titel zijn de producten voor de omgevingsvergunning opgenomen. De berekening van de kostendekkendheid van de tarieven is in het volgende overzicht opgenomen.

Tabel 5.8 Kostendekkendheid fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (leges titel 2)

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (leges titel 2)	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Kosten taakveld 8.3 Wonen en Bouwen	2.176	2.165	2.882
Inkomsten taakveld 8.3 Wonen en Bouwen	284	114	668
Netto kosten taakveld	1.892	2.051	2.213
Aanvullend toe te rekenen kosten:	0	0	0
Overhead	887	0	1.244
Totale kosten	2.778	2.051	3.458
Opbrengst heffingen taakveld 8.3 Wonen en Bouwen	666	363	476
Dekking	24%	18%	14%

Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn (titel 3)

Onder deze titel zijn onder meer de tarieven opgenomen voor aanvragen met betrekking tot horeca, organiseren evenementen of markten en kinderopvang.

Lijkbezorgingsrechten

Voor het begraven en/of het plaatsen van een urn of asbus op de algemene gemeentelijke begraafplaats worden lijkbezorgingsrechten geheven. De tarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de verordening lijkbezorgingsrechten.

Tabel 5.9 Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	6	3	2
Inkomsten taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0
Netto kosten taakveld	6	3	2
Aanvullend toe te rekenen kosten:	0	0	0
Overhead	0	0	0
Totale kosten	6	3	2
Opbrengst taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	3	2	2
Dekking	53%	67%	79%

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten ten gunste komen aan de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten uit deze belasting mag de gemeente dus naar eigen inzicht aanwenden. De toeristenbelasting wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachten tegen een vergoeding in welke vorm dan ook, van personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van de gemeente Heeze-Leende zijn ingeschreven.

Het betreft dus niet alleen toeristen, maar ook personen die onder andere voor hun werk tijdelijk verblijven binnen de gemeente Heeze-Leende. Belastingplichtige is degene die gelegenheid tot verblijf biedt. Deze verhaalt de belasting op degene die verblijf houdt.

De tarieven van de hotelovernachtingen worden verhoogd ten opzichte van 2025. Het tarief per persoon, per hotelovernachting, is voor 2026 € 2,75.

In afwijking hiervan geldt voor overnachtingen binnen de gemeente een tarief van € 1,88 per overnachting, voor campings € 1,25 per overnachting en voor groepsaccommodaties € 1,06 per persoon, per overnachting.

Overzicht lastendruk

De voorgestelde tarieven leiden tot de volgende belastingdruk. In deze berekening zijn alleen die belastingen betrokken die nagenoeg voor iedereen van toepassing zijn (onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing). De heffingen die een specifieke belastingplicht hebben zijn uitgesloten.

Tabel 5.10 Lastendruk

Bedragen x € 1.000

Lokale lastendruk	2026	2025	Mutatie	Procentuele mutatie
Afvalstoffenheffing	€ 259	€ 236	€ 23	9,7%
Rioolheffing (bij een waterverbruik van 101-150 m3)	€ 391	€ 383	€ 8	2,1%
Onroerende-zaakbelasting eigenaar woning	€ 451	€ 438	€ 13	3,0%
Totaal lastendruk huishouden zonder eigen woning	€ 650	€ 619	€ 31	5,0%
Totaal lastendruk huishouden met eigen woning	€ 1.101	€ 1.057	€ 44	4,2%

1) Aan de gegevens in deze tabel kunnen geen rechten worden ontleend.

Toegepaste uitgangspunten bij berekening lokale belastingdruk:

- Afvalstoffenheffing is gebaseerd op gemiddeld 7,93 ledigingen van de Gft-container (140 liter) per jaar en 4,72 keer restafval (140 liter);
- De rioolheffing is op basis van een waterverbruik van 101 tot 150 m3 per jaar;
- Bij de berekening van de onroerendezaakbelasting 2026 met waarde peildatum 1 januari 2025 ten opzichte van belastingjaar 2025 met waarde peildatum 1 januari 2025 is uitgegaan van een taxatiewaardestijging woningen van 4,0% en een tarief van 0,0838%. De gemiddelde waarde van een woning in Heeze-Leende met waarde peildatum 1 januari 2025 wordt hier geraamd op € 487.000 (2024: € 469.000);
- De lastendruk van een 'gemiddeld huishouden' is in 2026 hoger dan in 2025. Dat wordt veroorzaakt door de stijging van alle drie heffingen.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de invordering van de overige gemeentelijke heffingen wordt geen kwijtschelding verleend.

De gemeente hanteert het uitgangspunt dat inwoners met een inkomen van 100% van de bijstandsnorm in aanmerking moeten kunnen komen voor kwijtschelding, tenzij sprake is van een vermogen dat hoger is dan het wettelijke normbedrag.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid en weerbaarheid van de gemeentelijke begroting. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen bekende risico's en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen. In hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen hangt af van:

- De risico's met mogelijke financiële gevolgen die de gemeente loopt. Deze bepalen het benodigde weerstandsvermogen;
- De middelen die de gemeente vrij kan maken om risico's op te vangen. Deze bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit.

In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit in beeld gebracht en wordt het weerstandsvermogen van de gemeente bepaald.

Uitgangspunten (beleid)

De risico's worden bij de begroting en de jaarrekening geïnventariseerd en geactualiseerd. Ook bij de tussentijdse besluitvorming worden de risico's in beeld gebracht en voor zover er risico's aanwezig zijn, worden deze benoemd en gekwantificeerd. Indien mogelijk worden beheersmaatregelen getroffen. Door al in een vroeg stadium na te denken over de mogelijke risico's van bepaald beleid zijn deze nog te voorkomen of kunnen eventuele ongewenste gevolgen worden beperkt. Risicomanagement is voor de gemeente geen doel op zich, maar is een hulpmiddel bij het bereiken van de gemeentelijke doelen.

De gemeente Heeze-Leende wil een structureel financieel gezonde organisatie zijn. Daarom wordt uitgegaan van een verantwoord financieel beleid als fundament voor een gezond weerstandsvermogen. In de uitvoering worden hierbij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een reëel en structureel sluitende (meerjaren)begroting;
- Onderhoudsvoorzieningen van voldoende omvang;
- Beheerste ontwikkeling van lokale lasten (indien mogelijk geen lastenverhoging voor inwoners en bedrijven);
- De begroting heeft jaarlijks ruimte voor onvoorziene kosten (eenmalig en structureel);
- Een weerstandscapaciteit van voldoende omvang om de risico's op te kunnen vangen.

Risico's

Om de minimale omvang van het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is het nodig om de belangrijkste risico's in beeld te brengen. Voor het voorkomen of verminderen van de gevolgen van risico's worden veelal beheersmaatregelen getroffen of zijn middelen geraamd of gereserveerd. Bij de inventarisatie van risico's gaat het dan ook om risico's die reesteren: risico's die niet zijn afgedekt in de exploitatie, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen en waarvoor we geen bestemmingsreserves hebben gevormd.

Voor de begroting 2026 zijn de risico's geactualiseerd. Hierbij ligt de nadruk op de belangrijkste risico's. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het financiële gevolg als het risico zich daadwerkelijk zou voordoen. Dit resulteert in een risicobedrag.

Risico's met een geringe impact zijn niet afzonderlijk benoemd. Voor het opvangen van de kleinere risico's wordt, evenals in voorgaande jaren, een risicobedrag van € 200.000 aangehouden. Risico's die opgevangen worden door bijvoorbeeld afgesloten verzekeringen, (project)budgetten, voorzieningen of bestemmingsreserves worden niet in deze paragraaf opgenomen.

Overzicht geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's

Tabel 6.0 Op te vangen risico's

Bedragen x € 1.000

Nr.	Risico	Risicobedrag 2026	Risicobedrag 2027	Risicobedrag 2028	Risicobedrag 2029
		(november 2025)	(november 2025)	(november 2025)	(november 2025)
1	Garantstelling De Bulders Woningbouw C.V.	0	0	0	0
2	Overige garantstellingen en verstrekte leningen	635	635	635	635
3	Rampenbestrijding bij grote rampen	50	50	50	50
4	Calamiteiten informatiebeveiliging	300	300	300	300
5	Ontbrekende risicoreserves gemeenschappelijke regelingen (o.b.v. GRSA2)	468	468	468	468
6	Levering van aardgas en elektriciteit	50	50	50	50
7	Afhankelijkheid van de wereldmarktprijzen in de methodiek afvalkostendekkendheid	PM	PM	PM	PM
8	Bosonderhoud geschiedt door middel van subsidies en die lopen tot en met 2026	0	88	88	88
9	Krapte op de arbeidsmarkt	500	500	500	500
10	Open einderegelingen Sociaal Domein	PM	PM	PM	PM
Totaal grootste risico's		2.003	2.091	2.091	2.091
11	Overige risico's	200	200	200	200
Totaal risico's		2.203	2.291	2.291	2.291
Correctie voor het tegelijkertijd optreden van risico's		90%	90%	90%	90%
Totaal op te vangen risico's		1.983	2.062	2.062	2.062

We gaan ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen en om aan dit spreidingsrisico invulling te geven, hanteren we een percentage van 90% over het totaal berekende risicobedrag. Dat brengt het totaal van de risico's voor 2026 op € 1.983.000.

Toelichting op de geïnventariseerde risico's

1. *Garantstellingen Bulders woningbouw C.V.*

De gemeente Heeze-Leende loopt het risico dat de garantstelling door de bank wordt ingeroepen bij de gemeente. In het verleden hadden we een garantstelling van maximaal € 16 miljoen kredietfaciliteit. In 2025 is de kredietfaciliteit opgeheven.

2. *Overige garantstellingen en verstrekte leningen*

De gemeente Heeze-Leende staat nog garant voor een drietal leningen van het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel waarvan de schuldrest eind 2024 nog € 450.000 bedroeg. Er worden al enige jaren geen nieuwe borgstellingen verstrekt. Er zijn aan deze borgstelling beperkte risico's verbonden, aangezien er een redelijk verschil bestaat tussen de werkelijke waarde van het onroerend goed en de aangegane borgstelling.

Onze gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven en leningen verstrekt om maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken. Het risico bestaat dat deze garantstellingen worden aangesproken op het moment dat de organisatie of vereniging/stichting waarvoor de garantstelling is afgegeven niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Ook loopt onze gemeente het risico dat de door haar verstrekte leningen niet kunnen worden terugbetaald.

De grootste leningen zijn aan Wocom en stichting HSLnet verstrekt.

Het risico bij de aan Wocom verstrekte leningen met een restschuld op eind 2024 van € 1,2 miljoen is minimaal omdat het door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) gewaarborgde leningen betreft. WSW neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie (ondanks de voordelige financieringsvoorwaarden) de rente en aflossing op een door WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als WSW deze betaalverplichting niet uit de in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. WSW is nog nooit aangesproken op de borg en schat het risico van de gemeenten en het Rijk in als zeer klein, of zelfs theoretisch. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) behartigt de belangen van de gemeenten richting WSW.

In het kader van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk in zowel de kernen als in het buitengebied zijn er een aantal leningen met een totaal van 7 miljoen verstrekt aan de Stichting HSLnet. De restschuld van deze leningen bedraagt eind 2024 nog € 4,67 miljoen. Het beheer en onderhoud en een deel van de exploitatie van het netwerk is ondergebracht bij Simac Techniek uit Veldhoven. Simac Techniek staat (nog gedurende een periode van 4 jaar) garant voor het aflossen van het lening deel van 4,8 miljoen tot een restschuld van € 2,5 miljoen. Ook is de exploitatie van het glasvezelnetwerk behoudend van opzet en laat de komende 20 jaar voldoende ruimte voor aflossing van de lening en betaling van de rente. De exploitatie draait probleemloos en er zijn geen signalen dat dit op korte termijn wijzigt.

De omvang van het risico wordt berekend op 10% van de garantstelling/restschulden. Ultimo 2024 is de in totale omvang van garantstellingen en restschulden € 6,3 miljoen. Het financieel risico komt neer op € 0,6 miljoen.

3. Rampenbestrijding bij grote rampen

Een incident of ramp is moeilijk te voorspellen. In 2010 heeft er een grote heidebrand plaatsgevonden op de Strabrechtse Heide. Een deel van de kosten van de inzet van de brandweer wordt afgewenteld op de gemeente en is niet te verhalen. Deze kosten kunnen aanzienlijk zijn als zich zo'n ramp voordoet (kan oplopen tot € 500.000). De kans hierop is echter gering (10%). We schatten dit risico daarom op € 50.000.

4. Calamiteiten informatiebeveiliging

De gemeente is het afgelopen decennium steeds meer een informatiebeheerder, -gebruiker en -leverancier geworden. Wij verzamelen, beheren en gebruiken informatie over onze inwoners en ondernemers die van belang is voor onze wettelijke dienstverleningstaken. Wij zijn de beheerder van een groot aantal authentieke basisregistraties en leverancier van betrouwbare en beveiligde informatie naar andere overheden. Informatie beheer is daarmee een van onze kerntaken geworden. Onze inwoners en ondernemers moeten er daarbij vanuit kunnen gaan dat wij met die persoonlijke en vertrouwelijke informatie verantwoordelijk omgaan.

De risico's van informatiebeveiliging door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen of datalekken nemen toe en de mogelijke gevolgen ervan worden ernstiger. Heeze-Leende conformeert zich aan de beveiligingsmaatregelen zoals genoemd in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Via de auditverplichting ENSIA legt de gemeente hierover verantwoording af.

5. Ontbrekende risicoreserves gemeenschappelijke regelingen

Een aantal gemeenschappelijke regelingen hebben geen risicoreserve om mogelijke onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De hoogte van de risico's bij de GRSA2 betreffen in 2026 € 2.060.000 en middels de verdeelsleutel betreft dit € 468.000 voor de gemeente Heeze-Leende

6. Levering van aardgas en elektriciteit

Door o.a. de oorlog tussen Rusland en Oekraïne zijn de prijzen voor levering van gas en elektriciteit de laatste jaren fors gestegen. In 2024 zijn de gasprijzen weer gestegen. De energiemarkt blijft gespannen en grillig waardoor elk moment de prijzen weer omhoog kunnen schieten. Ondanks de contracten die hiervoor afgesloten zijn er leveringsrisico's en marktinvoeden die het begroten van kosten voor de levering van gas en elektriciteit lastig maakt, daarom is er een beperkt risico van € 50.000 opgenomen.

7. Afhankelijkheid van de wereldmarktprijzen in de methodiek afvalkostendekkendheid

De tijd is voorbij dat Nederland kan meedeinen op voor ons land gunstige internationale verhoudingen. Het zal kostbare inspanningen moeten plegen om overeind te blijven in een turbulenter, grimmiger wereld die langs drie assen (machtspolen, tonelen van machtsuitoefening, wereldbeelden) fragmenteert. Mogelijk dat het ook het verdienvermogen en de open markten raakt en dat dit de wereldmarktprijzen beïnvloedt.

8. Bosonderhoud geschiedt door middel van subsidies

Op dit moment worden de bossen onderhouden door middel van subsidies en deze lopen nog door tot en met 2026 en moeten opnieuw worden aangevraagd. Gemeente Heeze-Leende heeft de verplichting om de gebieden te beheren en onderhouden en zal eventueel op zoek dienen te gaan naar financiële middelen om dit te bekostigen (Bron: Nota Bossen en Natuurterreinen 2024-2034).

9. Krapte op de arbeidsmarkt

Door de druk op de arbeidsmarkt ontstaat het risico dat vacatures niet passend kunnen worden ingevuld. Indien het hier posities betreft die omwille van de voortgang van de dienstverlening wel ingevuld dienen te worden, dan is inhuur veelal de enige oplossing. Het gaat hier om diverse posities binnen de organisatie, waardoor de kosten kunnen toenemen.

10. Open einderegelingen Sociaal Domein

Bijna alle regelingen binnen het Sociaal Domein zijn open einderegelingen op basis van uitvoering van wet- en regelgeving. Dit brengt risico's met zich mee als de vraag naar zorg groter is dan voorzien. Afgelopen jaren was er sprake van stijgende kosten voor jeugdzorg. Vanaf 2026 hebben we de indexeringen reëel in de begroting opgenomen. Vooralsnog hebben we dit risico op pm gezet.

11. Overige risico's

Naast bovengenoemde belangrijke risico's heeft onze gemeente ook te maken met andere risico's, zoals renterisico's, bodemverontreiniging, wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen, onvoorziene tegenvallers bij verbonden partijen, ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds (bijvoorbeeld als gevolg van beleidskeuzes van het nieuwe kabinet) en dergelijke. We zien dat projecten die in het verleden zijn vastgesteld soms meerdere jaren zijn doorgeschoven. Redenen van het uitstel zijn divers van aard. Als gevolg van renteontwikkelingen kan dat een budgettair effect hebben. Deze risico's hebben we niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt een jaarlijks gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 200.000.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. De weerstandscapaciteit van de gemeente Heeze-Leende is als volgt opgebouwd:

Tabel 6.1 Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026
Algemene reserve	6.184	4.856	4.125
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	616	1.059	423
Post onvoorzien	0	30	32
Rekeningresultaat voor bestemming/begrotingsruimte (saldo)	-703	230	90
Stille reserves	0	0	0
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	6.097	6.175	4.670
Onbenutte belastingcapaciteit	2.178	2.163	3.180
Totaal structurele weerstandscapaciteit	2.178	2.163	3.180
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	8.275	8.338	7.851

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Algemene reserve

De algemene reserve is bestemd voor het afdekken van financiële tegenvallers. Naar verwachting bedraagt de reserve eind 2026 € 4.125.000.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden door de raad gevormd en hebben een specifieke bestemming gekregen. Indien de raad nog vrij kan besluiten over de bestemming van de reserve, dan kan dit deel worden ingezet voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is een buffer voor onvoorziene uitgaven in een jaar. In de exploitatie neemt onze gemeente in de begroting jaarlijks € 32.000 op.

Rekeningresultaat/begrotingsruimte

Het rekeningresultaat is vrij inzetbaar voor de raad. Als de begroting sluit met een positief saldo dan is sprake van begrotingsruimte. In onze begroting wordt deze begrotingsruimte verwerkt op de post begrotingsresultaat. Deze kan ingezet worden voor financiële tegenvallers.

Stille reserves

Als activa zijn gewaardeerd onder de opbrengstwaarde dan is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is het van belang dat de activa, waarin een stille reserve besloten ligt, direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze activa ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gedacht kan worden aan woonhuizen die verhuurd worden, reststroken en bossen. In onze gemeente is geen actueel overzicht beschikbaar van alle aanwezige stille reserves. Het afdekken van risico's door het inzetten van stille reserves brengt mogelijk ongewenste situaties met zich mee. We tellen deze daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Als minimumbedrag voor een maatschappelijk aanvaardbare hoogte van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het zogenaamde redelijke peil gehanteerd.

De gemeente kan haar belastingcapaciteit verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt uitgegaan van de opbrengsten die gehaald zouden kunnen worden indien de tarieven zouden worden gebaseerd op het in de Financiële verhoudingswet (artikel 12) genoemde redelijke peil. Het bedrag dat de gemeente minder ontvangt dan bij toepassing van het redelijke peil, wordt aangemerkt als de onbenutte belastingcapaciteit. Een vergelijking van de in deze begroting opgenomen belastingopbrengsten met de maximale inkomsten bij toepassing van het redelijke peil levert het volgende resultaat:

Tabel 6.2 Onbenutte capaciteit

Bedragen x € 1.000

Belastingsoort	Inkomsten 2026	Maximale inkomsten	Onbenutte capaciteit
Onroerendezaakbelastingen	4.913	8.094	3.180
Afvalstoffenheffing	2.049	2.049	0
Rioolheffing	2.748	2.748	0
Totaal	9.710	12.891	3.180

De onbenutte capaciteit wordt berekend door de begrote of verwachte inkomsten van de gemeente te vergelijken met de norm-inkomsten die vastgelegd zijn in de wet of door beleidsregels, zoals de "artikel-12-status". Een positieve waarde betekent dat de gemeente de tarieven nog kan verhogen, zonder dat de maximaal toegestane inkomsten worden overschreden.

Het minimaal te hanteren tarief voor toelating tot artikel 12 bedraagt volgens de meicirculaire 2025 0,1595%. Hiermee zijn de maximale inkomsten berekend.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Beschikbare middelen	Bekende risico's
↓	↓
Beschikbare weerstandscapaciteit € 7.851.000	Benodigde weerstandscapaciteit € 1.983.000
↓	↓
Weerstandsratio: 4,0 (= € 7.851.000/1.983.000)	

Door onze toezichthouder (de provincie Noord-Brabant) en het Rijk zijn geen normen met betrekking tot het weerstandsvermogen vastgesteld. Wij streven in het kader van een structureel financieel gezonde organisatie naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Dit staat voor een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is en wil zeggen dat de weerstandscapaciteit 1,5 keer zo groot is dan de risico's. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, dat ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingsstabel ratio weerstandsvermogen.

Tabel 6.3 Waarderingscijfers weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	$x > 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Heeze-Leende is groter dan 2 en daarmee te kwalificeren als uitstekend.

Financiële kengetallen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat op basis van nieuwe verantwoordingsregels vanaf de begroting 2017 vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Tabel 6.4 Financiële kengetallen

Kengetal		Rekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	begroting 2028	begroting 2029	Veilige zone	Onveilige zone
1a	Netto schuldquote	37%	76%	98%	106%	109%	< 130%	> 130%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	22%	66%	86%	94%	98%	< 130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	30%	19%	16%	15%	15%	> 20%	< 20%
3	Grondexploitatie	1%	0%	0%	0%	0%	< 10%	> 10%
4	Structurele exploitatieruimte	0%	1%	0%	-2%	-2%	> 0%	< 0%
5	Belastingcapaciteit	102%	100%	101%	100%	100%	< 100%	> 100%

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, is bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier is duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen zijn opgenomen.

Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren voor de netto schuldquote en daarboven de schuld af te bouwen. De netto schuldquote loopt sterk op door het hoge investeringsvolume.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Het solvabiliteitsratio gaat de komende jaren omlaag door hogere investeringen en een hogere schuld. Een proces van ombuigingen, kritisch beoordelen van de investeringsplanning etc. behoren tot de mogelijkheden om de solvabiliteit te verbeteren.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de begroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. In 2026 is het percentage nog positief. Vanaf 2027 is het negatief. Ook hier geldt dat een proces van mogelijke ombuigingen de structurele exploitatieruimte kan verbeteren.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten die de belastingdruk vormen, wordt verstaan de onroerendezaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar deze lasten in de 'Atlas van de lokale lasten'. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

Financiële positie

De begroting 2026 is financieel in evenwicht. Voor 2027-2029 wordt een begrotingstekort voorzien, mede als gevolg van lagere rijksbijdragen vanuit het gemeentefonds. Dit zal tot gevolg hebben dat we een ombuigingen moeten realiseren willen we financieel gezond blijven. Dit zou mogelijk tot keuzes kunnen leiden die, vanuit maatschappelijk oogpunt, pijn kunnen doen. Het zijn echter keuzes die onvermijdelijk zijn, willen we ook in de toekomst een gemeente zijn die duurzaam is en zich, flexibel, kan aanpassen aan maatschappelijke veranderingen en opgaven.

Om de financiële positie van de gemeente te beoordelen is het ook van belang om in samenhang te kijken naar het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen. De weerstandscapaciteit is dusdanig dat er financiële ruimte is om onverwachte tegenvallers tijdelijk op te vangen zonder directe financiële problemen.

Mede door grote investeringen die op de planning staan en de terugval van de rijksbijdragen vanaf 2026 verwachten we dat de schuldpositie de komende jaren oploopt en de solvabiliteit de komende jaren afneemt. Het is van belang deze ontwikkeling goed te blijven volgen.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Onze gemeente beheert diverse kapitaalgoederen die essentieel zijn voor een veilige, leefbare en duurzame openbare ruimte. Deze kapitaalgoederen vormen de fysieke basis voor het dagelijks functioneren van onze samenleving en omvatten:

- Infrastructuur: wegen, riolering en civiele kunstwerken;
- Voorzieningen: openbaar groen, openbare verlichting, speel- en sportfaciliteiten;
- Gebouwen.

Het onderhoud van deze eigendommen wordt uitgevoerd op basisniveau en is vastgelegd in beheerplannen. Hierin zijn beleidsdoelstellingen, onderhoudsniveaus en uitvoeringsmaatregelen opgenomen. Het beheer en onderhoud beslaan een substantieel deel van de gemeentelijke begroting en zijn van groot maatschappelijk belang.

In samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en uitvoerende partijen wordt gestreefd naar een toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan het onderhoud van deze kapitaalgoederen.

Een overzicht van de investeringen is opgenomen in de meerjaren investeringsplanning.

De meerjarenraming van de kapitaallasten bedraagt circa € 1,7 miljoen voor 2026, € 2,0 miljoen voor 2027 en € 2,0 miljoen voor 2028 en € 2,4 voor 2029.

Wegen

Doelstelling van het wegbeheer is het beheren en onderhouden van de gemeentelijke wegen op het gewenste kwaliteitsniveau binnen de financiële kaders.

Binnen Heeze-Leende is ruim 1,5 miljoen m² aan verharde wegen in beheer. De gemeente wil deze wegen op het afgesproken kwaliteitsniveau B houden. Hierbij is het uitgangspunt dat kapitaalvernietiging en onveilige situaties voorkomen dienen te worden.

Beleidskader

Onderliggende documenten geven invulling aan het beleidskader:

- Beleids- en beheer plan wegen 2022-2026;
- Initiatiefvoorstel over klein onderhoud wegen, fietspaden en trottoirs (kleine ergernissen).

Activiteiten 2026

Om de kwaliteit van het huidige wegennet te monitoren worden, conform het beleids- en beheerplan wegen, elke twee jaar visuele weginspecties uitgevoerd. In 2025 zijn de wegen geïnspecteerd. Het resultaat daarvan is de basis van het onderhoudsprogramma 2026-2027.

Ten behoeve van de kleine ergernissen zal in gezamenlijkheid met belangengroepen een lijst met kleine ergernissen worden opgesteld en overeengekomen met de gemeente Heeze-Leende zodat deze kunnen worden opgelost.

2026 is ook het jaar dat er een nieuwe beleid- en beheerplan wegen wordt opgesteld. In dit plan zal er gereflecteerd worden op het huidige plan en wordt er een nieuw plan opgesteld welke voldoet aan de huidige wet en regelgeving, als ook de maatschappelijke opgaven worden hierin meegenomen. De uitkomst van het nieuwe beleid- en beheerplan zal loop 2026 vorm krijgen.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor wegen en het oplossen van kleine ergernissen wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders. Voor het onderhoud van wegen is een voorziening 'onderhoud wegen' aanwezig. De jaarlijkse kosten voor gewoon onderhoud willen nogal eens fluctueren. Grote fluctuaties door jaren met hoge geplande kosten worden opgevangen door een gedeelte van de kosten te verdelen over de jaren vlak voor en of vlak na dat planjaar. Kosten voor het actualiseren van het beleidsplan en onderzoeken zijn opgenomen in het beschikbare onderhoudsbudget.

Rehabilitaties en reconstructies vallen binnen de noemer wegbeheer maar vallen buiten het groot onderhoudsprogramma wegen. Voor rehabilitatie, vernieuwen van verhardingen met hetzelfde materiaal en in dezelfde omvang, is met het vaststellen van het beleids- en beheerplan wegen 2022-2026 jaarlijks een investeringsbudget van € 400.000 per jaar beschikbaar. Deze reeks is doorgetrokken in deze begroting tot en met 2028. Voor grotere, multidisciplinaire vervangingen/projecten en reconstructies dient apart budget beschikbaar te worden gesteld.

Civiele kunstwerken (bruggen)

De gemeente Heeze-Leende heeft 35 civiele kunstwerken (bruggen) in beheer. De gemeente heeft de wettelijke taak om de openbare ruimte in een veilige en bruikbare staat te houden. Civiele kunstwerken zijn belangrijke onderdelen van de openbare ruimte. Zij maken het mogelijk dat barrières zoals watergangen, treinsporen en drukke wegen veilig en eenvoudig gepasseerd kunnen worden. De gemeente wil het areaal van de infrastructurele kunstwerken in goede en veilige staat brengen en behouden.

Beleidskader

Onderliggend document geeft invulling aan het beleidskader:

- Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027.

Activiteiten 2026

In het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027 is de gewenste kwaliteit vastgelegd met de bijbehorende benodigde financiële middelen. Dit is de basis voor het uit te voeren onderhoud en vervangingen aan en van de bestaande civiele kunstwerken. Voor 2026 staan geen vervangingen op het programma.

Financiering en kosten

Het onderhouds- en vervangingsprogramma civiele kunstwerken wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders zoals opgenomen in het beleidsplan.

Openbare verlichting

In de gemeente staan circa 4.700 lichtmasten met armaturen. De gemeente wil haar openbare verlichting op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze beheren en onderhouden. We verlichten alleen daar waar het moet zonder dat de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid in gevaar komt.

Beleidskader

Onderliggend document geeft invulling aan het beleidskader:

- Het geactualiseerde Beleidsplan Openbaar verlichting 2024–2029.

Activiteiten 2026

Op basis van het geactualiseerde 'Beleidsplan Openbare verlichting' is het uitvoeringsprogramma voor 2026 en verder bepaald. De volgorde van werken wordt vooral bepaald door de leeftijd van de lichtmasten en armaturen. Daarnaast worden vervangingen van armaturen op termijn bepaald door uitfasering van verouderde lichtbronnen die na einde levensduur niet meer leverbaar zijn. Nieuwe armaturen zijn energiezuinige LED armaturen. Het plan beschrijft dat we in het jaar 2032 het geheel aan lichtmasten hebben voorzien van LED armaturen.

Financiering en kosten

Het onderhouds- en vervangingsprogramma Openbare Verlichting wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders zoals opgenomen in het beleidsplan. Ook is de vermelde meerjarige desinvestering meegenomen in deze begroting.

Riolering

De kapitaalgoederen die onder riolering vallen hebben allen tot doel een bijdrage te leveren aan een doelmatige inzameling en transport van afval- en regenwater dat geproduceerd is binnen de gemeente. Ook dient het riool zo min mogelijk overlast voor de omgeving te veroorzaken en ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater zoveel mogelijk voorkomen.

Beleidskader

Onderliggend document geeft invulling aan het beleidskader:

- Plan Stedelijk Water 2023-2027 is d.d. 6 februari 2023 vastgesteld.

Activiteiten 2026

In het Plan Stedelijk Water 2023-2027 zijn de activiteiten met het onderhoud van kapitaalgoederen opgenomen. Het onderhoud bestaat uit:

- Preventief en curatief onderhoud van mechanische riolering;
- Onderhoud van vrijvervalriolering.

Areaaluitbreiding

Het bestaande areaal van vrijvervalriolering wordt in 2026 uitgebreid. Naast kleine inbreidingsplannen worden de rioolvoorzieningen in het laatste deelgebied van de De Bulders toegevoegd.

Met gemeenten en Waterschap van het samenwerkingsverband Waterportaal Zuidoost Brabant wordt een gezamenlijk pakket maatregelen getroffen onder de naam Kallisto. Hiermee gaan we voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Financiering en kosten

De werkzaamheden aan het rioleringsysteem worden budgetneutraal gefinancierd vanuit de inkomsten van rioolheffing. Op basis van een kostendekkingsplan worden inkomsten en uitgaven in beeld gebracht en vangen we mee- en tegenvallers op in een voorziening.

Openbaar groen

Aan de hand van een beeldbestek wordt de gewenste kwaliteit van het groenonderhoud uitgevoerd.

Gewerkt wordt aan het behouden, versterken en optimaliseren van de gemeentelijke boomstructuren.

Beleidskaders

Onderliggende documenten geven invulling aan het beleidskader:

- Groenstructuurplan 2022;
- Bomenvisie 2017-2030;
- Uitwerkingsplan bomen 2019-2030.

Activiteiten 2026

Ergon bedrijven, een aannemer voor het boomonderhoud en de eigen buitendienst onderhouden het openbaar groen aan de hand van een beeldbestek (waarin de gewenste kwaliteit is omschreven). Doorlopend dient het voorgenomen onderhoud te voldoen aan de gestelde kwaliteitsnormen. Steekproefsgewijs wordt hierop gecontroleerd en indien nodig wordt er ingegrepen en bijgesteld. De werkzaamheden bestaan onder andere uit:

- Uitvoeren maatregelen snoeiwerkzaamheden bomen;
- Uitvoeren maaierwerkzaamheden ten behoeve van onderhoud bermen;
- Uitvoeren maatregelen op basis van het 'Uitwerkingsplan bomen'.

Financiering en kosten

De kosten voor het groenonderhoud snoeiwerkzaamheden, onderhoud bermen en uitwerkingsplan bomen zijn opgenomen in reguliere budgetten van de begroting.

Bos en natuurterreinen

De 'Nota Bossen en Natuurterreinen 2024-2034' geeft uiting aan geïntegreerd bosbeheer, waarbij de functies natuur, recreatie en eventuele houtproductie moeten leiden tot een gevarieerder beeld. Geïntegreerd bosbeheer gaat zo veel mogelijk uit van natuurlijke processen, waarbij bijvoorbeeld grootschalige ingrepen zoals kaalkap en herplant worden vermeden.

Beleidskader

Onderliggend document geeft invulling aan het beleidskader:

- Nota Bossen en Natuurterreinen 2024 – 2034.

Activiteiten 2026

Aan de hand van het op te stellen werkplan worden de nodige beheer- en onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Het 'Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)' is toegekend. Jaarlijks wordt er voor de SNL subsidie een werkplan gemaakt waarin de werkzaamheden worden omschreven die in 2026 worden uitgevoerd. Daarnaast worden er herstelmaatregelen uitgevoerd in het Natura 2000-gebied 'Het Meerven' te Heeze. Deze maatregelen zijn bij de aanvraag van de subsidie vastgelegd in een projectplan over de periode 2024-2026.

Financiering en kosten

Een deel van de kosten van onderhoud van bos en natuurterreinen zijn opgenomen in de reguliere budgetten van de begroting. Verder is het streven van de gemeente er op gericht op een kostendekkend beheer op basis van de jaarlijkse SNL subsidie. Herstelmaatregelen worden betaald uit een beschikbaar gesteld provinciale PAS subsidie (Programma Aanpak Stikstof).

Speelterreinen

In samenspraak met de buurtbewoners wil de gemeente veilige speelplekken creëren en behouden.

Beleidskader

Onderliggend document geeft invulling aan het beleidskader:

- Nota Spelen in Heeze-Leende.

In 2026 wordt er in het kader van het beleidsplan sociaal domein gewerkt aan nieuw speelbeleid. De bijpassende voorzieningen in de openbare ruimte komen na vaststelling door de gemeenteraad in beheer van de gemeente.

Activiteiten 2026

Naast het twee keer per jaar inspecteren en de daaruit voortvloeiend herstel- of vervangingswerkzaamheden wordt het herstellen van de ondergronden gecontinueerd. Daarbij gaat het om het reinigen en/of aanvullen van het zand. Renovatie en onderhoud van speelplekken wordt steeds vaker in overleg met omwonenden opgepakt. Het betrekken van burgers bij zaken die spelen in hun directe leefomgeving is een ontwikkeling die omarmd wordt.

Financiering en kosten

De onderhoudskosten van de speelplekken zijn opgenomen in de reguliere budgetten van de begroting. Eventuele bijstellingen van de budgetten als gevolg van het besluit op het nieuw op te stellen speelbeleid worden na vaststelling via de P&C cyclus conform aangepast.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente bezit en beheert gemeentelijke gebouwen voor een aantal verschillende functies. Het gemeentehuis en de gemeentewerf zijn werklocaties. De Pompenmaker en de gymzalen zijn er voor bewegingsonderwijs en de breedtesport. De dorpshuizen faciliteren ontmoetingen in de breedste zin.

De gemeente wil deze gemeentelijke panden en objecten in de vastgestelde staat van onderhoud brengen en houden, binnen de financiële kaders.

Beleidskader

Meerjarige onderhoudsplannen en bijbehorend investeringschema.

Activiteiten 2026

in 2026 starten wij met het verduurzamen van drie gemeentelijke gebouwen. Deze werkzaamheden vallen zoveel mogelijk samen met het groot onderhoud aan deze gebouwen. Het gaat om het verbeteren van de schil van het gebouw en het plaatsen van pv-panelen. Het zijn de gemeentewerf/brandweerkazerne, brandweerkazerne Leende en gymzaal Leenderstrijp. Daarnaast voeren wij het planmatig onderhoud uit voor sporthal de Pompenmaker. het sanitaire gedeelte wordt gerenoveerd. Het duurzame, reguliere, planmatig onderhoud is herijkt in 2025.(afgekort DMJOP) Voor de komende jaren is dit het uitvoeringsplan om het beheer en onderhoud voor de gemeentelijke gebouwen te kunnen uitvoeren.

Financiën

Voor de financiering van het duurzame, reguliere, planmatige onderhoud is de 'voorziening gemeentelijke accommodaties' ingericht. Het doel van de voorziening is om de fluctuerende kosten door de jaren heen te egaliseren en een vaste storting in de begroting op te nemen. Voor dagelijks en contractonderhoud zijn bedragen in de exploitatiebegroting opgenomen. Investerings zijn inzichtelijk gemaakt, zodat daar de kapitaalslasten over berekend kunnen worden.

Paragraaf financiering

Algemeen

In deze paragraaf geven we inzicht in het beleid en de verwachtingen rondom de financieringsrisico's. De financieringsparagraaf is een concrete uitwerking van het treasurybeleid en rapporteert over de uitvoering, de rentevisie en de algemene ontwikkelingen die van belang zijn voor het treasurybeleid.

De belangrijkste taak van de treasuryfunctie is zorgen van duurzame financiële gezondheid door het beheer en beheersing van financiële stromen, posities en bijbehorende risico's. Dit omvat het garanderen van voldoende liquiditeit voor gemeentelijke taken, het beschermen van vermogens- en rentedoelstellingen tegen financiële risico's zoals rente- en koersrisico's en het minimaliseren van kosten bij beheer van financiële middelen.

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de treasury functie. Het wettelijk kader is verder uitgewerkt in het treasury statuut. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van de liquiditeiten van de gemeente op korte en lange termijn.

Renteontwikkelingen

De rentetarieven zijn gestegen en daar is in deze begroting rekening mee gehouden, namelijk 4% voor de leningen voor nieuwe investeringen. De ontwikkelingen rond het rentebeleid houden we scherp in de gaten. Als gevolg van het feit dat we externe financiering moeten aantrekken voor de realisatie van onze investeringen. De renteomslag stijgt in 2026 van 1,5% naar 2,0% als gevolg van het feit dat we genooddaakt zijn langlopende leningen aan te trekken. Hierdoor stijgt het bedrag wat wij aan rentelasten moeten betalen aan de kredietverstrekkers. De rente stijgt en dit heeft invloed op de renteomslag. Deze stijgt ook hierdoor en als deze boven een bepaalde grenswaarde uitkomt (0,5%) zijn wij genooddaakt dit percentage naar boven of beneden aan te passen. Dit percentage houdt niet alleen rekening met rente die wij betalen, maar ook met rente die wij ontvangen van andere Partijen.

Als de rente laag is voor leningen, kan, indien we externe financiering moeten aantrekken, de omslagrente ook dalen (met een marge van 0,5%). Momenteel is echter sprake van stijgende rente en betalen we meer voor nieuwe leningen. De stijging is zo groot dat we de renteomslag, op basis van de BBV-voorschriften, naar boven moeten bijstellen (de stijging is boven de marge van 0,5%). Dit leidt tot hogere rentelasten in de programmabegroting waarmee de rentelasten. Deze hogere rentelasten verdelen we binnen de begroting over de programma's en investeringen.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren betekent dat een gemeenten haar overtollige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijven gemeenten aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen.

Kasgeldlimiet

Ter beperking van renterisico's op de kortlopende schulden moeten gemeenten voldoen aan de kasgeldlimiet. Kortlopende schulden mogen maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bedragen. Uitgaande van een begrotingstotaal (totaal lasten 2026 excl. dotaties aan reserves) van € 53.015.000 bedraagt de kasgeldlimiet in 2026 € 4.506.275.

Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De leningenportefeuille moet gelijkmatig over de jaren vervallen. De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In de volgende tabel wordt de prognose van het renterisico vergeleken met de renterisiconorm. Naast de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt ook gekeken naar de omvang van de rentedruk van de schulden van de gemeente door dit uit te drukken in de netto schuldquote. Conform BBV is een toelichting op deze netto schuldquote opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Tabel 7.0 Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Renteherzieningen	-	-	-	-	-	-
Aflossingen	1.475	1.180	1.718	2.199	2.625	2.060
Renterisico	1.475	1.180	1.718	2.199	2.625	2.060
Begrotingstotaal (totaal lasten)	55.598	53.056	55.247	52.207	51.643	52.278
Percentage regeling	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
Renterisiconorm	11.120	10.611	11.049	10.441	10.329	10.456
Ruimte onder renterisiconorm	9.645	9.431	9.331	8.242	7.704	8.396
Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-	-	-

Het renterisico blijft ruim binnen de maximale renterisiconorm. We verwachten dat dit de komende jaren zo blijft.

Renteberekening

Rente is een onderdeel van de kostprijs van een product. Vandaar dat rentelasten toegerekend worden aan producten. In het volgende overzicht geven wij inzicht in de rentelasten over 2026 en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden (exploitatie) wordt toegerekend.

Tabel 7.1 Renteresultaat

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2026
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		957
Externe rentebaten	-	105
<i>Totaal door te berekenen externe rente</i>		<i>851</i>
Rente toe te rekenen aan facilitairend grondbeleid	-	
Rente projectfinanciering toe te rekenen aan betreffende taakveld	-	223
Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar projectfinanciering voor is aangetrokken	+	79
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>		<i>707</i>
Rente over eigen vermogen	+	
Rente over voorzieningen	+	
<i>Aan taakvelden toe te rekenen rente (1,81%)</i>		<i>707</i>
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag: 2%)	-	780
Renteresultaat op het taakveld treasury		-73

We berekenen over de reserves en voorzieningen geen rente. Er is projectfinanciering aangetrokken voor:

- Leningen die zijn door verstrekt aan Wocom (woningbouw);
- Leningen die zijn door verstrekt aan Stichting HSLnet (glasvezelnetwerk);
- Centrumplan Leende.

EMU-saldo

Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. De jaarlijkse groei van de netto overheidsschuld, ook wel het financieringstekort of EMU-saldo genaamd, mag in een jaar niet meer bedragen dan 3% van de omvang van de economie (bruto binnenlands product).

Ook gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen vallen onder de Nederlandse overheid. De schulden van de gemeenten en de jaarlijkse groei van deze schulden tellen mee in de EMU-schuld en het EMU-saldo van de Nederlandse overheid.

Decentrale overheden moeten het EMU-saldo berekenen, zodat op macroniveau het EMU-saldo voor Nederland kan worden bepaald. Ons EMU-saldo voor de begroting 2025-2028 is in het volgende overzicht berekend.

Tabel 7.2 EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-1.289	-1.557	-988	-1.820	-1.613
Mutatie (im-)materiële vaste activa	-	-11.527	9.675	8.568	2.545	2.079
Mutatie voorzieningen	+	-2.060	1.845	-939	-158	-103
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-116				
Berekend EMU-saldo		8.294	-9.388	-10.496	-4.523	-3.795

Het toegestane EMU-saldo voor Heeze-Leende in 2026 is opgenomen in de Septembercirculaire 2025. Het betreft een percentage 4,98%, circa € 2,3 miljoen. Het percentage en het bedrag zijn gebaseerd op de begrotingscijfers van 2025.

Paragraaf bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering draait om het sturen en beheersen van de gemeentelijke organisatie om de geplande beleidsdoelstellingen zo effectief als efficiënt mogelijk te realiseren via haar eigen bedrijfsprocessen.

Organisatieontwikkeling gemeente Heeze-Leende

Om voorbereid te zijn op de toekomst zijn er een aantal strategische bouwstenen in 2023 vastgesteld. Deze zijn als volgt:

- De bestuurlijke visie is in februari 2023 door de raad vastgesteld;
- De omgevingsvisie is in juni 2023 vastgesteld;
- In het najaar van 2023 is de ambtelijke visie vastgesteld in de organisatie.

2026 zal in het teken staan van de basis op orde brengen van de ambtelijke organisatie en dienstverlening. Dit in lijn met de motie zoals die op 30 juni 2025 is aangenomen door de raad en het plan van aanpak zoals dat bijgevoegd is bij deze begroting. Het betreft een plan met een looptijd van in het totaal 3 jaar voorziet in een aantal verbeteringen die de organisatie en de dienstverlening op een hoger niveau brengen.

De basis op orde – kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie

Op 30 juni 2025 heeft de raad een motie aangenomen waarin zij het college oproept om de gemeentelijke organisatie structureel te versterken. De motie benadrukt het belang van een kwaliteitsimpuls, het verbeteren van werkprocessen, het helder vastleggen van taken en verantwoordelijkheden, en het aanpakken van capaciteitsvraagstukken.

In deze begroting reserveren wij incidentele middelen om de basis op orde te brengen. Dit is een essentiële stap om onze inwoners en de raad goed te kunnen bedienen, en om onze medewerkers een gezonde werkomgeving te bieden waarin kwaliteit centraal staat. In lijn met de motie is, samen met een externe partner, een eerste aanzet gemaakt voor het opstellen van een plan van aanpak. Er is bewust gekozen voor samenwerking met een externe partij om objectiviteit en deskundigheid te waarborgen. De eerste contouren van het plan zijn op maandag 21 september 2025 gepresenteerd. Deze bevatten een organisatiebrede analyse en een voorstel voor de structuur en invulling van de benodigde doorontwikkeling.

Omdat deze ontwikkeling niet 'erbij' gedaan kan worden, wordt de ureninzet van medewerkers binnen de afdelingen gecompenseerd. Voor deze investering is in de begroting voor 2026 een bedrag van € 1.200.000 aan incidentele middelen opgenomen. Daarnaast is een bedrag van € 255.000 gereserveerd voor frictiekosten. Gezien de benodigde inzet van medewerkers en leidinggevenden betreft dit een ingrijpend ontwikkeltraject. Een dergelijke verandering is noodzakelijk om de gewenste transformatie te realiseren en heeft impact op de gehele organisatie, waaronder cultuur en processen. Daarom wordt gekozen voor een zorgvuldig afgestemd traject dat naar verwachting 2 tot 3 jaar zal duren.

Voorafgaand aan de uitvoering stelt het college in december 2025 een uitgewerkt projectplan vast, inclusief een gedetailleerde tijdsplanning en financieringsopzet.

Toelichting formatie-uitbreiding RO en VTH

Door de invoering van de Omgevingswet en toenemende ruimtelijke opgaven zoals woningbouw, duurzaamheid en transitie landelijk gebied, is de druk op de RO-VTH keten fors toegenomen. De huidige formatie is onvoldoende om deze taken kwalitatief en tijdig uit te voeren. Dit leidt tot oplopende werkvoorraden, juridische risico's, vertraging van projecten en verminderde dienstverlening. Zonder uitbreiding kunnen wettelijke taken niet meer gegarandeerd worden, ambities niet waargemaakt worden en ontstaat risico op dwangsommen, bezwaarprocedures en nadeelcompensatie. Ook participatie, beleidsontwikkeling en het realiseren van een gebiedsdekkend omgevingsplan vóór 2032 komen in het gedrang. De werkdruk leidt tot risico op ziekteverzuim en vertrek van medewerkers, terwijl de arbeidsmarkt krap is. Met uitbreiding van de formatie we de formatieve basis op orde, versterken we de kwaliteit van besluitvorming en borgen we een juridisch houdbare, efficiënte uitvoering van ruimtelijk beleid en handhaving.

Overzicht voorgestelde uitbreiding uitbreiding (Fte's)

Cluster:	Functie:	Fte:
RO1	Adviseur ruimtelijke kwaliteit	0,5
	Beleidsmedewerker ruimtelijke ordening	1,0
	Coördinator digitalisering omgevingsplan	1,0
VTH2	Juridisch beleidsadviseur	1,0
	Vergunningverlener omgevingsrecht	1,0
	Jurist vergunningen RO	1,0
Totaal uitbreiding: 5,5 Fte		

Bij projecten zoals woningbouw is de gemeente wettelijk verplicht om gemaakte kosten (zoals ambtelijke inzet en planprocedures) door te berekenen aan initiatiefnemers. Hiervoor wordt het Programma Kostenverhaal opgezet. Een deel van de personeelskosten kan via dit programma worden gedekt, waardoor er minder druk komt op de algemene middelen. Daarnaast worden er ook leges geïnd voor werkzaamheden binnen de ruimtelijke ordening en vergunningverlening (RO-VTH), zoals vastgelegd in de Legesverordening. Door het uitbreiden van de capaciteit verlenen we meer vergunningen waardoor de legesopbrengsten toenemen.

Dekking van kosten

Bron:	Bedrag:	Percentage:
Kostenverhaal	€ 154.037	28%
Legesopbrengsten	€ 213.215	39%
Gemeentelijke middelen	€ 184.685	33%

Personeel

In onderstaande tabel is een totaaloverzicht opgenomen van de salarissen en inhuur van tijdelijk personeel (excl. Vergoeding van raadsleden). Tevens is aangegeven hoe de personele lasten zijn verdeeld over de programma's.

Tabel 8.0 Salarissen en inhuur

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Salarissen	7.857	8.497	9.803	10.389	10.901	11.357
Inhuur	2.017	637	1.734	554	571	590
Totaal	9.874	9.134	11.537	10.943	11.472	11.947
<i>Verdeling naar programma:</i>						
1 Dienstverlening en bestuur	3.490	2.628	4.047	2.992	3.114	3.251
2 Wonen, bedrijven en recreëren	4.048	4.287	4.907	5.242	5.540	5.758
3 Samen leven en participeren	2.336	2.219	2.583	2.709	2.817	2.938
Totaal	9.874	9.134	11.537	10.943	11.472	11.947

Vanaf 2025 is de regeling woon-werkverkeer vergoeding van kracht gegaan. De stijging van de personele lasten wordt in 2026 voornamelijk veroorzaakt door:

- Basis op orde 2025
- Stijging door index
- Stijging formatie

De lasten voor de 'Basis op orde' vooralsnog is geraamd op inhuur vacatures. De CAO is onlangs afgesloten en loopt af op 31 maart 2027. Per 1 januari 2026 een loonstijging nominaal van 35 euro. Per 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25% en tot slot per 1 januari 2027 een loonstijging van 1,6%. De loonstijging 2026 is gebaseerd op de CAO. Voor de overige jaren heeft het Centraal Planbureau (CPB) de actuele cijfers gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Deze percentages zijn opgenomen in de paragraaf uitgangspunten van de financiële begroting.

In 2026 is er sprake van uitbreiding van de ambtelijke formatie. De totale formatie groeit van 94,59 fte in 2025 naar 102,16 fte in 2026. Deze uitbreiding is structureel van aard en het resultaat van structurele versterking binnen de organisatie.

De uitbreiding heeft onder andere betrekking op de volgende aandachtsgebieden:

Dienstverlening

De uitbreiding van het aantal fte's is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan alle bestuurlijke en prioriteiten die zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VTH 2025. Daarnaast draagt het bij aan een effectieve handhaving en een hogere naleving van de regels.

Bij openbare orde en veiligheid is er een toename van casuïstiek op het gebied van ondermijning en personen met onbegrepen gedrag. Daarnaast vragen veiligheidspartner zowel lokaal als regionaal meer aandacht en is er landelijk sprake van een uitbreiding van beleid. Het is belangrijk dat de gemeente Heeze-Leende regionaal blijft samenwerken en beleidsmatig aansluit bij landelijke ontwikkelingen.

Sociaal domein

Per 1 januari 2025 zijn de jeugdprofessionals Toegang in dienst van de gemeente. Voorheen werd deze functie via een subsidierelatie ingevuld. Hoewel dit leidt tot een stijging van de personeelslasten, blijven de totale uitvoeringskosten op het betreffende budget vergelijkbaar, aangezien hier tegenover de subsidies aan externe partijen zijn beëindigd.

De formatie-uitbreiding is financieel verwerkt binnen de begroting 2026 onder de betreffende programma's en overheadkosten.

Organisatieontwikkeling A2 samenwerking

Sinds 2004 werken de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard samen op het gebied van bedrijfsvoering en het onderdeel werk & inkomen. Hiervoor is een samenwerkingsverband opgezet: de Gemeenschappelijke Regeling A2-samenwerking, kortweg GRSA2. Diverse, van de hieronder genoemde, ontwikkelingen worden door deze organisatie vormgegeven. De begroting vormt hiervoor het kader.

Begroting

Gezien de afnemende budgetten zijn, in de aanloop naar de GRSA2-begroting, diverse voorstellen uitgesteld. Hoewel het op orde krijgen van de basis tegelijkertijd steeds meer investeringen vergt. Het gevolg is dat er prioriteiten gesteld moeten worden door de GRSA2, waardoor de dienstverlening verder onder druk komt te staan. De (afgeslankte) begroting van de GRSA2 is voorgelegd aan de gemeenteraden.

Verdere investering in professionalisering opstelling begroting

De begroting 2026 is mede met de rapportagetool (Pepperflow) opgesteld. Het geeft een beter inzicht in de opbouw en samenstelling van de budgetten voor de budgethouders en biedt de mogelijkheid om met meerdere medewerkers tegelijkertijd het begrotingsbestand op te bouwen. Ook in 2026 zal hier verder in geïnvesteerd worden, door structureel capaciteit vrij te maken voor de verdere ontwikkeling van deze rapportagetool.

Human Resources (HR)

De huidige arbeidsmarkt staat erg onder druk en het invullen van (cruciale) functies wordt steeds moeilijker. Het is nog meer van belang om een prettige werkgever te zijn, waar ruimte is voor (persoonlijke) ontwikkeling. Een organisatie waar medewerkers trots op zijn en zich met plezier voor inzetten. Om voor de 4 organisaties passende HR ondersteuning te realiseren, is HR druk bezig om de processen toekomstbestendig in te richten, hierbij taken en verantwoordelijkheden te bepalen en het systeem te optimaliseren.

Per 1 januari 2026 zal het nieuwe EHRM-systeem operationeel in gebruik worden genomen. De gemeenten willen ervoor zorgen dat het gekozen EHRM systeem per deze datum volledig operationeel is en dat de medewerkers effectief gebruik kunnen maken van het systeem. Om te waarborgen dat de gemeenten in 2026 optimaal gebruik kunnen maken van het nieuwe EHRM-systeem, zal de GRSA2 medewerkers van de vier organisaties trainen en ondersteuning bieden bij de doorontwikkeling van het systeem. Dit zal bijdragen aan een succesvolle implementatie en gebruik van het systeem.

De GRSA2 heeft een programmamanager organisatieontwikkeling aangesteld om de verdere ontwikkeling van de A2-organisatie vorm te geven. De investering in de organisatieontwikkeling van de GRSA2 zorgt voor een structurele verbetering van de dienstverlening aan de inwoners van de drie gemeenten. Door de inzet op specialisatie, versterking van adviesrollen en gerichte training van medewerkers en management, ontstaat een professionelere en toekomstbestendige organisatie. Deze ontwikkeling vergroot de effectiviteit van de samenwerking en levert uiteindelijk meer kwaliteit en samenhang op.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV)

Per 1 januari 2026 gaat de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) in. Om per 1 januari 2026 te voldoen aan deze nieuwe wetgeving, wordt er een externe projectleider ingeschakeld die een plan van aanpak opstelt en de coördinatie voert. Naast het concretiseren van het plan, zal de projectleider samen met de gemeenten en de A2-organisatie nadere invulling geven aan het plan van aanpak, zodat alle gemeenten en de A2-organisatie tijdig voldoen aan de nieuwe wet- en regelgeving.

Het optimaal gebruiken van de mogelijkheden die (nieuwe) systemen bieden.

Daar waar nieuwe systemen worden geïmplementeerd, zorgt de GRSA2 ervoor dat de medewerkers van de vier organisaties de benodigde digitale vaardigheden ontwikkelen om deze applicaties effectief te gebruiken. Voorgesteld wordt om vanaf 2026 jaarlijks een trainingsprogramma op te zetten. Dit programma omvat zowel basisvaardigheden als gespecialiseerde trainingen voor specifieke applicaties en processen. Hierdoor kunnen gebruikers zich de systemen snel en efficiënt eigen kunnen maken. De GRSA2 faciliteert de medewerkers van de vier organisaties in een soepele en efficiënte overgang naar nieuwe digitale systemen.

Interne Controle, rechtmatigheid en frauderisico

Om een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opstellen, zijn de eisen afgelopen jaar vanuit de accountant aangescherpt. Een steekproefmodel is inmiddels aangeschaft en geïmplementeerd; dit model vormt de basis voor de controles 2025 en 2026. De daadwerkelijke controles worden uitgevoerd door het team Auditing & Control (van de GRSA2) voor de vier organisaties.

De werkzaamheden van genoemd team zijn gericht op het toetsen en optimaliseren van de diverse financiële bedrijfsprocessen, inclusief de informatievoorziening. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de processen rondom inkoop- en aanbesteding, personeel, grondexploitatie en de diverse processen van het sociaal domein. Er wordt actief gestuurd op de opvolging van aanbevelingen vanuit het team Auditing & Control. Ditzelfde geldt voor de aandachtspunten van de accountant uit hun Managementletter en het verslag van bevindingen.

Belastingen

Om goede aanslagen te kunnen opleggen, is het van belang dat de brongegevens juist en volledig zijn. Koppelingen met andere systemen, zoals de BAG (Basisadministratie Adressen en Gebouwen) blijven aandacht vragen. In samenspraak met de waarderingskamer vinden enkele verfijningen/aanpassingen van het waarderingsmodel plaats.

Gegevensbeheer Basisregistraties

De focus voor ons blijft op de kwaliteit van de data en op het onderling met elkaar afstemmen van de data in de (verschillende) basisregistraties om de actualiteit, volledigheid en betrouwbaarheid te kunnen (blijven) borgen. De verwachting is bijv. dat de BAG- en de WOZ-basisregistraties meer en meer van dezelfde databronnen gebruik zullen moeten gaan maken.

Informatie-/archiefbeheer

Het informatie- en archiefbeheer valt onder de toezichthoudende rol van de Provincie. Het oordeel in de afgelopen jaren was dat ons informatie- en archiefbeheer niet voldoende op orde was, waarvoor er een plan is opgesteld gericht op verbeteringen. De eerste resultaten in 2025 zijn positief, maar er moeten nog stappen gezet worden.

I&A visie / ontwikkelingen

Op het gebied van I&A, zijn er twee hoofdthema's: Artificial Intelligence (AI) en Robotic Proces Automation (RPA).

Artificial Intelligence

De ontwikkelingen op het terrein van AI gaan snel. Dit betreft zowel de ontwikkeling van de technologie, het aanbod en aanbieders van nieuwe toepassingen, en initiatieven om deze in goede banen te leiden om de aanwezig risico's te verminderen. De wens om deze ontwikkeling ook in het werkproces te gaan inzetten neemt toe. Dit biedt kansen, maar hier zijn ook risico's aan verbonden. Om dit te initiëren is belangrijk om te starten met kennisopbouw over de mogelijkheden van deze ontwikkelingen (trainingen en bijeenkomsten) voor onze organisaties. Gevolgd door een inventarisatie van kansen voor de daadwerkelijke inzet van AI binnen onze organisaties. Een eerste concrete stap daarna zou de ontwikkeling van één communicatie over richtlijnen voor het gebruik van (generatieve) AI-tools (beleid) zijn.

Robotisering (RPA) doorontwikkeling

Robotisering (Robotic Proces Automation, kortweg RPA) zijn ontwikkelingen, die we niet tegen (moeten willen) houden. Er is een steeds bredere behoefte bij de 4 organisaties om processen met RPA te automatiseren, met als doel bestaande processen efficiënter te maken. In 2024 hebben we middels een pilot aangetoond dat inzet van RPA reële voordelen en efficiency kan opleveren. RPA kan eentonige, repeterende taken uit handen nemen. Daarnaast kan het productiviteitswinst boeken, kwaliteit verbeteren en bovenal is de verwachting dat dit op termijn kostenbesparend kan zijn. In 2025 gaan we door met deze ontwikkeling en wordt o.a. een roadmap opgesteld voor deze doorontwikkeling. Voor het verder uitrollen en beheer van RPA-ontwikkelingen en verbeteringen van verschillende bedrijfsprocessen moeten we in de toekomst ook rekening houden met de inzet van structureel functioneel beheer.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen op het gebied van data gedreven werken, het migreren van applicaties naar de cloud en het inregelen van contractbeheer.

Data gedreven werken

Data gedreven werken is essentieel om inzicht te krijgen. Op basis van data kan sturing, monitoring, verantwoording en advisering plaatsvinden. De komende jaren zullen we data gedreven werken verder moeten gaan inzetten om de kwaliteit en efficiëntie van onze bedrijfsvoering en dienstverlening te verhogen en opgaven te kunnen realiseren. Daarnaast sluit dit aan bij de overgang naar werken in de cloud en ontwikkelingen rondom Artificial Intelligence. In de toekomst wordt onderzocht of de inzet van data-analisten kan worden verbreed naar andere beleidsdomeinen, zoals het fysiek domein. Dit kan betekenen dat incidenteel extra capaciteit wordt ingehuurd, terwijl de bestaande capaciteit behouden blijft. Dit draagt niet alleen bij aan een bredere toepassing van data-analyse, maar bevordert ook kennisdeling tussen domeinen. De exacte invulling en eventuele benodigde formatie wordt gezamenlijk bepaald en is afhankelijk van de wensen van de organisaties.

Migratie van applicaties naar de cloud (Versaasing)

In 2026 wordt de overstap naar cloud-gebaseerde applicaties verder doorgezet binnen de beschikbare budgetten. Waar mogelijk worden bestaande systemen vervangen door moderne, efficiëntere Software-as-a-Service (SaaS) oplossingen. Dit vraagt om nieuwe vaardigheden van onze IT-medewerkers, zoals het beheren van cloudkosten en het adviseren over de inzet van digitale middelen. Om deze transitie goed te ondersteunen, worden deze vaardigheden opgenomen in de opleidingsplannen.

Inregelen contractbeheer I&A

Het structureren en implementeren van effectief contractbeheer is noodzakelijk om grip te krijgen op lopende en nieuwe IT contracten. Dit vereist de doorontwikkeling van het contractbeheerssysteem en de inzet en training van medewerkers om hiermee om te gaan. Voor 2026 en verder wordt ingezet op jaarlijkse 'bijscholing' om in te spelen op ontwikkelingen op het gebied van leveranciersmanagement organisatie breed.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging

De gemeenten willen een betrouwbare overheid zijn voor inwoners, ondernemers en partners. De samenleving en de economie worden steeds afhankelijker van digitale processen en netwerk- en informatiesystemen. Dit geldt zeker ook voor gemeenten. Informatieveiligheid en privacy dienen daarom geborgd te worden binnen de organisaties. Door de EU is eind 2022 de NIS2-richtlijn vastgesteld. In Nederland wordt deze richtlijn vertaald naar de Cyberbeveiligingswet, die naar verwachting in Q3 2025 ingaat. De vernieuwde BIO2 dient als kader voor informatiebeveiliging binnen de overheid en sluit aan op NIS2. Het doel van deze richtlijn NIS2 en de Cyberbeveiligingswet is het verbeteren van de cyberbeveiliging en digitale weerbaarheid van essentiële diensten. Gemeenten willen voldoen aan de wet en de zorg-, meld- en registratieplichten.

Het Digital Trust Center heeft in het kader van de zorgplicht 10 maatregelen benoemd waaraan tenminste moet worden voldaan. Voor de A2 en de individuele gemeenten zijn de volgende speerpunten voor 2026 te noemen:

1. Vormgeven aan cyclisch risicomanagement op het vlak van informatiebeveiliging om aantoonbaar te voldoen aan een passend beveiligingsniveau.
2. Beveiligingsaspecten op het gebied van personeel, toegangsbeleid en beheer van assets.
3. Bedrijfscontinuïteit, zoals back-up beheer en noodvoorzieningen plannen.
4. Incidentbehandeling, het opstellen van een incident response plan.
5. Bewustwording, cyberhygiëne en trainingen op het gebied van cyberveiligheid. Deze vijf speerpunten implementeren we binnen de organisaties en dienen structureel geborgd te worden.

Paragraaf verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Heeze-Leende heeft bestuurlijke en financiële belangen in een aantal verbonden partijen, die beleid ontwikkelen en of beleid uitvoeren voor de gemeente. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Een verbonden partij is één van de drie mogelijkheden waarmee de gemeente haar taken uitvoert (of laat uitvoeren) om haar doelstellingen te realiseren: door een eigen dienst, door een commerciële partij of door een verbonden partij. Een verbonden partij kan onder andere zijn een deelneming in een vennootschap, een gemeenschappelijke regeling, een stichting of een vereniging.

Totaal financiële bijdragen aan verbonden partijen

De totaal begrote bijdrage aan de verbonden partijen in 2026 bedraagt ruim € 11 miljoen. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedragen zoals ze zijn opgenomen in de begroting 2026-2029 van de verbonden partijen.

In de afgelopen jaren zien we dat de kosten van de verbonden partijen aanzienlijk toenemen. Deze kostenstijging heeft directe impact op onze gemeentebegroting. De bijdragen aan deze partijen nemen jaarlijks toe, terwijl de ruimte in onze eigen begroting beperkt is.

Tabel 9.0 Verbonden partijen

*Bedragen * € 1.000*

Verbonden partij	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Samenwerkingsverband A2 gemeenten	6.014	5.336	5.794	5.652	5.651	5.651
Metropoolregio Eindhoven (MRE)	241	273	286	286	286	286
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	740	616	634	634	627	627
Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink	1.074	1.037	1.107	1.139	1.172	1.205
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)	652	704	741	759	778	798
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	978	1.028	1.109	1.158	1.183	1.183
Ergon – Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven	1.579	1.597	1.745	1.755	1.710	1.786
Totaal	11.278	10.591	11.416	11.383	11.407	11.536

Samenwerkingsverband A2 gemeenten

Visie/doel	Doelstelling van de samenwerking is het verbeteren van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid, het borgen van de continuïteit en vermindering van de kosten.					
Taken	De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van werk en inkomen en bedrijfsvoering.					
Deelnemende partijen	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.					
Bestuurlijk belang	De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.					
Vestigingsplaats	Heeze-Leende					
Financieel belang	23%					
Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029		
	€ 5.794	€ 5.652	€ 5.651	€ 5.651		
Ontwikkelingen	Zie paragraaf Bedrijfsvoering					
Risico's	Zoals in de gemeenschappelijke regeling is aangegeven ligt het financiële risico bij de deelnemende gemeenten. Jaarlijks wordt het financiële resultaat van de GRSA2 met de gemeenten verrekend. Via de Berap van de GRSA2 wordt jaarlijks een zo goed mogelijke voorspelling van dit resultaat gegeven, zodat dit bedrag opgenomen kan worden in de P&C cyclus van de deelnemende gemeenten.					
Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2026 (geprognosticeerd)	Eigen vermogen per 31-12-2025	Eigen vermogen per 31-12-2026	Vreemd vermogen per 31-12-2025	Vreemd vermogen per 31-12-2026	
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.779	€ 7.779	

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

<i>Visie/doel</i>	De 21 gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van Ruimte en Wonen, Economie, Energietransitie, Vitaal Landelijk Gebied en Mobiliteit gezamenlijk in voor hun inwoners. De ambitie van de MRE is: een sterke regio met behoud van het kenmerkende innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. Het kompas in de MRE-opgaven is brede welvaart.			
<i>Taken</i>	1. Schaalsprong ruimte en wonen: de economische groei letterlijk een plek geven in de regio. In woningbouw, bedrijventerreinen, in mobiliteit maar ook in de ontwikkeling van het landelijk gebied 2. Vitaal landelijk gebied: verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in het landelijk gebied. 3. Toekomstbestendig mobiliteitssysteem: oplossen van de congestie in Zuidoost-Brabant. 4. Toekomstbestendig energiesysteem: actief doorpakken op energietransitie. 5. Veerkrachtig economisch systeem: werken aan een gezonde, veerkrachtige regionale economie. Op elke van de hoofdopgaven organiseert de MRE een programma.			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.			
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In de hoofdstukken 4 en verder van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders overleggen en andere overlegorganen. Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in een onderliggend statuut.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven			
<i>Financieel belang</i>	Het MRE rekent met een inwonerbijdrage voor Metropoolregio Eindhoven en het Regionaal Historisch Centrum (RHCE).			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 286	€ 286	€ 286	€ 286
<i>Ontwikkelingen</i>	MRE sluit aan bij de Brainportagenda. Door economische groei kan brede welvaartsontwikkeling op een duurzame wijze geconsolideerd en uitgebouwd worden. Samen worden opgaven voor de lange termijn in het belang van de 21 samenwerkende gemeenten én de regio als een geheel verkend en geagendeerd. In			

2026 stellen we gezamenlijk de nieuwe Regionale Agenda 2027-2030 op. Deze zal voor een groot deel bestaan uit de realisatie van meerjarige afspraken uit het huidige samenwerkingsakkoord 2023-2026 en de Beethovenafspraken. Maar ook andere tussentijdse ontwikkelingen zoals de impact van de schaa sprong op de sociaal- maatschappelijke opgaven (voorzieningen) en de bovenregionale samenwerking.

Risico's

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is onvoldoende om deze risico's af te dekken.

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2026</i>
	€ 0	€ 20.247	€ 19.859	€ 16.974	€ 16.343

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

<i>Visie/doel</i>	De omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).			
<i>Taken</i>	Om dit doel te bereiken voert de ODZOB de wettelijke VTH-taken uit voor de deelnemers. Ook activiteiten die verwant zijn aan deze VTH-taken (specialismen) voert de omgevingsdienst uit indien provincie of gemeenten daarom verzoeken. De ODZOB opereert daarbij als strategische partner en verlengstuk van de deelnemers. Als uitvoeringsorganisatie staat de ODZOB voor de uitvoering van de door de deelnemers verstrekte opdrachten in de vorm van basistaken, verzoektaken en het collectief programma op het gebied van de fysieke leefomgeving.			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant.			
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In hoofdstuk drie van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. Daar is tevens geregeld dat het Algemeen Bestuur commissies van advies kan instellen ten behoeve van de uitvoering van de hem opgedragen taken dan wel ten behoeve van advies aan het Dagelijks Bestuur.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven			
<i>Financieel belang</i>	1,6 %			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 634	€ 634	€ 627	€ 627
<i>Ontwikkelingen</i>	Maatschappelijke ontwikkelingen vragen in steeds grotere mate om optimale dienstverlening en transparantie. De risico's zijn groot, terwijl het handelen van overheidsorganisaties onder een vergrootglas ligt. Gelet op de toenemende complexiteit van het			

werk wordt het steeds belangrijker om de uitvoering professioneel georganiseerd te hebben. Het verder uitbouwen van specialistische kennis en expertise is cruciaal om deze opgaven aan te kunnen. Het vraagt bovendien om actieve samenwerking met de deelnemers en andere partijen.

Ten behoeve van de Ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024 zijn de risico's opnieuw geïnterpreteerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's met de grootste potentiële impact € 1.594.000 bedraagt.

Risico's

De algemene reserve van de ODZOB bedraagt per ultimo 2024 € 1.500.000. Dat is minder dan bovenstaande verwachtingswaarde van de risico's. Het resultaat over 2024 bedroeg € 522.317. In juni 2025 is door het AB bij de behandeling van de jaarstukken 2024 besloten om van het resultaat € 500.000 toe te voegen aan de algemene reserve. De algemene reserve is daarmee weer hoger dan de verwachtingswaarde van de risico's.

Hierdoor hoeven de deelnemers geen ODZOB-risico's in hun eigen financiële buffers af te dekken.

<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2026</i>
	€ 0	€ 3.739	€ 3.589	€ 4.885	€ 4.885

Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink

	Het verschil in de dienstverlening van Blink vergeleken met de laatste begrotingswijziging 2024 is niet significant. De financiële wijzigingen beperken zich tot de CBS indexatie en de CAO wijzigingen in de lonen.			
<i>Visie/doel</i>	PreZero is als private partner uit de regeling gestapt, de dienstverlening en inzameling van (huishoudelijke) afval wordt zonder grote wijzigingen gecontinueerd. Wijzigingen die zijn aangebracht hebben zowel organisatorisch als financieel geen nog doorslaggevende impact. Blink ontwikkelt zich tot een strategische beleidspartner voor de deelnemers om de doelen op het gebied van Circulaire Economie na te streven (in 2030 50%, in 2050 volledig circulair)			
<i>Taken</i>	Blink is, voor Heeze-Leende, belast met taken op het terrein van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind-)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijk afval die bij wet aan de gemeenten zijn opgedragen, dan wel voortvloeien uit de aan de gemeenten op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding op het terrein van het milieu, zoals benoemd in de Wet milieubeheer.			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Helmond, Deurne, Nuenen, Gemert-Bakel, Someren, Asten, Laarbeek, Son en Breugel, Heeze-Leende en de private partij Prezero.			
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per deelnemende gemeente. De leden worden door de raden van de deelnemende gemeenten uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, op aanbeveling van burgemeester en wethouders aangewezen.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Helmond			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 1.107	€ 1.139	€ 1.172	€ 1.205
<i>Ontwikkelingen</i>	Blink wordt naast uitvoerder ook een kennisplatform, initiator en verbinder, projectgenerator en communicator om daarmee de doelstellingen van de gemeenten naar een meer circulaire economie mede vorm te geven.			
<i>Risico's</i>	Blink beschikt zelf niet over een eigen vermogen om niet begrote en onvoorziene kosten te dekken. De opzet van Blink als gemeenschappelijke regeling, is dat risico's opgevangen worden			

door de deelnemende gemeenten in de jaarlijkse reguliere exploitatie en niet door Blink zelf.

	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12- 2025</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12- 2026</i>	<i>Vreemd vermogen per 31- 12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen per 31- 12-2026</i>
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>		Niet van toepassing, risico's worden opgevangen door deelnemen de gemeenten .	Niet van toepassing, risico's worden opgevangen door deelnemen de gemeenten .	€ 18.581	€ 25.015

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)

<i>Visie/doel</i>	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).			
<i>Taken</i>	De dienstverlening van de GGD betreft gezondheid, preventie en snelle interventie. Taken die hieronder vallen zijn: • Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg) • Medische milieukunde • Toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, WMO) • Jeugdgezondheidszorg 0–18 jaar • Onderzoek en beleidsadvisering • Gezondheidsbevordering • Ambulancezorg • Bijzondere zorg • Forensische geneeskunde			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.			
<i>Bestuurlijk belang</i>	In het dagelijks en algemeen bestuur van de GGD zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het algemeen bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGDBeleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur. Zowel het DB als het AB vergadert ca 5 keer per jaar.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven			
<i>Website</i>	www.ggdbzo.nl			
<i>Financieel belang</i>	De bijdrage aan de GGD bestaat uit een reguliere bijdrage op basis van een tarief per inwoner en een marktconforme tarieven voor de plustaken.			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 741	€ 759	€ 778	€ 798
<i>Ontwikkelingen</i>	De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:			

- Effecten van Covid-19 op de volksgezondheid
- Het verkleinen van gezondheidsverschillen
- Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving
- Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving
- Een signalerende regionale functie in de openbare geestelijke gezondheidszorg
- De juiste ambulancezorg als onderdeel van de acute zorgketen

Jaarlijks wordt voor het bestuur, bij het aanbieden van de programmabegroting, een actuele financiële risico-inventarisatie opgesteld.

Nieuwe of toegenomen risico's zijn:

Risico's

- Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies
- Beveiligingsproblemen
- Stijging van salariskosten boven de indexering
- Meer werk en kosten op langere termijn door verslechterde algemene gezondheidssituatie van burgers
- Meer kosten en enorme impact op de werkzaamheden van GGD door D-corona,- M-Pox en Oekraïne crisis

*Financiële informatie
(bedragen x € 1.000)*

<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2026</i>
€ 0	€ 5.650	€ 5.590	€ 27.808	€ 26.220

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

<i>Visie/doel</i>	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.			
<i>Taken</i>	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is verantwoordelijk voor: • Het instellen en in stand houden van een brandweerorganisatie; • Het instellen en in stand houden van een GHOR-organisatie; • Het organiseren van de gemeenschappelijke meldkamer; • Het adviseren over het voorkomen van branden, rampen en crises; • Het opstellen van een risicoprofiel: een overzicht van de rampen en crises die een reële bedreiging zijn voor onze regio; • Het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; • Het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel, zoals brandweerwagens.			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.			
<i>Bestuurlijk belang</i>	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven			
<i>Financieel belang</i>	2 %			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 1.109	€ 1.158	€ 1.183	€ 1.183
<i>Ontwikkelingen</i>	Samen voor veilig, Werken aan een weerbare samenleving en Toekomstbestendige organisatie.			
<i>Risico's</i>	In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting zijn de risico's en de bijbehorende weerstandcapaciteit benoemd. De omvang van de algemene reserve is			

onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico's. Het is niet reëel dat alle benoemde risico's zich gelijktijdig en in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico's via de algemene reserve zijn afgedekt. Tevens zijn kans en impact van enkele risico lastig om in te schatten. In het uiterste geval zal VRBZO terugvallen op de gemeenten om de kosten te dekken.

<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen n per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen n per 31-12-2026</i>
	€0	€ 2.557	€ 687	€ 28.210	€ 28.150

Ergon - Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE)

<i>Visie/doel</i>	Ergonbedrijven is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (GRWRE). Ergon ziet het als haar missie om 80% van de werkzoekenden die bij Ergon starten, binnen zes maanden aan betaald werk te helpen. Ergon stimuleert mensen om het uiterste uit zichzelf te halen, door inzicht te geven in de eigen mogelijkheden, door te groeien in werk- en vakvaardigheden en door te helpen passend werk te vinden. En als mensen aan het werk zijn, begeleidt Ergon ze op inhoudelijk en sociaal vlak. Samen met haar partners helpt Ergon mensen naar, aan en in werk.			
	Binnen de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende rechtspersonen aanwezig: • Stichting Bevordering Werkgelegenheid Sociale Werkvoorziening (BSW) te Eindhoven; • Stichting Werkgelegenheid Arbeid (WGA) • EB Holding BV te Eindhoven met diverse deelnemingen			
<i>Taken</i>	Onder de participatiewet voert de GRWRE de WSW, de loonkostensubsidie en beschut werken uit. Daarnaast voert de GRWRE andere vormen van gesubsidieerde arbeid en (onderdelen van) re-integratie-trajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit.			
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie (geen deelnemer).			
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen en de wethouder WMO/Welzijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van Ergon. De Wethouder Werk & Inkomen maakt tevens deel uit van het dagelijks bestuur.			
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven			
<i>Financieel belang</i>	De middelen die de gemeente Heeze-Leende van het rijk ontvangt voor de uitvoering van WSW-taken worden doorbetaald naar Ergon. Hiernaast wordt een jaarlijkse vergoeding betaald voor de begeleiding van inwoners die werken met een loonkostensubsidie. Ook draagt de gemeente Heeze-Leende bij aan de kosten van het Participatiebedrijf.			
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
	€ 1.745	€ 1.755	€ 1.710	€ 1.786

<i>Ontwikkelingen</i>	Strategische koers: De huidige strategische koers loopt eind 2026 af. Er is een nieuwe strategische koers in de maak die met ingang van 2027 van kracht wordt. De intentie is om met de nieuwe strategische koers Ergon duurzaam toekomstbestendig te maken.				
<i>Risico's</i>	In de begroting van de Ergon 2026 bedraagt het weerstandsvermogen 9,4 miljoen. Dit vermogen dient om risico's financieel op te vangen. Het benodigde weerstandsvermogen van € 13,8 miljoen wordt nog niet gehaald. Rekening houdend met kans en impact van de risico's is de vastgestelde hoogte van het weerstandsvermogen afdoende.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2026</i>
	€ 0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Vennootschappen en coöperaties

De Bulders Woningbouw B.V.

<i>Visie/doel</i>	De vennootschap heeft als doel het als beherend vennoot deelnemen in en het besturen van De Bulders Woningbouw C.V.				
<i>Taken</i>	Het voorzien in de financieringsbehoefte van De Bulders Woningbouw C.V., het beheren van en beschikken over alle soorten goederen en het stellen van zekerheden. Het sluiten van overeenkomsten en zich voor De Bulders Woningbouw C.V. verbinden.				
<i>Deelnemende partijen</i>	Gemeente Heeze				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Heeze-Leende is enig aandeelhouder.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze				
<i>Financieel belang</i>	100%				
<i>Ontwikkelingen</i>	-				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2026</i>
	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

De Bulders Woningbouw C.V.

<i>Visie/doel en taken</i>	De Bulders Woningbouw C.V. heeft ten doel de integrale voorbereiding, ontwikkeling en het (doen) realiseren van de aanleg van de Randweg, en de realisatie van woningbouw in drie fasen gelegen in plangebied 'De Bulders'.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De Bulders Woningbouw B.V. als enig beherend vennoot.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De C.V. wordt bestuurd door De Bulders Woningbouw B.V. In de raad van vennoten wordt deelgenomen door de burgemeester van de gemeente Heeze-Leende.				

Vestigingsplaats	Heeze
Financieel belang	99,2% via Gemeente Heeze-Leende en 0,8% via De Bulders Woningbouw B.V.
Ontwikkelingen	-

Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2026 (geprognosticeerd)	Eigen vermogen per 31-12-2025	Eigen vermogen per 31-12-2026	Vreemd vermogen per 31-12-2025	Vreemd vermogen per 31-12-2026
	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

<i>Visie/doel en taken</i>	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De deelneming kan dan ook als een duurzame belegging worden beschouwd.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies en de Staat der Nederlanden.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Den Haag				
<i>Financieel belang</i>	De gemeente heeft 10.020 aandelen à € 2,50 BNG in haar bezit die voor de verkrijgingsprijs van € 22.734 onder financiële vaste activa staan gewaardeerd.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € miljoen)</i>	<i>Resultaat 2026 (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2026</i>
	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Brabant Water N.V.

<i>Visie/doel en taken</i>	Brabant Water N.V. is het waterleidingbedrijf voor vrijwel geheel Noord-Brabant. De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is een wethouder.				
<i>Vestigingsplaats</i>	's-Hertogenbosch				
<i>Financieel belang</i>	De gemeente heeft in haar bezit 14.074 aandelen tegen de nominale waarde van € 0,10 per aandeel. Hiermee bezit de gemeente Heeze-Leende 0,50% van de stemmen en bedraagt het aandeel in het vermogen en het dividend tevens 0,50%. Dit bezit staat op de balans onder financiële vaste activa opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van € 1.407.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € miljoen)</i>	<i>Resultaat 2026*</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12-2026</i>
	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Bureau Inkoop & Aanbestedingen Zuidoost Brabant

<i>Visie/doel en taken</i>	Het streven binnen de inkooptrajecten naar maximale waarde voor de gemeente of publieke organisatie door het toepassen van maatschappelijk verantwoord inkopen binnen de inkooptrajecten. Dit bestaat uit het toepassen van Social return en Duurzaamheidscriteria en de toegang voor (regionaal) MKB tot overheidsopdrachten. Het streven binnen de gemeenten en haar gelieerde organisaties naar efficiency binnen de inkoopprocessen.
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit een tweetal leden per deelnemende gemeente. Uit de leden van het algemeen

bestuur is een dagelijks bestuur samengesteld. Dit bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee leden. De stichting kent een algemeen directeur.

<i>Vestigingsplaats</i>	Oirschot
<i>Financieel belang</i>	De entreegelden die als goodwill zijn betaald door gemeenten die later zijn aangesloten, worden tot het eigen vermogen van de stichting gerekend. Deze worden niet eerder dan bij liquidatie van de stichting aan de gemeenten terugbetaald. Het entreegeld voor de gemeente Heeze-Leende bedroeg € 10.833.

Stichting HSLnet

<i>Visie/doel en taken</i>	Aanleg en in stand houden van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening voor de kernen en het buitengebied van Heeze-Leende.
<i>Deelnemende partijen</i>	Het juridische eigendom van het open glasvezelnetwerk is in handen van de Stichting HSLnet en het economische eigendom is in handen van Coöperatie HSLnet u.a., die is opgericht specifiek voor het beheer en de exploitatie van het netwerk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente heeft volledige zeggenschap in de Stichting en 1 van de 3 bestuursleden is (statutair) een wethouder van de gemeente Heeze-Leende.
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze-Leende
<i>Financieel belang</i>	In het kader van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk is in 2016 een lening van € 5,2 miljoen verstrekt aan de Stichting HSLnet. De lening bedraagt eind 2024 nog € 3.185.000.

Natuurgrenspark De Groote Heide

Visie/doel	De BGTS (Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking) maakt de aanwezige natuur en recreatiemogelijkheden tot economische factoren van betekenis. De organisatie schept werkgelegenheid voor de regio, omdat de natuur van de Groote Heide kan functioneren als spin-off voor verblijfsaccommodaties, horeca en verdienmodellen voor toerisme.		
Taken			
Deelnemende partijen	De gemeenten Heeze-Leende, Pelt (B), Hamont-Achel (B), Cranendonck, Valkenswaard, Eindhoven.		
Bestuurlijk belang	Het college is met een wethouder vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en Natuurgrenspark De Groote Heide.		
Vestigingsplaats	Valkenswaard		
Financieel belang	n.n.b.		
Bijdrage gemeente Heeze Leende (bedragen x € 1.000)	2025	2026	
	€ 44	€ 44	
Ontwikkelingen			
Risico's	Het niet-gedekte financiële risico voor gemeente Heeze-Leende bedraagt € 4.400 (op basis van 10% bijdrage 2019, definitieve cijfers 2024 n.n.b.).		

<i>Resultaat 2026* (geprognosticeerd)</i>	<i>Eigen vermogen en per 31-12-2025</i>	<i>Eigen vermogen en per 31-12-2026</i>	<i>Vreemd vermogen en per 31-12-2025</i>	<i>Vreemd vermogen en per 31-12-2026</i>
n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Paragraaf grondbeleid

Algemeen

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de in programma 2 Wonen, bedrijven en recreëren opgenomen onderwerpen huisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, infrastructuur, recreatie en natuur.

In deze paragraaf nemen wij u mee in de uitgangspunten met betrekking tot het grondbeleid. We laten zien welke grondexploitaties lopen en geven inzicht in de risico's die we lopen.

Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer

Door het tijdig opstellen en actualiseren van de grondexploitaties in eigen beheer worden kosten opbrengsten in relatie met elkaar gebracht en ontstaat inzicht in de mogelijke financiële risico's. De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. De volgende uitgangspunten/parameters zijn gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties:

Onderwerp	Waarde
Parameter rente	1,5 % over de boekwaarde per 1 januari
Parameter kostenstijging	5%
Parameter opbrengstenstijging	0%
Percentage voorbereiding en toezicht/algemene kosten	15%
Looptijd van grondexploitaties	maximaal 10 jaar

Deze uitgangspunten zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van de uitgangspunten zoals genoemd in de begroting 2025.

Conform de commissie BBV moet de algemene omslagrente worden gebruikt voor het toerekenen van de rente aan de grondexploitaties. We verwachten dat dit deze in lijn is met de omslagrente die was opgenomen in het vorige begrotingsjaar, namelijk 1,5%.

Voor de korte termijn (2025) wordt een kostenstijging van 3 tot 6 % verwacht en voor de middellange termijn een stijging van 2 tot 5% en voor de lange termijn een stijging van 2%. Dit is gebaseerd op het rapport 'Outlook grondexploitaties 2025'. Omdat de kosten op korte termijn gemaakt worden, is het percentage gehandhaafd op 5%.

Alle nog te verkopen gronden zijn verkocht op een kleine (rest)strook in de Poortmannen na. De nieuwe grondprijzen hebben daarom geen gevolg meer voor de grondexploitaties. Daarom wordt bij de lopende exploitaties een opbrengstenstijging van 0% aangehouden.

Bij de kosten voor voorbereiding en toezicht en de algemene kosten gaan we uit van een gemiddeld jaarlijks percentage van 15%.

De parameters worden bij de volgende actualisatie, die plaats zal vinden voor de jaarrekening 2025, beoordeeld en indien nodig geactualiseerd.

Grondprijzen

Op grond van de in 2012 vastgestelde 'nota grondbeleid' stelt het college de grondprijzen jaarlijks vast nadat de gemeenteraad hierover is geïnformeerd in de begroting en bedenkingen kenbaar heeft kunnen maken. Hierbij wordt uitgegaan van de marktwaardebenadering en kan zowel gebruik worden gemaakt van de residuele methode* als de comparatieve methode. Bij de residuele methode wordt een directe relatie gelegd tussen de marktwaarde, de bouwkosten en de grondwaarde van een onroerende zaak. Door de marktwaarde te verminderen met de bouw- en bijkomende kosten, resteert de waarde van de grond.

Omdat de beschikbare grond uit de grondexploitaties inmiddels allemaal is verkocht, is vaststelling van nieuwe grondprijzen voor de huidige grondexploitaties niet meer van belang. Wel bestaat er altijd de mogelijkheid dat er zich in de komende tijd nieuwe projecten/kavels aandienen waardoor het praktisch is voor 2026 grondprijzen vast te stellen.

De residuele grondwaarden voor vrije sectorwoningen zullen in 2026-2027 naar verwachting weer flink gaan stijgen met circa 5 tot 8%. Voor betaalbare koop zal dit percentage naar verwachting 2 tot 4% zijn en voor middenhuur 0 tot 2%. Voorgesteld wordt daarom om voor begrotingsjaar 2026 de ondergrens te verhogen met 2% en de bovengrens met 6% te verhogen. De bandbreedte wordt dan € 280/m² tot € 518/m². Hierdoor is het mogelijk om meer differentiatie aan te brengen in de grondprijzen voor de verschillende woningbouwcategorieën. Per uit te geven gebied kan dan op basis van een taxatie de definitieve grondprijs worden bepaald.

Ook wordt voorgesteld om de grondprijs voor sociale huurwoningen te handhaven omdat de woningcorporaties zijn gebonden aan maximale huurprijzen en omdat de bouwkosten zijn gestegen.

Omdat de verwachting is dat de grondopbrengsten voor bedrijven in 2026-2027 gaan stijgen met 0 tot 2% wordt voorgesteld om de bandbreedte te indexeren met 2% tot € 184/m² tot € 214/m² en per uit te geven gebied te bepalen met behulp van een taxatie wat de definitieve grondprijs is.

Prijs per m ² in 2025 (exclusief BTW)	
Kavels voor vrije sector woningen/sociale koopwoningen	taxatieprijs met bandbreedte tussen € 280 tot € 518 per m ²
Kavels t.b.v. sociale huurwoningen	€ 275
Bedrijfsgrond	taxatieprijs met bandbreedte tussen € 184 tot € 214 per m ²

Bouwgrondexploitaties in eigen beheer

De laatste actualisatie in juli 2025 leidt tot de volgende prognose van het resultaat per einde van de exploitaties:

Tabel 10.0 Bouwgrondexploitaties in eigen beheer

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Verwacht resultaat Juli 2025	Verwacht resultaat worst case Juli 2025
De Poortmannen, Heeze	1272 V	1258 V
De Breedvennen, Leende	280 V	277 V
Centrumplan/Schoolstraat, Leende	126 V	122 V

* *Betreft het verwachte totale resultaat inclusief tussentijdse winstnemingen.*

** *Betreft de tussentijdse winstnemingen.*

De actualisatie van de exploitaties in juli 2025 leidt tot een zeer beperkte bijstelling van de verwachte resultaten door de rentetoerekening over de winstneming.

Woningbouwprojecten niet in eigen beheer

Naast een actieve grondexploitatie kan de gemeente in voorkomende gevallen kiezen voor een faciliterend grondbeleid, waarbij sprake kan zijn van kostenverhaal. Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan het desbetreffende exploitatiegebied kunnen op de particuliere exploitant worden verhaald. Daarnaast kan de gemeente een financiële bijdrage vragen voor de verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en voor een evenwichtige samenstelling van de woningvoorraad. Een en ander conform het eind 2025 vastgestelde Programma kostenverhaal en financiële bijdragen. Dit wordt vastgelegd in een anterieure overeenkomst met de ontwikkelende partij.

De bijdragen worden gestort in een voorziening verbeteringen fysieke leefomgeving en in een vereveningsfonds sociale woningbouw.

Voor het buitengebied geldt dat het uitgangspunt is dat de initiatiefnemer zelf de benodigde kwaliteitsverbetering in het buitengebied realiseert. Als dit niet mogelijk is dan is een storting in de voorziening landschappelijke kwaliteitsverbetering aan de orde. De hoogte van dit bedrag wordt bepaald aan de hand van de nog op te stellen Landschapsinvesteringsregeling.

Risico's grondexploitatie

In het verleden was de gemeente voor het voeren van een goed grondbeleid verplicht om een genormeerde reserve grondexploitatie te vormen. Inmiddels is deze verplichting vervallen.

Omdat we inmiddels weer vaker gaan kiezen voor een actief grondbeleid is het wenselijk om in de toekomst opnieuw een Reserve grondexploitatie te vormen.

Risico's bij grondexploitaties in eigen beheer

De risico's zijn per grondexploitatie gezien. Binnen de grondexploitaties kan sprake zijn van marktontwikkelingen (vertraging van de afzet als gevolg van gewijzigde woon- en werkbehoeften en conjunctuurontwikkelingen) en specifieke projectrisico's (bestemmingsplan, milieu, flora en fauna, archeologie).

De calculaties van de verwachte eindwaarde van de grondexploitaties zijn met enige voorzichtigheid berekend, maar toch blijven risico's altijd bestaan. Voor de grondexploitaties zijn daarom de risico's gezien en vertaald in een worstcase scenario waarin rekening is gehouden met het voordoen van deze risico's. Onderstaand overzicht toont aan dat de risico's zeer klein zijn omdat alle werkzaamheden inmiddels zijn verkocht en alle gronden zijn verkocht waardoor de grondexploitaties naar verwachting eind dit jaar kunnen worden afgesloten. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen is het daarom niet nodig om hiervoor iets op te nemen als risico (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Tabel 10.1 Verwachte resultaat grondexploitaties in eigen beheer

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Boekwaarde per 1 januari 2025 vóór winstneming	Verwacht resultaat* (juli 2025)	Verwacht resultaat vorige actualisatie* (Jaarrekening 2024)	Verskil verwacht resultaat	Tussentijdse winstneming tot en met 2024**	Jaar van afsluiting
De Poortmannen, Heeze	1451 V	1272 V	1273 V	1	1.232	2025
De Breedvennen, Leende	381V	280 V	280 V	0	274	2025
Centrumplan/Schoolstraat, Leende	187V	126 V	126 V	0	108	2025

De Poortmannen, Heeze

De grond is inmiddels verkocht op een kleine reststrook na. De risico's zijn daarom klein.

De Breedvennen, Leende

De grond is inmiddels verkocht. De risico's zijn daarom klein.

Centrumplan/Schoolstraat, Leende

De grond is inmiddels verkocht. De mogelijkheid bestaat dat er door uitvoering van dit plan, verzoeken tot planschade worden ingediend. Vanwege dit risico is er in het base case scenario al rekening mee gehouden waardoor de risico's klein zijn.

Risico's bij grondexploitaties op basis van samenwerking

De Bulders

De Bulders BV/CV is als aparte entiteit verantwoordelijk voor haar eigen risico's. Daarom heeft zij binnen haar eigen grondexploitatie een risicobuffer opgenomen. Met de levering van de gronden van de gemeente aan de Bulders is in het verleden een risico voor de gemeente ontstaan. De Bulders heeft vreemd vermogen aan moeten trekken voor het kunnen aankopen van de gronden en het starten met bouwrijp maken van de gronden. De gemeente staat 100% garant voor deze lening. Inmiddels zijn veel van de gronden verkocht, en worden de risico's steeds kleiner. Zeker nu ook deelgebied 4 ontwikkeld wordt. Dit risico is benoemd en verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Winstneming

Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het belangrijk om voorzichtig te zijn. In de nadere uitleg door de commissie BBV is de wijze waarop de tussentijdse winstneming moet worden berekend, vastgelegd. Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De percentage of completion (Poc) methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door de gemeente worden uitgevoerd.

Bij toepassing van de Poc-methode wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door het college en/of de raad zijn vastgesteld. De tussentijdse winst wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie.

Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. Bij de berekening van de tussentijdse winst volgens Poc-methode worden de volgende formules gehanteerd:

$$\begin{aligned} \% \text{ kostenrealisatie} \times \% \text{ opbrengstrealisatie} &= \% \text{ Poc} \\ \% \text{ Poc} \times \text{verwachte winst} &= \text{tussentijdse winstneming} \end{aligned}$$

Op de verwachte winst worden de project specifieke risico's becijferd en in mindering gebracht. Bij de gemeente Heeze-Leende hanteren we daarom bij de berekening van de tussentijdse winstneming het verwachte resultaat volgens het worst case scenario. Vanwege de eenduidigheid en eenvoud worden geen uitzonderingen gemaakt voor het toepassen van de Poc-methode. Dit betekent dat de Poc-methode moet worden gehanteerd voor het bepalen van de tussentijdse winstneming. Op basis van deze methode bedraagt de winstname bij de grondexploitaties tot nu toe:

De Poortmannen: € 1.232.476

De Breedvennen: € 273.784

Centrumplan: € 107.557

Tussentijds winstnemen leidt tot een toename van het resultaat vóór bestemming maar betekent ook dat het risico voor de grondexploitaties toeneemt. Immers worden winsten al genomen voordat het project helemaal is afgerond en de werkelijke winst definitief is. Om deze risico's te beperken, is door de raad bepaald de tussentijdse winstneming te storten in de reserve grondexploitaties. De risico's door tussentijdse winstneming worden dan gedekt door deze reserve en het resultaat na bestemming wordt niet beïnvloed door de tussentijdse winstnemingen.

De raad heeft ook bepaald dat gerealiseerde winsten op bouwgrondexploitaties toegevoegd worden aan de reserves bovenwijkse voorzieningen en totaaloplossing verkeersproblematiek. Bij tussentijdse winstneming is nog geen sprake is van daadwerkelijk gerealiseerde winsten en bestaat het risico dat de werkelijke winsten lager zijn. De tussentijdse winsten worden in de reserve grondexploitaties gestort. Na afronding van een project en bepaling van de gerealiseerde winst worden deze gerealiseerde winsten toegevoegd aan de reserves bovenwijkse voorzieningen en totaaloplossing verkeersproblematiek.

Paragraaf Wet Open Overheid (WOO)

Paragraaf Wet Open Overheid (WOO)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en regelt het recht op informatie over wat de overheid doet, hoe ze dat doet en waarom. Deze publieke informatie wordt openbaar gemaakt uit eigen beweging (actieve openbaarmaking) of naar aanleiding van een verzoek (passieve openbaarmaking). De Woo heeft tot doel om overheden en semioverheden transparanter te maken. Het op orde brengen van de informatiehuishouding is in dit kader van essentieel belang.

De Woo verplicht gemeentelijke overheden om -gefaseerd door middel van tranches- elf informatiecategorieën actief openbaar maken. De A2 Samenwerking heeft hier een project voor ingericht. Tot januari 2025 werd het project aangestuurd door een externe projectleider. Vanwege de krappe arbeidsmarkt heeft het lange tijd geduurd voordat de vacature opnieuw werd ingevuld. Dat is van invloed geweest op het project; een aantal zaken is hierdoor niet opgepakt. In augustus is de nieuwe projectleider gestart. Zij zal gaandeweg het project ook de rol van Woo-coördinator vervullen.

Het ambitieniveau voor de gemeente Heeze-Leende is vastgesteld op basis met medium als doorgroeimodel. Dat betekent dat wordt voldaan aan het wettelijk minimum voor wat betreft het openbaar maken van de documenten uit de elf categorieën van artikel 3.3 van de Woo. Daarna wil de gemeente doorgroeien naar een model waarin de gemeente stukken in andere, niet in de wet genoemde categorieën openbaar maakt of dat zij binnen een categorie meer stukken openbaar maakt dan wettelijk vereist of dat zij stukken openbaar maakt van categorieën waarvan de openbaarmaking nog niet verplicht is maar op een later moment wel verplicht wordt.

Wat willen we bereiken?

- In 2025 en 2026 wordt verder gewerkt aan het optimaliseren van werkwijzen en systemen.
- Voldoen aan de wettelijke verplichting om de informatiecategorieën uit de Woo actief openbaar te maken. De gemeente Valkenswaard voldoet per 1 november 2024 aan de eerste tranche van de Woo. In het laatste kwartaal van 2025 zullen de informatiecategorieën uit de tweede tranche van de Woo wettelijk verplicht worden. De publicatie van de informatiecategorieën uit de derde tranche zal naar verwachting in 2026 verplicht worden gesteld.
- Stappen zetten in het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Het betreft hier de opslag, het beheer en de verstrekking van gegevens binnen een organisatie. Dit moet goed georganiseerd zijn, zodat iedereen snel toegang heeft tot de benodigde informatie.
- Meer bewustwording bij medewerkers, leidinggevenden, burgemeester en wethouders en gemeenteraad over het belang van een goede informatiehuishouding zodat het doel van een transparante overheid met een goede toegang tot overheidsinformatie kan worden bereikt. De nieuwe projectleider krijgt hierin een belangrijke rol.

Verwachte uitgaven en financiële middelen

De financiële gevolgen van de implementatie en uitvoering van de Woo zijn door het Rijk gecompenseerd met zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. Van deze middelen is een deel ingezet voor personeel en het publicatieportaal. De overige middelen berusten bij de gemeenten en zullen te zijner tijd aangewend moeten worden voor verdere implementatie van de Woo.

Actieve openbaarmaking

Ten eerste verplicht de Woo op grond van artikel 3.3. overheidsorganisaties documenten actief openbaar te maken. De Woo noemt hierbij elf categorieën documenten die actief openbaar moeten worden gemaakt. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze elf categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook worden bekend gemaakt dat de elf categorieën niet allemaal tegelijk openbaar moeten worden gemaakt, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Momenteel worden een aantal typen documenten al actief openbaar gemaakt. Hierbij valt te denken aan raadsstukken, lokale wet- en regelgeving en beleidsregels.

Om actieve openbaarmaking te ondersteunen, komt er een verwijzindex. Deze 'Woo-index' moet het voor inwoners makkelijker maken openbare documenten te doorzoeken. In de index wordt verwezen naar locaties waar gemeenten hun informatie publiceren. Om aansluiting te kunnen vinden bij de index, wordt er door gemeente zelf een publicatieplatform ingericht.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking, kunnen inwoners op eigen verzoek vragen om bepaalde informatie openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Deze belangen zijn omschreven in de Woo. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een bijzonder belang in het geding is.

Verbetering informatiehuishouding

De Woo verplicht gemeenten de informatiehuishouding op orde te brengen en te houden.

Wij werken voortdurend aan de verbetering van onze informatiehuishouding. Jaarlijks worden stappen gezet, mede door de invoering van zaakgericht werken en de invloed van digitalisering. Het afgelopen jaar zijn er al verschillende acties uitgevoerd om de Woo binnen de organisatie te implementeren. Zo zijn medewerkers via intranet geïnformeerd, zijn standaardbrieven aangepast en is er informatie over de Woo op de gemeentelijke website geplaatst. Ook zijn de verplichte Woo- contactpersonen aangewezen en is het ambitieniveau bepaald. Het komende jaar wordt gewerkt aan de verdere implementatie van de Woo, onder meer door aansluiting te zoeken op de eerdergenoemde Woo-index.

Financiële begroting

Recapitulatie baten en lasten

Tabel 11.0 Saldo na bestemming
Bedragen x € 1.000

Programma	Rekening 2024	Begroting na wijzigingen 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1 Dienstverlening en bestuur	13.582	13.770	14.914	13.929	14.067	14.070
2 Wonen, bedrijven en recreëren	13.371	13.086	14.420	14.589	15.019	14.987
3 Samen leven en participeren	28.643	26.199	25.916	23.690	22.556	23.221
Totaal lasten	55.597	53.056	55.249	52.207	51.643	52.278
1 Dienstverlening en bestuur	35.981	36.332	37.557	38.484	38.806	39.876
2 Wonen, bedrijven en recreëren	7.061	7.122	7.860	7.634	7.641	7.403
3 Samen leven en participeren	11.660	8.313	8.276	5.101	3.377	3.386
Totaal baten	54.702	51.766	53.692	51.219	49.823	50.665
Saldo van baten en lasten	-895	-1.289	-1.557	-988	-1.820	-1.613
1 Dienstverlening en bestuur	552	610	638	211	65	65
2 Wonen, bedrijven en recreëren	2.997	1.460	0	0	0	0
3 Samen leven en participeren	538	0	93	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	4.087	2.070	731	211	65	65
1 Dienstverlening en bestuur	589	1.038	1.676	295	158	158
2 Wonen, bedrijven en recreëren	2.979	1.558	530	126	123	175
3 Samen leven en participeren	713	994	172	82	82	82
Onttrekkingen aan reserves	4.281	3.589	2.378	503	363	415
Saldo mutatie reserves	194	1.519	1.647	292	298	350
Saldo na bestemming (resultaat)	-702	230	90	-696	-1.522	-1.263

Uitgangspunten

Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor de berekening van de begrotingsposten in de begroting 2026 en de meerjarenraming 2026-2029.

Tabel 11.1 (technische) uitgangspunten

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Rekenrente	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Loonstijging	1,3%	5,1%	4,2%	4,5%
Prijsstijging materiële niet duurzame goederen en diensten	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%
OZB tarief aanpassing	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Voor de opstelling van de begroting 2026 en meerjarenramingen 2026 -2029 zijn verder de navolgende uitgangspunten gehanteerd:

De CAO is onlangs afgesloten en loopt af op 31 maart 2027. Per 1 januari 2026 een loonstijging nominaal van 35 euro. Per 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25% en tot slot per 1 januari 2027 een loonstijging van 1,6%. De loonstijging 2026 is gebaseerd op de CAO. Voor de overige jaren heeft het Centraal Planbureau (CPB) de actuele cijfers gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Er wordt een meerjarige prognose getoond met verwachtingen. Het CEP verwacht een vasthoudende stijging zoals blijkt uit de loonvoet sector overheid en de prijs netto materiële overheidsconsumptie (IMOC).

- Subsidies naar professionele instellingen: gewogen gemiddelde van loonindex (60%) en prijsindex (40%);
- Berekening Algemene uitkering Gemeentefonds: meicirculaire 2025.

Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel begrotingsevenwicht is het belangrijk dat er inzicht is in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk deel structureel. Onderstaand is daarom een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit verplichte overzicht is nodig om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel begrotingsevenwicht.

De in de begroting en meerjarenraming opgenomen belangrijkste incidentele baten en lasten treft u in het volgende overzicht aan. De belangrijkste incidentele baten en lasten (groter dan € 25.000) worden toegelicht.

Tabel 11.2 Saldo incidentele lasten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Programma - Incidentele lasten	2026		2027		2028		2029	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.	Dienstverlening en bestuur	2.168	1.571	65	80	65	74	65	74
1	Doorontwikkeling: Basis op Orde	1.455							
	Onttrekking algemene reserve: Basis op orde		1.200						
2	Dotatie bestemmingsreserve Klein materieel openbare werken	65		65		65		65	
	Onttrekking algemene reserve: Klein materieel openbare werken		65		65		65		65
3	Dotatie algemene reserve tlv reserve kwaliteitsimpuls personeel	81							
	Onttrekkingen reserve kwaliteitsimpuls personeel		81						
4	Dotatie algemene reserve tlv reserve organisatieontwikkeling	125							
	Onttrekkingen reserve organisatieontwikkeling		125						
5	Dotatie algemene reserve tlv reserve HSLnet	87							
	Onttrekking reserve HSLnet naar algemene reserve		87						
6	Dotatie algemene reserve tlv reserve duurzaamheid	206							
7	Dotatie algemene reserve tlv reserve volkshuisvesting	35							
8	GRSA2 incidentele interne projecten	99							
9	Lasten inwerken nieuwe Raad en raadscommissies	15							
10	Onttrekking bestemmingsreserve: Klein materieel openbare werken		13		15		9		9
2.	Wonen, bedrijven en recreëren	1.087	1.095	707	493	689	377	118	
11	SPUK Lokale aanpak isolatie	372		372		372			
			372		372		372		
12	SPUK E3 sanering verkeerslawaaï	83		83					
			83		83				
13	SPUK Verlagen aanpak energiearmoede	42							
			42						
14	SPUK Voorbereiding woningbouwprojecten	38							
			38						
15	Openbare verlichting- vroegtijdige vervanging armaturen	14		54		119		118	
16	Maatregelen natura 2000 Het Meerven	61							
			61						
17	Streekontwikkeling / landschapsprojecten - Berkenschutse of verkenningsonderzoeken	96							
	Vrijval reserve Streekontwikkeling / landschapsprojecten		96						

Nr.	Programma - Incidentele lasten	2026		2027		2028		2029	
	Lasten (L) of Baten (B)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
18	Tijdelijke functionaris Gebiedplan Transitie Landelijk Gebied	75							
19	Eenmalige kosten invoering wet goed verhuurderschap en kwaliteitsborging bouw	17							
20	Eenmalige kosten invoering Wet kwaliteitsborging - bouw	12		18		18			
21	Implementatie begeleiding Omgevingswet	97							
	Vrijval reserves implementatie Omgevingswet		97		3				
6	Vrijval reserve duurzaamheid naar algemene reserve		206						
7	Vrijval reserve volkshuisvesting naar algemene reserve		35						
22	Inleen personeel De Bulders (afbouw)		65		35		5		
23	Digitalisering bouwvergunningen	180		180		180			
3.	Samen leven en participeren	4.646	5.058	1.756	1.756	16	16	16	16
24	Subsidie ZonMw/Inloop GGZ	69		36					
			69		36				
25	Verstreking meubiler basisschool Trumakkers	30							
26	Tijdelijke opvang asielzoekers (Buitenjan)	8							
27	Integraal Huisvesting Plan: Onderwijs	50							
28	SPUK Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	1.944							
			2.444						
29	Brede SPUK GALA	169							
			169						
30	SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	82							
			82						
31	SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	16		16		16		16	
			16		16		16		16
32	Opvang Asielzoekers spreidingswet (COA)	2.278		1.704					
			2.278		1.704				
Totaal incidentele lasten/ baten		7.901	7.724	2.528	2.329	770	467	199	90
Saldo incidentele baten minus lasten		-177		-199		-303		-109	

Onderstaand is een toelichting opgenomen over de belangrijkste incidentele baten en lasten. In eerste instantie worden de incidentele baten en lasten toegelicht die direct aan elkaar zijn gerelateerd.

Baten en Lasten

Programma 1

1. Basis op Orde

Zie inleiding financieel. Ten aanzien van de basis op orde hebben we eenmalig een bedrag opgenomen van ruim € 1,4 mln. dat grotendeels wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

2. Klein materieel openbare werken

De stortingen en onttrekkingen worden volgens een vervangingsschema uitgevoerd. In 2026 tot en met 2029 wordt €65.000 gestort.

3/7 Dotatie algemene reserve door vrijval reserves

Voorgesteld is om de reserves kwaliteitsimpuls personeel, organisatieontwikkeling, HSLnet, duurzaamheid en volkshuisvesting vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

8. GRSA2 incidentele interne projecten

Binnen de GRSA2 staan de interne projecten Informatie en archiefbeheer, aanbesteding eHRM/PSA en Key2Finance en de eenmalige afhandeling WOZ-bezwaren begroot als incidentele posten. Deze bijdragen bevatten de bijdrage van gemeente Heeze-Leende zoals is vastgesteld met de verdeelsleutel.

12/13/14/28/29/30/31/32 SPUK-regelingen

Diverse SPUK's zijn als lasten en baten opgenomen zoals aangegeven bij de programma's. De Spuk-regelingen zitten budgetneutraal in onze begroting. De incidentele kosten van aanpak energiearmoede, van lokale aanpak isolatie, E3 sanering verkeerslawaaï, voorbereiding woningbouwprojecten, GALA, Onderwijsachterstandenbeleid, Opvang Asielzoekers spreidingswet (COA) en Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne worden vanuit de diverse SPUK regelingen bekostigd.

Ten aanzien van de SPUK Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne hebben we in een voordeel begroot van € 500.000 en middels de opname in dit overzicht wordt deze per saldo uit de incidentele bate geormerkt.

15. Openbare verlichting- vroegtijdige vervanging armaturen

In het kader van duurzaamheid worden lamptypen vervangen door dimbare LED-verlichting. Echter, één type armaturen dient vervroegd vervangen te worden omdat deze niet functioneert met dimbare LED-verlichting. Omdat deze armaturen nog een resterende levensduur hebben, ontstaat een incidentele last, zoals aangegeven staat in het beleidsplan openbare verlichting.

16. Maatregelen natura 2000 Het Meerven

Aan de hand van een opgestelde en goedgekeurde werkplan worden de nodige beheer- en onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Er worden herstelmaatregelen uitgevoerd in het Natura 2000-gebied 'Het Meerven' te Heeze. We ontvangen hiervoor subsidie vanuit de provincie.

17. Streekontwikkeling / landschapsprojecten - Berkenschutse of verkenningsonderzoeken

De bestemmingsreserve streekontwikkeling/ landschapsprojecten wordt ingezet voor verwachte kosten in 2026 naar aanleiding van de transitie landelijk gebied (nieuwe doelomschrijving bestemmingsreserve).

18. Tijdelijke functionaris Gebiedsplan Transitie Landelijk Gebied

De functionaris die in de tijdelijkheid is aangetrokken voor het gebiedsplan 'Transitie Landelijk Gebied' is meegenomen in de tabel als incidentele last.

21. Implementatie begeleiding Omgevingswet

Vanuit de bestemmingsreserve implementatie Omgevingswet worden de incidentele kosten gedekt van de implementatie begeleiding Omgevingswet.

22. Inleen personeel De Bulders (afbouw)

Voor de afbouwfase van de grondexploitatie De Bulders is personeel ingeleend. De kosten hiervan nemen af meerjarig. De kosten hiervan worden gedekt door de Bulders Woningbouw C.V.

23. Digitalisering bouwvergunningen

Volgens artikel 5 van de Archiefwet 1995 is de gemeente verplicht om bouwvergunningen die als 'blijvend te bewaren' zijn aangeduid na 20 jaar over te dragen. De bouwvergunningen vanaf 1936 moeten nog overdragen worden. Deze bestaan uit analoge dossiers, die momenteel kwetsbaar zijn vanwege recentelijke waterschade in de archiefruimte op het gemeentehuis. Daarom worden deze gedigitaliseerd en vervolgens overdragen aan het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE). Voor het digitaliseren van de bouwvergunningen verwachten wij van 2026 t/m 2028 ieder jaar €180.000 aan middelen nodig te hebben.

24. Subsidie ZonMw/Inloop GGZ

Voor de kosten van de wijk GGZ'er en een ervaringsdeskundige hebben we voor jaar 2026 en 2027 een subsidie ontvangen vanuit ZonMw.

Het begrotingssaldo geeft zonder deze incidentele baten en lasten het volgende beeld:

Tabel 11.3 Saldo begroting en meerjarenraming exclusief incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bedragen x € 1.000				
Saldo begroting en meerjarenraming exclusief mutatie reserves	-1.557	-988	-1.820	-1.613
Saldo mutatie reserves	1.647	292	298	350
<i>Begrotingssaldo na bestemming</i>	<i>90</i>	<i>-696</i>	<i>-1.522</i>	<i>-1.263</i>
Eliminatie saldo incidentele baten en lasten	177	199	303	109
Saldo begroting en meerjarenraming exclusief incidentele baten en lasten	267	-497	-1.219	-1.154

Als in het begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel begrotingsevenwicht. Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft, moet positief zijn. De structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten.

Het structureel begrotingssaldo 2026 is na eliminatie van de incidentele baten en lasten positief. Dit betekent dat de begroting in 2026 structureel sluitend is.

Overzicht structurele mutaties reserves

Overzicht structurele mutaties reserves

Op grond van het BBV moet een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen worden in de begroting. Dit betreft mutaties waarbij jaarlijkse een bepaald bedrag ten gunste of ten laste van de exploitatie komt. Deze mutaties worden niet als incidenteel aangemerkt. De in de begroting en meerjarenraming opgenomen structurele mutaties in de reserves treft u in het volgende overzicht aan.

Tabel 11.4 Structurele mutaties reserves

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1 Dienstverlening en bestuur	Kapitaallasten diverse Vervoermiddelen	39	146	-	-
3 Samen leven en participeren	Reserve Trumakkers	93	-	-	-
Totaal structurele stortingen in reserves		132	146	-	-
1 Dienstverlening en bestuur	Kapitaallasten diverse Vervoermiddelen	70	84	84	84
	Ontrekking reserve: Klein materieel openbare werken t.b.v. diverse dekkingsreserves	39	146	-	-
2 Wonen, bedrijven en creëren	Kapitaallasten bruggen Oude Dijk/Strijperdijk	10	10	10	10
	Kapitaallasten fietspad Plaetse-Boschlaan	6	6	6	6
	Kapitaallasten fietspaden Leendersweg	2	2	2	2
	Kap.lasten herinrichting Spoorlaan-Schoolstraat	3	3	3	3
	Kapitaallasten Strijperpad	1	1	1	1
	Kap.lasten openbaar groen Spoorlaan-Schoolstraat	1	1	1	1
	Kapitaallasten samen naar de A2	-	26	26	26
	Reserve verkabeling nieuwe hoeven	-	-	-	52
	Reserve totaal verkeersproblematiek	75	75	75	75
	Kapitaallasten klimaatinstallatie Pompenmaker	18	18	18	18
3 Samen leven en participeren	(Kapitaal)lasten Centrumplan Leende	23	23	23	23
	Kapitaallasten hekwerk Groote Speel Leende	2	2	2	2
	Kapitaallasten veld 2 hockey Heeze	34	34	34	34
	Kapitaallasten klemsysteem hockey Heeze	1	1	1	1
	Reserve Trumakkers	-	4	4	4
	Ontrekking bestemmingsreserve nieuwbouw onderwijs t.b.v. storting reserve Trumakkers	93	-	-	-
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves		378	436	290	342
Saldo structurele mutaties reserves		246	290	290	342

Een overzicht van alle mutaties in de reserves treft u aan in het overzicht reserves en voorzieningen.

Overzicht en toelichting reserves

Tabel 11.5 Reserves (2026 & 2027)

Omschrijving	Saldo 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026	Saldo 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve	4.856	534	1.265	4.125	4.125	-	65	4.060
<i>Bestemmingsreserves:</i>	-							
Reserve Mobiliteitsplan buitenwegen (fietspaden)	0	-	-	0	0	-	-	0
Reserve Streekontwikkeling / landschapsprojecten	96	-	96	-	-	-	-	-
Reserve Gemeentelijke monumenten	103	-	-	103	103	-	-	103
Reserve Nieuwbouw / renovatie onderwijs	93	-	93	-	-	-	-	-
Reserve Bibliotheek rijkssubsidie	103	-	-	103	103	-	-	103
Reserve Dorpshuis Heeze	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Duurzaamheid 2020	206	-	206	-	-	-	-	-
Reserve HSLnet buffer	87	-	87	-	-	-	-	-
Reserve Buig	262	-	-	262	262	-	-	262
Reserve renovatie hockeyveld	48	-	-	48	48	-	-	48
Reserve Kwaliteitsimpuls personeel	81	-	81	0	0	-	-	0
Reserve Ontwikkeling organisatie	125	-	125	-	-	-	-	-
Reserve Riolering	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Afvalkosten	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve de Poortmannen tussentijdse winstneming	54	-	-	54	54	-	-	54
Reserve de Breedvennen tussentijdse winstneming	4	-	-	4	4	-	-	4
Reserve Totaaloplossing verkeersproblematiek	3.588	-	75	3.513	3.513	-	75	3.438
Reserve Volkshuisvesting	35	-	35	-	-	-	-	-
Reserve Implementatie Omgevingswet	168	-	97	71	71	-	3	68
Reserve Buitenjan	10	-	-	10	10	-	-	10
MRE bijdrage randweg A2	1.084	-	-	1.084	1.084	-	-	1.084
Reserve hervormingsagenda	320	-	-	320	320	-	-	320
Reserve klein materieel openbare werken	97	65	52	110	110	65	161	14
Totaal bestemmingsreserves	6.564	65	946	5.683	5.683	65	239	5.509
<i>Dekkingsreserves voor:</i>	-							
Reserve verkabeling nieuwe hoeven	260	-	-	260	260	-	-	260
(Kapitaal)lasten Centrumplan Leende	811		23	788	788		23	765
Kapitaallasten klemsysteem hockey Heeze	11		1	10	10		1	9
Kapitaallasten veld 2 hockey Heeze	305		34	271	271		34	237
Kapitaallasten vervangen bruggen Oude Dijk/Strijperdijk	81		10	72	72		10	62
Kapitaallasten herinrichting Spoorlaan-Schoolstraat	215		3	212	212		3	209
Kapitaallasten openbaar groen Spoorlaan-Schoolstraat	21		1	20	20		1	19
Kapitaallasten Strijperpad	27		1	26	26		1	25
Kapitaallasten Reserve fietspad de Plaetse-Boschlaan (kpl)	56		6	51	51		6	45
Kapitaallasten hekwerk Groote Speel Leende	20		2	18	18		2	16
Kapitaallasten klimaatinstallatie Pompenmaker	169		18	151	151		18	133
Kapitaallasten fietspaden Leendersweg	17		2	15	15		2	12
Kapitaallasten samen naar de A2	1281			1.281	1281		26	1.255
Reserve locatie Mariahoeve				-				-
Kapitaallasten diverse klein materieel openbare werken	342	39	70	311	311	146	84	373
Kapitaallasten klaslokalen Trumakkers		93		93	93		4	90
Totaal dekkingsreserves	3.617	132	171	3.578	3.578	146	215	3.510
Totaal	15.037	731	2.382	13.386	13.386	211	519	13.078

Tabel 11.5 Reserves (2028 & 2029)

Omschrijving	Saldo 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2028	Saldo 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2029
Algemene reserve	4.060	-	65	3.995	3.995	-	65	3.930
Bestemmingsreserves:								
Reserve Mobiliteitsplan buitenwegen (fietspaden)	0	-	-	0	0	-	-	0
Reserve Streekontwikkeling / landschapsprojecten	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Gemeentelijke monumenten	103	-	-	103	103	-	-	103
Reserve Nieuwbouw / renovatie onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Bibliotheek rijks subsidie	103	-	-	103	103	-	-	103
Reserve Dorpshuis Heeze	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Duurzaamheid 2020	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve HSLnet buffer	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Buig	262	-	-	262	262	-	-	262
Reserve renovatie hockeyveld	48	-	-	48	48	-	-	48
Reserve Kwaliteitsimpuls personeel	0	-	-	0	0	-	-	0
Reserve Ontwikkeling organisatie	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Riolering	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Afvalkosten	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve de Poortmannen tussentijdse winstneming	54	-	-	54	54	-	-	54
Reserve de Breedvennen tussentijdse winstneming	4	-	-	4	4	-	-	4
Reserve Totaaloplossing verkeersproblematiek	3.438	-	75	3.363	3.363	-	75	3.288
Reserve Volkshuisvesting	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Implementatie Omgevingswet	68	-	-	68	68	-	-	68
Reserve Buitenjan	10	-	-	10	10	-	-	10
MRE bijdrage randweg A2	1.084	-	-	1.084	1.084	-	-	1.084
Reserve hervormingsagenda	320	-	-	320	320	-	-	320
Reserve klein materieel openbare werken	14	65	9	70	70	65	9	126
Totaal bestemmingsreserves	5.509	65	84	5.490	5.490	65	84	5.471
Dekkingsreserves voor:								
Reserve verkabeling nieuwe hoeven	260	-	-	260	260	-	52	208
(Kapitaal)lasten Centrumplan Leende	765	-	23	741	741	-	23	718
Kapitaallasten klemsysteem hockey Heeze	9	-	1	8	8	-	1	7
Kapitaallasten veld 2 hockey Heeze	237	-	34	203	203	-	34	169
Kapitaallasten vervangen bruggen Oude Dijk/Strijperdijk	62	-	10	52	52	-	10	42
Kapitaallasten herinrichting Spoorlaan-Schoolstraat	209	-	3	206	206	-	3	203
Kapitaallasten openbaar groen Spoorlaan-Schoolstraat	19	-	1	18	18	-	1	17
Kapitaallasten Strijperpad	25	-	1	24	24	-	1	23
Kapitaallasten Reserve fietspad de Plaetse-Boschlaan (kpl)	45	-	6	40	40	-	6	34
Kapitaallasten hekwerk Groote Speel Leende	16	-	2	14	14	-	2	12
Kapitaallasten klimaatinstallatie Pompenmaker	133	-	18	115	115	-	18	97
Kapitaallasten fietspaden Leendersweg	12	-	2	10	10	-	2	8
Kapitaallasten samen naar de A2	1.255	-	26	1.229	1.229	-	26	1.203
Reserve locatie Mariahoeve	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitaallasten diverse klein materieel openbare werken	373	-	84	289	289	-	84	205
Kapitaallasten klaslokalen Trumakkers	90	-	4	86	86	-	4	82
Totaal dekkingsreserves	3.510	-	215	3.209	3.209	-	267	2.946
Totaal	13.078	65	364	12.694	12.694	65	416	12.347

Toelichting reserves

Nadere toelichting op de reserves

Algemene reserve

Doel	De algemene reserve dient als buffer van rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen.
Toelichting mutaties	Diverse afgezonderde delen van het eigen vermogen worden door de raad bestemd voor een bepaald doel en worden 'Bestemmingsreserve' genoemd. De raad is in staat om de beperking weer op te heffen middels een besluit. Voor onderstaande bestemmingsreserves wordt voorgesteld om ze over te hevelen naar de algemene reserve vanwege de aard (afloop) van de reserve dan wel inactiviteit. Het betreft een dotatie aan de algemene reserve van €534K. Hieronder de lijst: - o Reserve kwaliteitsimpuls personeel €81K - o Reserve organisatieontwikkeling €125K - o Reserve HSLnet €87K - o Reserve duurzaamheid €206K - o Reserve volkshuisvesting 35K In 2026 tot en met 2029 wordt er jaarlijks € 65K onttrokken en gedoteerd aan de reserve kleine materieel openbare werken. Verder stellen we voor om de lasten van de basis op orde ad €1.200K in 2026 te onttrekken van de algemene reserve.

Bestemmingsreserves

Reserve streekontwikkeling/Landschapsprojecten

Doel	Bekostiging van plannen in het buitengebied.
Toelichting mutaties	In begroting 2025 is besloten om deze reserve in 2026 volledig te onttrekken voor de verwachte kosten voor transitie landelijk gebied. Echter betreft het saldo na de onttrekkingen in jaarstukken 2024 nog maar 93K. Derhalve wordt er 93K onttrokken in 2026 voor transitie landelijk gebied

Reserve gemeentelijke monumenten

Doel	Voorheen was het een voorziening, maar omdat er geen meerjarig onderhoudsplan aan ten grondslag ligt is het een reserve. Deze reserve is bedoeld voor mogelijke aanvragen.
Toelichting mutaties	De onttrekkingen zijn op basis van de aanvragen van de instandhoudingssubsidie gemeentelijke monumenten. Door de wisselvalige ontwikkelingen van de aanvragen in de afgelopen jaren is er geen raming gemaakt van de onttrekkingen.

Reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs

Doel	In 2014 is de voorziening onderhoud schoolgebouwen vrijgevallen. Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten tot het oprichten van deze reserve. De gemeente Heeze-Leende blijft wettelijk verantwoordelijk voor een aantal zaken in het primair onderwijs, (nieuw)bouw en verzekeringen.
Toelichting mutaties	We stellen voor om de voorgestelde investering van de verbouwing van de klaslokalen Trumakkers ad €110K te dekken vanuit deze reserve. Deze reserve wordt dan volledig onttrokken en omgezet in een dekkingsreserve kapitaallasten Trumakkers.

Reserve Bibliotheek rijkssubsidie

Doel	Deze reserve is gevormd bij jaarrekening 2021 ten behoeve van toekomstige exploitatietekorten tot 2030.
Toelichting mutaties	Er zijn geen mutaties opgenomen.

Reserve dorpshuis Heeze

Doel	Deze reserve dient ter dekking voor de realisatie van een nieuw dorpshuis te Heeze.
Toelichting mutaties	Er zijn geen mutaties opgenomen.

Reserve Duurzaamheid 2020

Doel	In 2019 zijn vanuit de decembercirculaire middelen voor klimaatmiddelen (warmtetransitie), energieloket en wijkaanpak beschikbaar gesteld waarbij de bestedingsplannen pas in 2020 werden opgesteld, In 2021 en 2022 geldt dezelfde werkwijze.
Toelichting mutaties	We stellen voor om deze reserve af te sluiten en het bedrag in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve HSLnet buffer

Doel	HSLnet heeft leningsfaciliteiten aangetrokken met garantstelling door de gemeente Heeze-Leende. Bij raadsbesluit 11 april 2011 is besloten de premie-inkomsten garantstelling te bestemmen voor verglazing van het buitengebied. Als nadere uitwerking komen de premie-inkomsten pas vrij voor aanleg buitengebied op het moment dat de risicobuffer van voldoende niveau is. Met de risicobuffer moet twee jaar aflossing van de gegarandeerde leningen opgevangen kunnen worden. Op grond hiervan zou er een risicobuffer van € 475.000 moeten worden opgebouwd, vooraleer bedragen beschikbaar worden gesteld. De tot nu toe gefactureerde premies zijn aan de reserve toegevoegd. In december 2016 is besloten tot revitalisering van het HSLnet. Dit heeft geleid tot een herfinanciering. In de besluitvorming is de reserve HSL niet voor een ander doel bestemd. Deze reserve blijft daarmee tot op heden beschikbaar voor de verglazing van het buitengebied.
Toelichting mutaties	We stellen voor om deze reserve af te sluiten en het bedrag in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve BUIG

Doel	Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Deze reserve is bedoeld om toekomstige tegenvallers bij de BUIG te dekken.
Toelichting mutaties	Er zijn geen mutaties opgenomen.

Reserve renovatie hockeyveld

Doel	Er wordt normaliter € 48.000 gestort in de voorziening renovatie hockeyvelden. Deze voorziening is volledig vrijgevallen in 2023. De voorziening wordt weer bijgevuld wanneer het onderhoudsplan is geactualiseerd. Doordat er wel kosten worden verwacht voor toekomstige renovatiekosten stellen we voor om een reserve te vormen waar € 48.000 in wordt gestort.
Toelichting mutaties	Er zijn geen mutaties opgenomen.

Reserve Kwaliteitsimpuls personeel

Doel	Reserve gevormd voor organisatieontwikkeling en daarmee begeleiden en ontwikkelen van personeel en voor het oplossen van eventuele fricties.
Toelichting mutaties	We stellen voor om deze reserve af te sluiten en het bedrag in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve Ontwikkeling organisatie

Doel	De gemeentelijke organisatie en bedrijfsvoering is in ontwikkeling. Vacatures zijn moeilijk in te vullen en externe inhuur/werving kost meer tijd en geld.
Toelichting mutaties	We stellen voor om deze reserve af te sluiten en het bedrag in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve.

Reserve Riolering

Doel	Om toekomstige tegenvallers te dekken.
Toelichting mutaties	Reserve wordt afgesloten (geen saldo).

Reserve Afvalkosten

Doel Om toekomstige tegenvallers te dekken.

Toelichting mutaties Er zijn mutaties voorzien voor 2026.

Reserve De Poortmannen tussentijdse winstneming

Doel Deze reserve is ter dekking van het risico als gevolg van het tussentijdse winstnemen van grondexploitatie De Poortmannen.

Toelichting mutaties De reserve is in begroting 2025 voor een gedeelte onttrokken. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze grondexploitatie in 2025 worden afgerond. In de Jaarstukken 2025 stellen we een bestemming voor deze reserve voor.

Reserve De Breedvennen, tussentijdse winstneming

Doel Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij de grondexploitatie De Breedvennen worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve.

Toelichting mutaties De reserve is in begroting 2025 voor een gedeelte onttrokken. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze grondexploitatie in 2025 worden afgerond. In de Jaarstukken 2025 stellen we een bestemming voor deze reserve voor.

Reserve Totaaloplossing verkeersproblematiek

Doel Oplossen verkeersproblematiek in de kernen.

Toelichting mutaties Er wordt jaarlijks € 75.000 voor verkeersonderzoeken e.d. aan deze reserve onttrokken.

Reserve Volkshuisvesting

Doel Opbrengst speculatiebeding

Toelichting mutaties We sluiten deze reserve en hevelen het bedrag in 2026 naar de algemene reserve.

Reserve Implementatie Omgevingswet

Doel	De reserve is bedoeld om de komende jaren de invoeren van de omgevingswet ter verrichten op basis van een plan van aanpak en het mandaat wordt neergelegd bij het college.
Toelichting mutaties	De structurele kosten lopen via de exploitatie. De onttrekkingen zijn bedoeld voor de incidentele lasten die zich voordoen met name in de jaren 2026 en 2027.

Reserve Buitenjan

Doel	Een taakmutatie voor opvang asielzoekers is eerder ontvangen die we willen inzetten voor de bijdrage aan Buitenjan in 2025 en 2026.
Toelichting mutaties	Er zijn mutaties voorzien.

Reserve Bijdrage randweg A2

Doel	De reserve is bedoeld voor het pakket korte termijn maatregelen A2 Randweg Eindhoven en richt zich op de vraagzijde van de mobiliteit (zoals mijden, spreiden en duurzaam rijden in de werkgeversbenadering). Daarnaast richt het zich op de maatregelen die zijn gericht op de aanbodzijde (zoals aanleg van fietsroutes, hubs en inframaatregelen voor het verbeteren van de doorstroming). Het mandaat wordt neergelegd bij het college.
Toelichting mutaties	Er is een dotatie van de reserve 'bovenwijkse voorzieningen' in 2024. De totale benodigde gelden zijn op dit moment nog niet bekend. Het saldo op

Reserve Hervormingsagenda

Doel	Voorkomen dat jeugdigen jeugdzorg nodig hebben door te bouwen aan een pedagogische basis (preventief jeugdbeleid) en voor de meest kwetsbare jeugdigen passende zorg beschikbaar te hebben o.a. door het versterken van de lokale teams en de inkoop van specialistische jeugdzorg.
Toelichting mutaties	Er zijn mutaties voorzien in 2026.

Reserve klein materieel openbare werken

Doel	Via de exploitatiebegroting wordt jaarlijks op basis van het vervangingsschema een bedrag aan deze reserve toegevoegd. Volgens de verordening worden activa van minder dan € 10.000 niet geactiveerd. Uitgaven betreffende de vervanging van materieel van openbare werken beneden dit bedrag worden gedekt uit deze reserve.
Toelichting mutaties	De stortingen en onttrekkingen worden volgens een vervangingsschema uitgevoerd. In 2026 tot en met 2029 wordt €65.000 gestort. Conform het investeringsplan bestaan de onttrekkingen uit aanschaf in materialen van minder dan €10.000. Jaarlijks worden de investeringen van meer dan €10.000 onttrokken en gestort in een nieuw dekkingsreserve (zie dekkingsreserve diverse klein materieel openbare werken).

Dekkingsreserves

Dekkingsreserves (geldt voor alle dekkingsreserves)

Doel	Deze reserves zijn ingesteld ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting mutaties	De jaarlijkse afschrijvingen worden uit deze reserves onttrokken.

Reserve diverse klein materieel openbare werken

Doel	De reserve is bedoeld ter dekking van kapitaallasten diverse investeringen in klein materieel openbare werken van meer dan € 10.000.
Toelichting mutaties	De dotaties komen zijn afkomstig van reserve klein materieel openbare werken. De onttrekking betreffen de kapitaallasten.

Reserve klaslokalen Trumakkers

Doel	De reserve is bedoeld ter dekking van de kapitaallasten voor de klaslokalen basisschool Trumakkers
Toelichting mutaties	In 2026 worden de middelen vanuit reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs overgeheveld naar deze reserve.

Overzicht en toelichting voorzieningen

Tabel 11.6 Voorzieningen
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	1-1-2026	Dotaties 2026	Onttrekkingen 2026	31-12-2026	Dotaties 2027	Onttrekkingen 2027	31-12-2027	Dotaties 2028	Onttrekkingen 2028	31-12-2028	Dotaties 2029	Onttrekkingen 2029	31-12-2029
Riolering	2.194	1.235	1.656	1.773	1.207	1.988	992	1.311	1.413	890	1.360	1.497	753
Onderhoud wegen	10	762	672	100	762	622	240	762	686	316	762	525	553
Onderhoud bruggen	21	45	21	45	45	47	43	45	41	47	45	41	51
Gemeentelijke accommodaties	1.768	108	276	1.600	108	227	1.481	108	79	1.510	108	190	1.428
Bovenwettelijk verlof	206	39	0	245	40	0	285	41	0	326	42	0	368
RVU	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37
Wachtgeld wethouders	251	0	50	201	0	101	100	0	90	10	0	49	-39
Pensioen wethouders	1.602	0	130	1.472	0	101	1.371	0	101	1.270	0	103	1.167
Afval	76	0	15	61	0	15	46	0	15	30	0	15	15
Totaal voorzieningen	6.165	2.189	2.820	5.534	2.162	3.101	4.594	2.267	2.425	4.436	2.317	2.420	4.333

Nadere toelichting op de voorzieningen

Voorziening riolering

Doel	In de raadsvergadering van 6-2-2023 is het Plan Stedelijk Water 2023-2027(PSW) vastgesteld. Dit plan anticipeert op de veranderende weersextremen en zorgt daarnaast ervoor dat de basis op orde blijft. Klimaatadaptief en robuust. In dit plan wordt invulling gegeven aan de verplichting om vanuit de Wet Milieubeheer (artikel 4.22) om riool- en watertaken vast te leggen. Door middel van rioolheffing wordt de voorziening op peil gehouden om jaarlijks de investeringen te kunnen financieren. Voor toekomstige investeringen wordt tijdig begonnen met het verhogen van tarieven.
------	---

Toelichting mutaties	De dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op het PSW.
----------------------	---

Voorziening onderhoud wegen

Doel	De voorziening dient om de kosten van het onderhoud van wegen te egaliseren. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in het Beheer en beleidsplan wegen 2022-2026. Dit is vastgesteld door het college op 13 december 2021.
------	--

Toelichting mutaties	Dotaties en onttrekkingen volgens beheer en beleidsplan wegen 2022-2026.
----------------------	--

Voorziening onderhoud bruggen

Doel De voorziening dient om de kosten van het onderhoud van bruggen te egaliseren. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in het Beheer en beleidsplan civiele kunstwerken 2023-2027.

Toelichting mutaties Dotaties en onttrekkingen volgens beheer en beleidsplan civiele kunstwerken 2023-2027.

Voorziening Gemeentelijke accommodaties

Doel Het betreft hier een voorziening voor groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties en gebouwen. Via de exploitatiebegroting vinden ten laste van de betreffende accommodaties/gebouwen jaarlijks stortingen in de voorziening plaats. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in de Meerjarige onderhoudsplannen en bijbehorende investeringsschema.

Toelichting mutaties Dotaties en onttrekkingen vinden plaats volgens de meerjarig onderhoudsplannen voor gebouwen en accommodaties. In de overzichten tijdens de raadsinformatiebijeenkomsten in mei en juni 2024 is een verlaging van de jaarlijkse dotatie in het duurzaam meerjaren onderhoudsplan met € 100.000 opgenomen, ingegeven door een meerjarig oplopend saldo. Verder is vastgesteld dat onderhoud aan bedrijfspanden uitgesteld kan worden of dat gepland onderhoud kan vervallen omdat bijvoorbeeld een dak reeds vervangen is vanwege eerdere duurzaamheidsmaatregelen.

Voorziening bovenwettelijk verlof

Doel Gevormd bij de jaarrekening 2022 volgens de Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) om toekomstige aanspraken op verlof te kunnen bekostigen.

Toelichting mutaties Een lichte stijging is opgenomen op basis van de aanspraken in afgelopen jaren.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

Doel Regeling eerder stoppen met werken 2024-2028.

Toelichting mutaties Vooralsnog zijn geen mutaties begroot.

Voorziening wachtgeld wethouders

Doel	Opvangen wachtgeldverplichting
Toelichting mutaties	Er is rekening gehouden met de huidige situatie waarbij ervan uit is gegaan dat in de gehele periode die wettelijk van toepassing is wachtgeld uitgekeerd dient te worden.

Voorziening pensioen wethouders

Doel	Voor de pensioenopbouw van bestuurders is de laatste jaren een verzekering afgesloten. Voor de bestuurders waarvoor geen (volledige) verzekering kan worden afgesloten is deze voorziening gevormd.
Toelichting mutaties	Vooralsnog zijn geen mutaties begroot.

Voorziening afval

Doel	Bij de jaarrekening 2022 is deze voorziening ten behoeve van demping kosten afvalstoffenheffing gevormd. Deze voorziening is gevormd uit de overschotten van de afvalstoffenheffing en dient dus ook worden ingezet ter dekking van de kosten m.b.t de afvalstoffenheffing.
Toelichting mutaties	We stellen voor om deze voorziening in de komende 5 jaren in te zetten ter dekking van de gestegen lasten in de afvalstoffenverwerking. Dit leidt tot een jaarlijkse onttrekking van 15K.

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

In de meerjarige balansprognose zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt:

- Afschrijvingen op activa;
- Mutaties op activa vanwege nieuwe investeringen;
- Mutaties op reserves en voorzieningen;
- Mutaties verband houdend met de grondexploitatie;
- Aflossing op vaste geldleningen;
- Saldo jaarrekening 2024

Tabel 11.7 Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000

Activa	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	43	54	423	357	500	387
Materiële vaste activa	34.160	41.171	50.477	59.111	61.513	63.705
Financiële vaste activa	10.191	9.313	8.817	8.316	7.809	7.646
Totaal vaste activa	44.394	50.537	59.718	67.785	69.822	71.738
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	-474					
Uitzettingen (met een rentetypische looptijd korter dan één jaar)	9.097	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Liquide middelen	104	100	100	100	100	100
Overlopende activa	2.728	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal vlottende activa	11.455	12.100	12.100	12.100	12.100	12.100
Totaal activa	55.849	62.637	71.818	79.885	81.922	83.838
Passiva	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
<i>Vaste passiva</i>						
Eigen vermogen	16.767	15.037	13.386	13.078	12.694	12.347
Voorzieningen	6.915	3.689	5.534	4.594	4.436	4.333
Vaste schulden (met een rentetypische looptijd langer dan één jaar)	18.519	28.307	36.089	42.291	42.065	41.614
Totaal vaste passiva	42.201	47.033	55.009	59.963	59.195	58.294
<i>Vlottende passiva</i>						
Vlottende schulden (met een rentetypische looptijd korter dan één jaar)	8.865	34.735	11.809	14.921	17.727	20.544
Overlopende passiva	4.783	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal vlottende passiva	13.648	39.735	16.809	19.921	22.727	25.544
Totaal passiva	55.849	86.768	71.818	79.885	81.922	83.838

Bijlagen

Onderliggende cijfers financiële kengetallen

Tabel 12.0 Onderliggende cijfers financiële kengetallen

1a Netto schuldquote	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. Vaste schulden	36.089	42.291	42.065	41.614
B. Netto vlottende schuld	11.809	14.921	17.727	20.544
C. Overlopende passiva	5.000	5.000	5.000	5.000
D. Financiële activa	0	0	0	0
E. Uitzettingen < 1 jaar	9.000	9.000	9.000	9.000
F. Liquide middelen	100	100	100	100
G. Overlopende activa	3.000	3.000	3.000	3.000
H. Totale baten	53.692	51.219	49.823	50.665
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	76%	98%	106%	109%

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. Vaste schulden	36.089	42.291	42.065	41.614
B. Netto vlottende schuld	11.809	14.921	17.727	20.544
C. Overlopende passiva	5.000	5.000	5.000	5.000
D. Financiële activa	5.546	6.265	5.758	5.595
E. Uitzettingen < 1 jaar	9.000	9.000	9.000	9.000
F. Liquide middelen	100	100	100	100
G. Overlopende activa	3.000	3.000	3.000	3.000
H. Totale baten	53.692	51.219	49.823	50.665
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	66%	86%	94%	98%

2. Solvabiliteitsratio	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. Eigen vermogen	13.386	13.078	12.694	12.347
B. Balanstotaal	71.818	79.885	81.922	83.838
Solvabiliteit (A/B) x 100%	19%	16%	15%	15%

3. Grondexploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. Bouwgronden in exploitatie	0	0	0	0
B. Totale baten	53.692	51.219	49.823	50.665
Grondexploitatie (A/C) x 100%	0%	0%	0%	0%

4. Structurele exploitatieruimte	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. Totale structurele lasten	48.079	49.890	50.938	52.144
B. Totale structurele baten	48.346	49.393	49.719	50.990
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	132	146	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen uit de reserves	378	436	290	342
E. Totaal baten	53.692	51.219	49.823	50.665
Structurele exploitatieruimte (((B-A)+D-C)/E x 100%)	1%	0%	-2%	-2%

5. Belastingcapaciteit	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A. OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	451	465	474	483
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	391	396	402	408
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	259	264	270	276
D. Eventuele heffingskorting	-	-	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin (A+B+C-D)	1.100	1.125	1.147	1.168
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin	1.096	1.120	1.145	1.172
Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	100%	101%	100%	100%

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2019 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". Dit geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Hiervoor is geen landelijke gegevensbron beschikbaar. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie. In deze bijlage worden de beleidsindicatoren gepresenteerd.

Tabel 13.0 Beleidsindicatoren

Omschrijving beleidsindicator	Eenheid	Heeze-Leende			Nederland
		Realisatie	Begroting		
		2024	2025	2026	
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	4,8	5,35	5,7	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,5	4,31	5,9	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	409	589	556	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	11,50%	5%	11,08%	
Overhead	% van totale lasten	26%	16%	17%	
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	5	6	n.n.b.	9 (2024)
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	n.n.b.	n.n.b.	2,2 (2024)
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	n.n.b.	n.n.b.	4,3 (2024)
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	n.n.b.	n.n.b.	1,2 (2024)
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,9	n.n.b.	n.n.b.	5,7 (2024)
Functiemenging	%	49,1% (2023)	49,60%	49,00%	54,2% (2023)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	262,6	232,6	232	181,8 (2023)
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	14,5	2	n.n.b.	6,7 (2024)
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	6	6	n.n.b.	28 (2024)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,00%	1,30%	n.n.b.	2,3% (2024)
Niet-sporters	%	38,30%	n.n.b.	n.n.b.	42,50%
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	683,2 (2023)	600	600	836,6 (2023)
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1%	n.n.b.	n.n.b.	1% (2023)
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2% (2023)	2%	n.n.b.	6% (2023)
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	73,70%	71,00%	n.n.b.	73,2% (2024)
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	n.n.b.	1%	n.n.b.	2% (2023)
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	93,3	93	n.n.b.	343,6 (2024)
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	72	72	n.n.b.	203,1 (2024)
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	13,90%	7,90%	n.n.b.	13,7% (2024)
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,4% (2023)	0,30%	n.n.b.	1,1% (2023)

Omschrijving beleidsindicator	Eenheid	Heeze-Leende			Nederland
		Realisatie	Begroting		
		2024	2025	2026	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	x	n.n.b.	n.n.b.	0,4% (2024)
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	530	536	n.n.b.	720 (2024)
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	66 (2022)	n.n.b.	n.n.b.	153 (2022)
Hernieuwbare elektriciteit	%	29,6% (2022)	n.n.b.	n.n.b.	32,5% (2022)
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	478	506	n.n.b.	398 (2025)
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	19,7 (2023)	n.n.b.	n.n.b.	9,1 (2023)
Demografische druk	%	82,20%	83,50%	n.n.b.	70,7% (2025)
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	996	1056	n.n.b.	957 (2025)
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	1144	1211	n.n.b.	1050 (2025)

* De functiemenging index weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Specificatie baten en lasten per taakveld 2026-2029

Specificatie baten en lasten per taakveld 2026-2029

Met de herziening van de BBV zijn er nieuwe taakvelden ingesteld om gemeenten onderling beter te kunnen vergelijken. De programma-indeling is daarvoor minder goed geschikt omdat iedere gemeente vrij is in de keuze en benaming van programma's. Daarom maakt een uniform overzicht van lasten en baten per taakveld onderdeel uit van de gemeentelijke begroting.

Tabel 14.0 Baten en lasten per taakveld BBV

Bedragen x € 1.000

Taakveld BBV		Verdeling programma's(2026)			2026			2027			2028			2029		
		1	2	3	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0 - Bestuur en ondersteuning					39.575	-13.532	26.043	38.619	-11.952	26.667	38.792	-11.890	26.902	39.906	-11.866	28.040
0.1	Bestuur	100%	0%	0%	0	-2.038	-2.038	0	-2.082	-2.082	0	-2.143	-2.143	0	-2.151	-2.151
0.10	Mutaties reserves	63%	32%	5%	2.378	-731	1.647	503	-211	292	363	-65	298	415	-65	350
0.2	Burgerzaken	100%	0%	0%	463	-1.007	-545	503	-1.065	-563	451	-1.069	-617	191	-963	-772
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0%	100%	0%	0	-61	-61	0	-83	-83	0	-83	-83	0	-84	-84
0.4	Overhead	100%	0%	0%	28	-9.488	-9.460	28	-8.274	-8.245	28	-8.383	-8.355	29	-8.524	-8.495
0.5	Treasury	100%	0%	0%	81	-58	23	76	-85	-8	72	7	78	67	76	143
0.61	OZB woningen	100%	0%	0%	3.462	-29	3.433	3.538	-30	3.508	3.616	-30	3.586	3.699	-31	3.668
0.62	OZB niet-woningen	100%	0%	0%	1.452	0	1.452	1.484	0	1.484	1.516	0	1.516	1.551	0	1.551
0.64	Belastingen overig	100%	0%	0%	11	0	11	12	0	12	12	0	12	12	0	12
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	100%	0%	0%	31.700	0	31.700	32.475	0	32.475	32.734	0	32.734	33.942	0	33.942
0.8	Overige baten en lasten	100%	0%	0%	0	-73	-73	0	-75	-75	0	-76	-76	0	-77	-77
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	100%	0%	0%	0	-47	-47	0	-47	-47	0	-47	-47	0	-47	-47
1 - Veiligheid					359	-2.171	-1.813	366	-2.269	-1.902	375	-2.324	-1.949	383	-2.351	-1.968
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	100%	0%	0%	179	-1.344	-1.165	183	-1.428	-1.245	187	-1.459	-1.272	191	-1.460	-1.269
1.2	Openbare orde en veiligheid	100%	0%	0%	179	-827	-647	183	-840	-657	187	-865	-677	192	-891	-699
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat					94	-3.156	-3.062	95	-3.522	-3.427	63	-3.705	-3.642	64	-3.926	-3.862
2.1	Verkeer en vervoer	0%	100%	0%	94	-3.141	-3.047	95	-3.506	-3.411	63	-3.689	-3.626	64	-3.910	-3.846
2.5	Openbaar vervoer	0%	100%	0%	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15	-15
3 - Economie					519	-609	-90	531	-625	-95	542	-574	-32	555	-591	-36
3.1	Economische ontwikkeling	0%	100%	0%	0	-149	-149	0	-153	-153	0	-90	-90	0	-94	-94
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0%	100%	0%	36	-154	-118	36	-160	-124	37	-166	-128	38	-172	-134
3.4	Economische promotie	0%	100%	0%	484	-306	-177	494	-312	-182	505	-318	-187	517	-325	-192
4 - Onderwijs					389	-1.942	-1.554	341	-1.913	-1.571	347	-2.098	-1.752	352	-2.417	-2.065
4.2	Onderwijshuisvesting	0%	0%	100%	101	-836	-736	103	-855	-752	105	-1.013	-908	107	-1.301	-1.194
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0%	0%	100%	288	-1.106	-818	239	-1.058	-819	242	-1.085	-844	245	-1.116	-871
5 - Sport, cultuur en recreatie					310	-3.560	-3.249	184	-3.494	-3.310	185	-3.556	-3.371	181	-3.624	-3.443
5.1	Sportbeleid en activering	0%	0%	100%	69	-138	-69	0	-71	-71	0	-72	-72	0	-74	-74
5.2	Sportaccommodaties	0%	0%	100%	138	-1.202	-1.065	141	-1.307	-1.166	142	-1.314	-1.171	138	-1.321	-1.183
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0%	0%	100%	0	-182	-182	0	-186	-186	0	-190	-190	0	-194	-194
5.4	Musea	0%	0%	100%	0	-80	-80	0	-80	-80	0	-80	-80	0	-80	-80
5.5	Cultureel erfgoed	0%	0%	100%	5	-72	-67	5	-75	-70	5	-77	-72	5	-80	-75
5.6	Media	0%	0%	100%	16	-425	-409	16	-327	-311	16	-329	-313	16	-331	-315
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0%	100%	0%	83	-1.461	-1.378	22	-1.449	-1.427	22	-1.494	-1.472	22	-1.544	-1.522
6 - Sociaal Domein					7.610	-20.950	-13.340	4.599	-18.823	-14.225	2.867	-17.465	-14.598	2.875	-17.769	-14.894
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0%	0%	100%	5.254	-6.511	-1.257	2.191	-3.859	-1.668	492	-2.076	-1.584	497	-2.100	-1.604
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0%	0%	100%	69	-1.002	-932	36	-1.003	-967	0	-1.000	-1.000	0	-1.035	-1.035
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0%	0%	100%	0	-1.587	-1.587	0	-1.753	-1.753	0	-1.836	-1.836	0	-1.826	-1.826
6.3	Inkomensregelingen	0%	0%	100%	2.236	-3.473	-1.238	2.320	-3.516	-1.196	2.322	-3.563	-1.241	2.324	-3.571	-1.247
6.4	WSV en beschut werk	0%	0%	100%	0	-1.125	-1.125	0	-1.062	-1.062	0	-945	-945	0	-941	-941
6.5	Arbeidsparticipatie	0%	0%	100%	0	-429	-429	0	-452	-452	0	-464	-464	0	-490	-490
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	0%	0%	100%	3	-611	-608	3	-630	-627	3	-648	-645	3	-667	-664
6.713	Dagbesteding (WMO)	0%	0%	100%	0	-424	-424	0	-460	-460	0	-497	-497	0	-536	-536
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0%	0%	100%	48	-16	31	49	-17	32	50	-18	32	51	-18	33
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0%	0%	100%	0	-680	-680	0	-710	-710	0	-737	-737	0	-718	-718
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0%	0%	100%	0	-1.098	-1.098	0	-1.148	-1.148	0	-1.195	-1.195	0	-1.164	-1.164
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0%	0%	100%	0	-292	-292	0	-306	-306	0	-318	-318	0	-310	-310
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0%	0%	100%	0	-9	-9	0	-9	-9	0	-10	-10	0	-10	-10
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0%	0%	100%	0	-502	-502	0	-525	-525	0	-546	-546	0	-534	-534
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0%	0%	100%	0	-125	-125	0	-131	-131	0	-136	-136	0	-132	-132
6.791	PGB WMO	0%	0%	100%	0	-2.449	-2.449	0	-2.608	-2.608	0	-2.826	-2.826	0	-3.055	-3.055
6.792	PGB Jeugd	0%	0%	100%	0	-226	-226	0	-226	-226	0	-226	-226	0	-226	-226
6.821	Jeugdbescherming	0%	0%	100%	0	-107	-107	0	-112	-112	0	-117	-117	0	-115	-115
6.822	Jeugdreclassering	0%	0%	100%	0	-32	-32	0	-34	-34	0	-35	-35	0	-35	-35
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0%	0%	100%	0	-250	-250	0	-263	-263	0	-274	-274	0	-286	-286
7 - Volksgezondheid en milieu					5.624	-6.055	-432	5.672	-6.136	-463	5.701	-6.229	-529	5.820	-6.399	-579
7.1	Volksgezondheid	0%	0%	100%	50	-924	-874	0	-909	-909	0	-931	-931	0	-955	-955
7.2	Riolering	0%	100%	0%	2.753	-2.150	604	2.820	-2.203	617	2.882	-2.278	604	2.942	-2.339	603
7.3	Afval	0%	100%	0%	2.254	-1.770	484	2.328	-1.820	507	2.376	-1.871	505	2.435	-1.923	512
7.4	Milieubeheer	0%	100%	0%	565	-1.209	-644	523	-1.202	-679	440	-1.148	-707	440	-1.181	-740
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	100%	0%	0%	2	-2	0	2	-2	0	2	-1	1	2	-1	1
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					1.592	-4.005	-2.413	1.316	-3.685	-2.369	1.315	-3.866	-2.551	944	-3.400	-2.456
8.1	Ruimtelijke ordening	0%	100%	0%	384	-1.093	-709	385	-1.059	-674	413	-1.106	-772	415	-1.212	-790
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	0%	100%	0%	65	-31	34	35	-32	2	5	-33	-29	5	-35	-30
8.3	Wonen en bouwen	0%	100%	0%	1.144	-2.882	-1.738	897	-2.594	-1.697	897	-2.647	-1.750	525	-2.153	-1.628
Totaal					56.071	-55.980	90	51.722	-52.418	-696	50.186	-51.708	-1.522	51.080	-52.343	-1.263